PIV/3999

Biblioteca Bucureştilor

3
Martie
2008

REVISTA ASOCIATIEI BIBLIOTECARILOR SI DOCUMENTARISTILOR DIN ROMANIA BIBLIOTECA METROPOLITANA DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

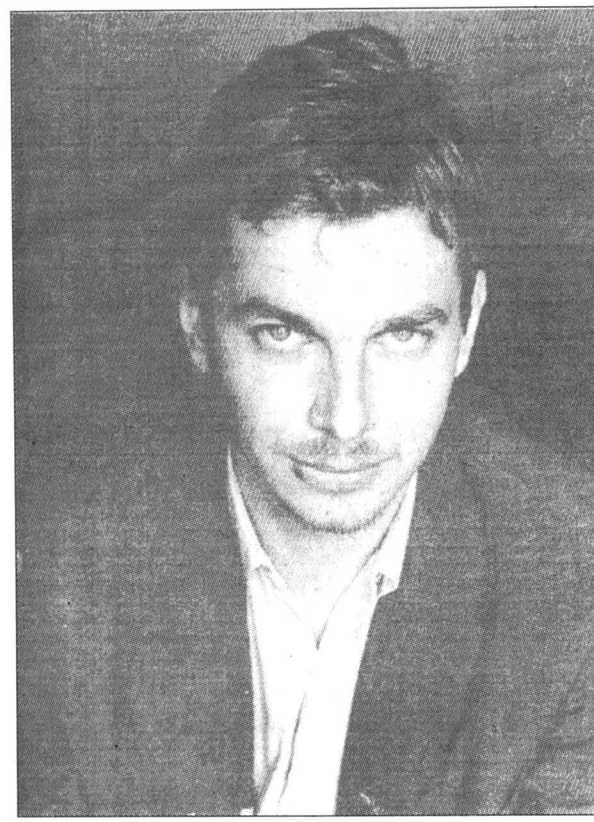

NICHITA STĂNESCU

1933 – 1983

75 de ani de la naştere

Februarie

„Pentru că tatăl meu şi pentru că
mama mea,
pentru că sora mea mai mare şi pentru
că sora mea mai mică
pentru că diferiţi fraţi ai tatălui meu şi
pentru că diferite surori ale mamei mele,
pentru că diferiţi iubiţi ai surorilor mele,
închipuiţi sau reali,
pentru că rudele sărace şi rudele bogate,
pentru că toţi erau de faţă în casa
copilăriei mele,
toţi erau de faţă, veniţi întocmai
şi numai pentru mine,
şi aceasta se vedea,
pentru că toţi aveau acele feţe proaspăt
ieşite din somn
şi aceasta se vedea,
se vedea că veniseră pentru mine,
acolo, în casa în care mă născusem
de numai câteva decenii,
pentru că toţi erau de faţă ca să mă vadă,
ca să mă vadă cum mă voi comporta,
cum voi răspunde
ba, mai mult decât atât, cum voi fi
în stare să fiu,
nici eu nu m-am lăsat mai prejos
şi am adus cu mine tot ce puteam
să aduc“.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
Constantin NOICA – Partea a doua din „Faust" sau la dracul cu cărți 2

Ovidiana – 2000
Nicolae LASCU – Tomis 3

Bucureștii de altădată

Gheorghe CRUTZESCU – Palatul Poștelor 5

Arhive bucureștene
Georgeta FILITTI – Turism la mare 8

Patrimoniu 11

Centenar Virgil Carianopol 12

Istoria cărții

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE – Stolnicul Constantin Cantacuzino. Brehnacea bătrână, deprinsă în multe științe și meșteșuguri 14
Gabriela TOMA – Visul Hameleonului. Masca din întrebarea de ieri 16

Autografe contemporane

Carolina ILICA – Puțin mai mult 18

Meridian biblioteconomic

Eurocertificarea în România 20
Formarea pentru Eurocertificare – Formarea evaluatorilor 21
Lelia RĂDULESCU – Biblioteca magică 27

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București
Centenar Cicerone Theodorescu / Note de primăvară 28

Orizonturi
Ion CONSTANTIN – Pantelimon Halippa – Tribunul Basarabiei (II) 29
Nicolae PASCU GOIA – „Carte frumoasă, cinste cui te-a scris" 35

Catalog 36

Repere
Gabriela TOMA – „Caietele Columna", „Revista română", „Cafeneaua literară"....38

Calendar 39

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI Inventar Nr. 34128

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Partea a doua din „Faust" sau la dracul cu cărţi

Constantin NOICA

De ce se spune „la dracul cu cărți"? Poate fiindcă pentru bietul neștiutor de slovă, care ne-a făcut pe noi cu putință și în neștiința căruia avem a citi atîtea, cartea era cea socotită sfîntă, iar dracul și sfințenia fac două. Dar dacă e departe rău la dracul cu cărți, iată că încetișor – și acum în urmă ceva mai repede – omul și societatea au ajuns într-acolo. Iar acest lucru îl istorisește, în felul său, „Faust II"...

Opera care îi părea lui Goethe însuși un arhipelag este lumea modernă. Actul I aduce primatul conștient, controlat, al banului și al operațiilor economice financiare în societate – cu emisiunea aceea fără prea multă acoperire, a lui Faust-Mefisto la curtea regelui – și seamănă cu o reușită operație de stat, pînă și în banchetul și spectacolul final. Cu actul II este limpede lumea noastră în joc, a homunculusurilor în eprubetă, a transplantărilor de organe, de destine, de lumi, și a strămutării feerice în spațiul gol și timpul plin istoric. Actul III, al Helenei, cel cu ochi de femeie, guri și viersuri de o frumusețe unică, este cel mai emoționant elogiu anticipat adus cinematografiei și televiziunii, așadar culturii ecranului, iar în același timp, și prin ele, cea mai uluitoare anticipație a culturii noastre, care vrea să cunune toate lumile (greacă și nouă) și să desfete pe om cu toate Helenele în trup și idee. În actul IV, semnificativ cel mai neizbutit, este în joc trista umbră a lumii noastre: povestea războiului, și încă la scara celui purtat cu mijloace drăcești. Iar actul V, care începe cu emoționanta întîlnire dintre lumea idilică, sortită să piară, și cea a ordinei raționale, sortită să se instaureze, ce este el decît chipul, mirat și întrerupt de spaime, al lumii în care societatea e controlată de om el însuși iar libertatea se cucerește în fiecare zi?

Toate acestea sînt undeva, departe de Goethe, la dracul cu cărți – adică în lumea noastră. A ajuns dracul să pună mîna pe cărți și s-a apucat să facă treabă. Așa îți apare la început „Faust II", care este întreg un poem al lui Mefisto, o *Mefistodichtung* (așa cum partea I-a, în a doua ei jumătate, era o simplă *Gretchendichtung*). Este însă cartea în care rațiunea „deadins s-au împelițat, ca să scoată rodul omenesc din toată răutatea", adică din starea de natură, putem zice noi astăzi cu vorbele lui Varlaam. Sau este, cînd te gîndești la întruparea de acum a gîndului matematic peste tot în lume, „împelițarea cuvîntului cel nainte de veci în firea omenească", așa cum spune Miron Costin. Sună poate straniu, pentru unii chiar ca o impietate, dar *acesta* e adevărul lumii noastre. Și ea ține, iar odată cu ea *ține* și „Faust II".

Goethe n-o putea ști; doar o prevestea, cu darul său de poet, de vates. Dar ceea ce ar fi putut ști – dacă n-ar fi crezut atît de mult în „eternul feminin", pe care-l și punea în joc la finele operii, ca pe o *dea ex machina* – este că el descria astfel structura spirituală a *bărbatului*. În cele cinci acte, împotriva propriului său gînd parcă, deci trecînd lucrurile pe seama lui Mefisto, poetul descrie cele cinci ispite ale bărbatului: ispita economicului, în actul întîi; ispita creației și fanteziei științifice, în actul doi; ispita culturii, a dezrădăcinării din lumea proprie și a intrării în orizontul universal, cu actul trei; dureroasa ispită războinică, în actul patru; ispita politică, în actul cinci...

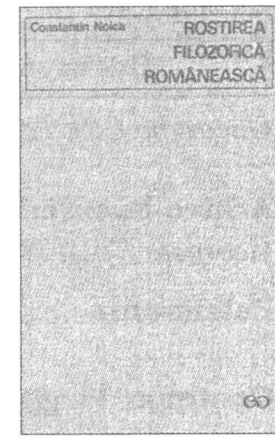

Dar chipul bărbatului era ca și necunoscut, în civilizațiile, ce erau de tip femenin, de pînă în veacul nostru. Istoria trecută rezervase bărbatului imaginea sa de animalitate brută ori superioară, și atîta tot; *femeia* a fost cea care a purtat cu ea valorile esențiale. Acum însă, prin cultura lucidă și rațională în care am intrat, primează bărbatul, și acest lucru îl spune „Faust II". Totuși, cum să înțelegi de la început așa ceva? Și cartea aceasta, care e atît de adînc și semnificativ a omului, a rămas să pară una a diavolului. Ce a fost ea pentru cultura occidentală? Un singur răspuns ajunge: a fost ce a făcut Thomas Mann din ea cu „Dr. Faustus". Așa se întîmplă în lumile unde „nu" rămîne „nu".

Ce este însă „Faust II" din perspectiva lui *ba*? Este o minunată colaborare dintre om și diavol, dintre om și forțele drăcești din el însuși.

În lumea cea mică, așa cum numește Goethe însuși „Faust I", adică în viața privată, prezența dracului e primejdioasă și vinovată, așa cum se vede bine în operă. Căci lumea cea mică este în primul rînd a sufletului, iar diavolul nu știe decît de spiritul ce pustiește sufletul. *În lumea cea mare* însă, a societății, cum spune Goethe, adică în „Faust II", diavolul nu mai e pustietor și netrebnic. El este chiar necesar, căci fără o îndrăcire proprie, omul n-ar fi făcut nici matematici nici științe, n-ar fi regîndit și mutat din loc firea bunului Dumnezeu, n-ar fi devenit *om*, așa cum, în mic, în orice demers pe care-l faci printre oameni, în orice rol pe care-l joci, pe scenă, pe arenă sau la tribună, dacă n-ai puțin pe dracul în tine ești bun de lăsat la vatră...

Constantin Noica, *Rostirea filozofică românească*, Editura Științifică, București, 1970

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ovidiana – 2000

Tomis

Nicolae LASCU

Despre viața lui Ovidiu la Tomis avem știri din cărțile III-V ale *Tristelor* și din *Pontice*. În scurt timp după sosire, poetul și-a dat seama de toate condițiile fizice și morale în care avea să-și mănînce pîinea amară a exilului. Cuprins de o adîncă disperare, poetul regretă că nu s-a prăpădit pe drum și singura lui dorință este să moară cît mai curînd (*Triste*, III, 2, v. 17-30):

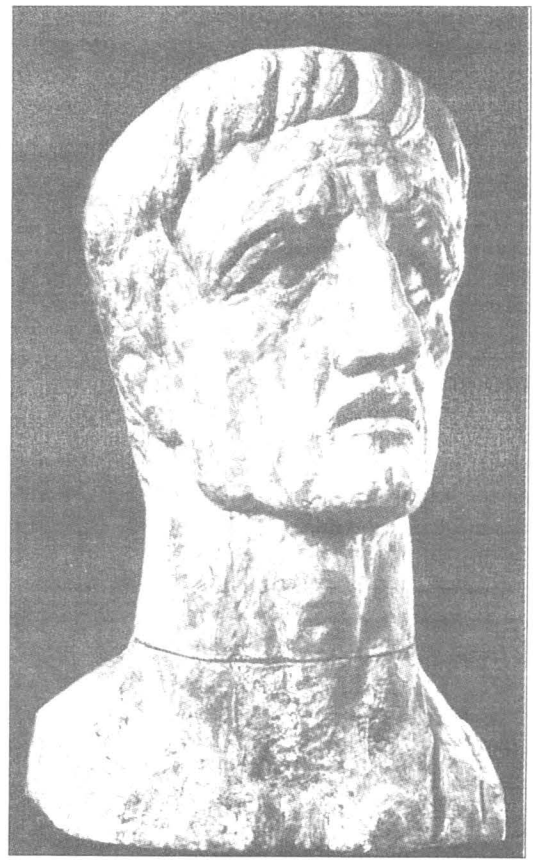

Acum, cînd sînt la capăt de drum și
nu mai umblu,
Acum, cînd pe pămîntul osîndei
eu păşesc,
Îmi vine tot a plînge și ochii mei,
sărmanii,
Ca neaua primăverii de plîns
mi se topesc.
Văd casa mea și Roma și locurile
scumpe
Și tot ce din ființa-mi acolo
am lăsat.
De cîte ori, vai mie! Eu am bătut la
poarta
Mormîntului! Zadarnic! căci nu
mi s-a deschis,
De ce-am scăpat eu oare de sabie?
Furtuna
De ce n-a vrut să-nece pe-un om nefericit?
O, zei pe care-ntr-una vă văd că-mi sînteți dușmani,
Părtași mîniei crunte a unui singur zeu,
Grăbiți, grăbiți ursita-mi și faceți cît mai iute
Să se deschidă ușa de la mormîntul meu!

Puțin mai tîrziu, cînd a văzut mai de aproape locurile, oamenii cu obiceiurile și felul lor de trai, dîndu-și seama că nimic nu-i puteau oferi toate acestea pentru ca viața lui să mai aibă vreun rost, poetul revine asupra motivului morții și de astă dată regretă că nu a fost pedepsit de la început cu pierderea vieții. Mai mult încă: se pare că poetul și-a pierdut cu totul firea, fiind stăpînit chiar de gîndul sinuciderii (*Triste*, III, 8, v. 35-40):

În față-mi stă, în carne și oase, neclintită,
Icoana soartei mele. Și, uite, cînd mai văd
Pe oamenii de-aice, cu portul lor și vorba
Și mă gîndesc la ceea ce sînt și la ce-am fost,
Mă prinde-un dor de moarte și-mi pare rău că Cezar
N-a răzbunat insulta-i c-un fier ucigător.

Pe lîngă aceasta, încă din primele zile, el se îmbolnăvește din cauza condițiilor neprielnice de locuit și de trai. Suferințele fizice îi agravează pe cele morale; de aceea, nu e de mirare că într-una din cele dintîi scrisori, adresată soției, Ovidiu își vede apropiat sfîrșitul (*Triste*, III, 3, v. 1-12):

De-o să te-ntrebi mirată de ce scrisoarea
asta
De altă mînă-i scrisă, să știi că
sînt bolnav,
Bolnav în fundul lumii, pe țărmuri
neștiute,
Și-n cumpănă de moarte. Ce
crezi că poate fi
În sufletu-mi acuma, cînd zac în
niște locuri
Așa de-ngrozitoare, la geți și
la sarmați?
Nu îmi priesc nici apa, nici aerul de-aice,
Și, nu știu cum, nu-mi palce nici
chiar pămîntul lor,
Nici casă cum se cade, nici hrană de
om bolnav,
Nu-i nimene cu leacuri s-aline
răul meu,
Și nici o mîngîiere; prieten n-am
pe nime,
De vorbă să mă țină, să-mi
treacă de urît.

Dar, dacă poetul a rezistat și a putut supraviețui acestei prime încercări a sănătății sale, suferințele pricinuite lui de mediul înconjurător și de izolarea în care se găsește îl vor face să se plîngă de același lucru și mai tîrziu, cînd el arată și influența tot mai dăunătoare a acestora asupra lui (*Triste*, III, 8, v. 23-34):

Nici cerul, nici pămîntul, nici aerul, nici apa
Nu îmi priesc și trupul mi-i lînced tot mereu.
Ori că se molipsește de-a sufletului boală,
Ori locul însuși este o pricină de rău.
De cînd venii aice, mă chinuie nesomnul,
Sînt piele doar și oase, mîncarea n-are gust,
Ca frunzele pădurii, cînd vine toamna rece
Și dă de-odată frigul și ele-ngălbenesc,
Așa-s și eu de galben! vai! nu mai am putere,
Durerea nu mă lasă și-ntr-una tot jelesc.
La suflet nu-s mai teafăr decît la trup și unul
Și celălalt mi-i bolnav și sufăr îndoit.

De lipsa apei de băut, care aici este ca apa de mare, se va plînge și mai tîrziu în *Pontice* (II, 7 și II, 1).

Suferințele fizice și morale îl chinuie pe poet în tot timpul exilului și numai moartea le pune capăt. Fără să indice vreo boală anumită și fără să facă un laitmotiv din starea sănătății, așa cum va face din altele, poetul se plînge și într-una din scrisorile trimise, în ultimii ani ai vieții, prietenului său Flaccus (*Pontice*, I, 10, v. 1-8, 21-28, 35-36), de starea de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

slăbiciune în care a ajuns:

Ovidiu îți trimite, o, Flaccus, sănătate,
De poate să-ți trimită ce n-are cineva.
Prelunga lîncezeală puterea mi-a luat-o,
De-amare suferințe mi-e trupul istovit.
Nimica nu mă doare, nu-s scuturat de friguri,
Și vîna ca-nainte îmi bate liniștit.
Dar gura mi-i amară, mi-i scîrbă cînd văd masa,
Și mă gîndesc cu groază cînd vine vremea ei...
Nici somnul, care-i hrana ființelor plăpînde,
Nici el nu mai hrănește, vai, trupul meu sleit,
Ce eu veghez: cu mine veghează și durerea,
Pe care locul însuși o face și mai grea,
De m-ai vedea la față, mai nici nu m-ai cunoaște
Și-ai întreba: „dar unde-i roșeața din obraz?"
Abia un pic de sînge prin vine se mai urcă
Și trupul meu mai galben ca ceara este azi...
Îmi face rău și apa și locul, dar mai tare
Durerea mea din suflet: ea-i trează ne-ncetat.

*

Ceea ce face ca viața poetului să devină și mai grea sînt iernile reci de la Tomis. Într-adevăr, încă de la sosirea lui la locul de exil, poetul spune că se găsește în ținutul Pontului „ars de ger" (*Triste*, III, 2, v. 8). Frigul devine o obsesie pentru poet; el constituie un motiv pe care-l întîlnim în numeroase scrisori, atît din *Triste*, cît și din *Pontice*, trimise în anii următori. Dar cea mai elocventă este descrierea primei ierni pe care a trăit-o la Tomis, sub toate aspectele ei (*Triste*, III, 10, v. 13-34).

Suferințele fizice ale poetului sînt cauzate cu siguranță în primul rînd de frig. Căci într-una din elegii (*Triste*, V, 13, v. 1-6) el atribuie boala de care suferă frigului mai curînd decît suferințelor morale. Iată ce scrie unui prieten:

Ovidiu îți trimite de-aice sănătate,
De poate să-ți trimită ce n-are însuși el.
De-a sufletului boală s-a molipsit și trupu-mi
(Nu-i nici o părticică în el fără dureri),
Ori poate frigul iernii m-o fi răzbit pe mine:
De zile-ntregi, vai mie! mă ține-un junghi în piept.

*

Un alt factor nu mai puțin insuportabil îl constituie înșiși oamenii în mijlocul cărora trăiește. Ceea ce îl obsedează sînt dușmanii, care atacă, mai ales în timpul iernii, teritoriile din sudul Dunării, trecînd peste rîul înghețat și pustiind tot ce întîlnesc în cale (*Triste*, III, 10, v. 51-66). Dar și mai înspăimîntătoare pentru poet sînt atacurile pe care le dau frecvent populațiile barbare din Dobrogea chiar asupra orașului Tomis, înconjurat de un slab zid de apărare, ținînd pe locuitorii săi într-o permanentă alarmă (*Triste*, V, 10, v. 15-22):

Aici mulțimi de barbari te-amenință cu jafuri
Și cu război: rușine li-i altfel a trăi!
Pe-afară nu ești sigur: colina e încinsă
Cu ziduri mici, și locul se apără pe el,
Cînd nu te-aștepți, ca stolul de păsări vin dușmanii:
Abia-i zărești și-ndată cu prada s-au și dus.
Ades pe străzi culegem săgeți înveninate,
Ce vin de peste ziduri.

Pentru a se apăra de atacurile unora și ale altora, poetul însuși este silit să facă de strajă la porți și la ziduri, alături de toți bărbații din oraș capabili să poarte arme, el care în tinerețe s-a eschivat de la serviciul militar (*Triste*, IV, 1, v. 71-76 citate mai sus).

Din cauza acestei situații, poetul este obsedat de teama de a nu fi ucis, în timpul luptelor de la ziduri sau în urma unui atac dat prin surprindere, de săbiile sau săgețile înveninate ale barbarilor (*Pontice*, I, 2, v. 17). Și mai insuportabilă este teama că va cădea prizonier în mîinile lor și va deveni sclav (*Triste*, IV, 1, v. 18-83). Această teamă îi tulbură și somnul, căci adeseori se visează ferindu-se de săgeți sau cu mîinile în lanțurile robiei (*Pontice*, I, 2, v. 47-48)...

În ceea ce privește suferințele lui morale, Ovidiu începuse, de asemenea, să se adapteze la mediul înconjurător. Vorbind într-una din *Pontice* (I, 5) de îndeletnicirea sa cu poezia, ca singurul mijloc de a uita de necazuri, chiar dacă ceea ce scrie nu are valoare literară deosebită, el caută să se împace cu gîndul că în țara geților este cel mai mare poet. Înarmîndu-se cu mai mult simț al realității, poetul începe să privească cu alți ochi pe oamenii locului. El nu se mai plînge de faptul că trăiește în mijlocul unor barbari. Căutînd premisele unei împăcări cu locuitorii Tomisului, el întrezărește la ei o atitudine mai binevoitoare și chiar un sentiment de compătimire. Acest fapt îl apropie de ei, îl face să-i vadă de acum înainte și pe ei oameni capabili să-l înțeleagă și să-l prețuiască. Spre a fi aievea poet recunoscut și de ei, Ovidiu, care mai de mult le învățase limba, scrie un poem în versuri getice, puse în ritmul celor latine, pe care l-a citit în fața lor, stîrnindu-le aplauzele și admirația. Despre acest lucru scrie el (*Pontice*, IV, 13, v. 19-22) – nu fără oarecare jenă – unui prieten de la Roma:

Ah, mi-i rușine-a spune: am scris în graiul getic,
Cuvintele barbare le-am pus în vers latin!
A și plăcut poemul; tu poți să mă feliciți:
Aici, între sălbatici, am nume de poet.

La rîndul lor, locuitorii din Tomis, ca semn de deferență, l-au scutit de sarcini fiscale și i-au pus o cunună de iederă pe fruntea de poet (*Pontice*, IV, 9 și 14). Într-una din ultimele sale elegii (*Pontice*, IV, 14) poetul încearcă să le explice că obiectul plîngerilor lui l-a constituit mediul geografic și primejdiile războiului, dar față de locuitorii din Tomis a avut întotdeauna sentimente de afecțiune și recunoștință pentru ospitalitatea și onorurile pe care le-a primit din partea lor.

Izvoarele mai tîrzii confirmă și ele existența bunelor relații dintre Ovidiu și vechii tomitani. La moartea poetului, întîmplată probabil în anul 17 sau la începutul lui 18 e.n., tomitanii i-au adus – după aceste izvoare – nu numai onorurile funerare cuvenite, dar i-au făcut și un mormînt corespunzător. Dacă în cronica lui Eusebiu, singurul izvor antic despre moartea lui Ovidiu, se spune numai că poetul a fost înmormîntat în apropierea orașului, știri din epoca Renașterii vorbesc de bani strînși prin subscripție publică de la toți cetățenii, cu care s-a ridicat un mormînt în fața porții orașului.

Nicolae Lascu, *Ovidiu. Omul și poetul*,
Editura Dacia, Cluj, 1971

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Palatul Poștelor

Gheorghe CRUTZESCU

În fața fostei blănării Prager se deschide strada Carol, uliță străveche. În vremurile de demult, cînd arterele Bucureștilor nu erau încă botezate, i se spunea, cam lung, „ulița care duce spre poarta de sus a curții domnești" – vechea curte domnească fiind, precum se știe, pe locurile mărginite azi de străzile Șelari, Lipscani, Bărăției, Calea Moșilor și strada Halelor.

Prin mijlocul secolului al XVIII-lea cînd Curtea Veche, părăsită de voievozii noștri, începuse treptat să se prăpădească, i se spune străzii: „ulița de la banul Văcărescu" sau „de la domnița Văcărească", după moartea lui Enăchiță.

Apoi, la începutul veacului trecut, oamenii îi schimbă numele după breasla negustorească care-și deschisese tarabele în dreapta și stînga, și îi spun „ulița ișlicarilor". Aici se făceau și se vindeau acele stranii clopotnițe, în același timp veșmînt, podoabă și semn distinctiv, în care străbunii noștri își băgau capul. Căci ișlicul nu putea omul să-l poarte, ca pălăria noastră de azi, după cum îi venea mai bine, ci după teapa și rangul lui.

Ciocoiașii, calemgiii, slugile boierești mai răsărite, negustorii cei mari, purtau ișlic mic, de forma unui borcan întors cu gura în jos, de un diametru să tot fi fost de o jumătate de cot și avînd pe deasupra o pernă mare, în patru colțuri, umplută cu bumbac sau cu păr de cal. Și nici această coafură modestă n-o putea purta oricine, căci, spre pildă, starostele croitorilor, marele terzibașa, cu ișlicul în patru colțuri, grozav disprețuia căciula de cazacliu a cojocarului subțire care, la rîndul lui, privea de sus în jos la căciula cu roată a bogasierului și la calpacul de blană al armeanului ibrișimgiu.

Cu mult deasupra acestor oameni de rînd, boierii tineri și eleganți purtau pe cap un glob rotund de hîrșie cenușie, avînd aproape patru coți circumferință, o deschizătură prin care intra capul pînă deasupra sprîncenelor și, în creștet, un fel de cuib de rîndunică din postav, pe unde putea boierul să-și apuce ișlicul cu patru degete.

Boierii mai în vîrstă purtau un ișlic tot atît de umflat, numai că sfera era tăiată pe jumătate.

În sfîrșit sus, sus de tot, în înălțimile amețitoare ale protipendadei, ișlicele erau atît de colosale încît nu se găsea în tot orașul butcă destul de încăpătoare ca să ducă împreună doi boieri mari, în costumul lor de ceremonie. Alecsandri, care mai apucase vremea ișlicelor, ne povestește că dacă o pereche de postelnici se urcau în aceeași caleașcă, ișlicele lor fiind expuse a se turti sub desele izbituri, pentru a se feri, bieții boieri se îndemnau să rămîie numai în fesuri, așezînd baloanele lor pe banca dinaintea trăsurii. „Și nimic nu putea fi mai comic decît acea sindrofie de capete fără ișlice, și de ișlice fără capete..."

Tot Alecsandri ne spune că din timpurile acelea a rămas cîntecul:

Ciocoiașul, boier mic
Poartă șlic cît un mirtic
Evghenistul, oboroacă
Unde șoarecii se joacă...

Atît de mult s-a schimbat limba noastră în o sută de ani, încît e uneori nevoie s-o tălmăcim. Cine mai știe azi că mirticul e a zecea parte dintr-o baniță, evghenistul un aristocrat și oboroaca sau oborocul un coș mare pe care-l fac pădurarii din coajă de brad?

O dată cu domniile ultimilor fanarioți, vijelia revoluției franceze ajunse, ca o adiere slabă, pînă în Țara Românească. Ișlicele tinere se adună prin pivnițele de la Sf. Gheorghe Nou – „localurile" de pe atunci – să cînte în cor, pe grecește, „Marsilieza" lui Rhigas și „La Carmagnole".

Dansons la Carmagnole
Vive la son
Du canon...

„Apelpisiții" pronunțau, se vede, „fif le son", și le-a rămas numele: filfisoni. Și cînd, în ulița Ișlicarilor, își luă locuința consulul francez – cel dintîi, cetățeanul Emile Gaudin, își făcuse intrarea încă din 1795 – filfizonii, din dragoste pentru Franța, cerură ca ulița să fie numită: „ulița Franceză".

Și așa s-a numit strada o jumătate de veac. Dar în 1871 din nou răsună „Marsilieza" în București. Parcă victoriile armatelor germane întăriseră încă vechea noastră dragoste pentru Franța. Cîntecul, însă, se cînta prea tare pentru vremurile acelea și s-ar fi putut auzi prea departe. Municipalitatea, înțeleaptă, schimbă atunci numele străzii, și îi zise „Strada Carol".

Pe întinsul loc mărginit azi de Calea Victoriei și străzile Carol, Smîrdan și Stavropoleos era, odinioară, vechea vatră a Bălăcenilor. De cînd s-au așezat aci Bălăcenii? Un cîntec vechi spune că Domnul care a descălecat Bucureștii se sfătuia cu un Bălăceanu unde să așeze orașul:

Și Bălăceanu zicea
Să-l facă la Balaci
Că sînt ziduri începute
Măre! Și neisprăvite!

Dar Voievodul a făcut Bucureștiul lîngă Dîmbovița:

Că e apă de spălat
Și cîmp mare de-alergat!

Și, de bună seamă, a dat lui Bălăceanu loc întins lîngă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

curtea lui, pe care să-şi facă casă mare şi paraclis, că boieri mai mari ca dînsul nu erau: nu pomeneşte cronica ţării de Bălăceanu Constantin, care era capul oştilor lui Mircea cel Mare? Şi n-o fi fost acest Constantin nepotul sau strănepotul lui Balaciu „cu capul negru", care s-a luptat ca un leu în Serbia, în timpul lui Radu Negru, şi pe care-l pomenesc baladele sîrbeşti? Căci erau toţi „nebuni de vitejie", spune cronicarul.

Poate că pînă în ziua de azi şi-ar fi păstrat Bălăcenii locul lor din Podul Mogoşoaei dacă Constantin Brâncoveanu n-ar fi nutrit o ură adîncă împotriva lui Constantin Aga Bălăceanu. Şi îl ura fiindcă era ginerele duşmanului său de moarte, Şerban Vodă Cantacuzino, fiindcă adusese pe nemţi în ţară cu gîndul să-l răstoarne pe Brâncoveanu şi, cine ştie, poate fiindcă îi era vecin, pe vremea aceea curţile Brâncoveneşti şi Bălăceneşti fiind megieşe.

Anul 1690 văzu prăbuşirea Bălăcenilor. După ce Constantin Aga fu ucis în bătălia de la Zărneşti, Vodă porunci să i se taie capul şi să-l aducă în Bucureşti. Şi mai porunci să se dărîme casele Bălăceanului, şi să fie făcute una cu pămîntul, iar pe locul lor să se aşeze capul înfipt într-o suliţă.

A stat capul un an şi jumătate în ploaie şi în soare, „la vedenia şi spaima trecătorilor". Şi apoi, cînd nu mai era decît o ţeastă albă, l-au aruncat, Dumnezeu ştie unde.

Apoi Brâncoveanu confiscă locul în folosul său. Dar amintirea vechilor stăpînitori a rămas multă vreme vie în popor care, pînă prin jumătatea veacului trecut, mai ziceau încă: mahalaua Bălăceanului, locul Bălăceanului, biserica Bălăceanului...

Pe cea mai mare parte a locului confiscat, Constantin Brâncoveanu ridică hanul care pînă la dărîmare i-a purtat numele: Hanul lui Constantin Vodă.

Era un han mare, bine clădit; călătorii îl citează întotdeauna al doilea după hanul lui Şerban-Vodă. În mijlocul lui, o bisericuţă ridicată, unii spun de Brâncoveanu, alţii spun de Bălăceni, pentru iertarea păcatelor lui Constantin Aga. Altfel semăna cu celelalte trei hanuri mari, pomenite de Ion Ghica:

„Curţi mari, pătrate, cu zidurile înalte şi tari de jur-împrejur, cu porţi groase de stejar, căptuşite cu fier, legate în piroane, şine şi lanţuri, cu clopotniţă deasupra gangului; în mijlocul curţii, biserica, ocolită de case tari de zid; compartimente unele lîngă altele, fiecare cu pivniţă adîncă, cu magazie boltită, cu uşi de fier scoase pe o galerie cu arcade, pe coloane de piatră, cu capiteluri pe deasupra, cu odăi toate cu ferestrele şi cu uşile pe un pridvor care ocolea hanul dintr-un capăt pînă într-altul, comunicînd cu două scări mari, acoperite, faţă în faţă una cu alta: totul în stil italian, tipul adoptat pretutindeni în Archipel şi în Marea Neagră, pe unde genovezii aveau contoare".

Unele erau doar antrepozite de mărfuri, altele erau şi hoteluri pentru călători, în sfîrşit cele care înconjurau o mănăstire ca Sf. Gheorghe Nou, Stavropoleos, Sf. Ion, adăposteau, într-o aripă, chiliile călugărilor şi locuinţa egumenilor.

Cu timpul, grozavele ziduri ale hanurilor s-au spart, pe ici pe acolo, şi prăvăliile au început să se aşeze cu faţa la stradă. În loc să meargă negustorul – cupeţul cum i se spunea – la boier acasă, cu bocceaua cu mărfuri în spinare, a început boierul, şi mai ales boieroaica, să meargă la negustor. Astfel se făcu, încetul cu încetul, transiţiunea de la „han" la magazinul de azi. Dar cînd s-au născut de-a binelea prăvălia şi hotelul, a murit şi hanul.

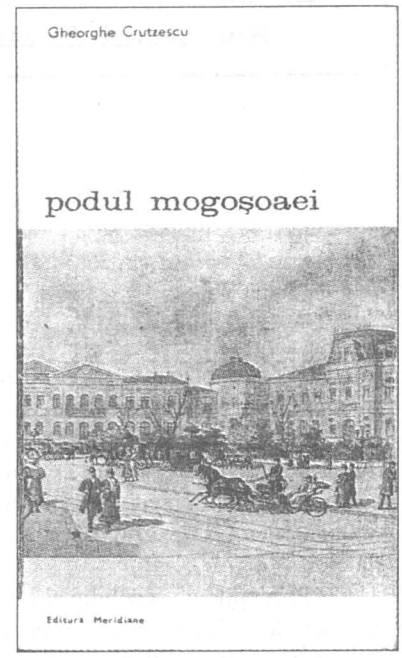

Pe la 1850 vechea clădire a lui Constantin Vodă îşi trăgea sufletul. În 1856 începe dărîmarea; dar o parte din zidurile din fund s-au mai văzut, pînă cînd a început să se clădească Palatul Poştei.

Pe locul unde stătuse în prepeleac capul lui Bălăceanu, vin să se aşeze antreprenori de spectacole. În 1857 se deschide aci un fel de Café Concert, „Walhalla". De inaugurare, se joacă o revistă vodevil, care la un moment dat reprezenta o scenă într-un închipuit parlament turcesc. Se rîdea grozav, se rîdea chiar atît de tare, încît hohotele ajungînd la urechea consulului turcesc, acesta porunci nu numai să se scoată piesa de pe afiş, dar să se închiză şi localul.

Astfel fu curmată scurta viaţă a „Walhallei". În locul ei se aşează, cîţiva ani mai tîrziu, circul Soulié care, în 1861, pentru ziua de naştere a lui Cuza, anunţă: „Pentru aniversarea Alteţei Sale Serenisime Alexandru Ion I. Cuza vor avea loc la Circul Soulié o mare cursă naţională românească intitulată «Unirea Principatelor» executată de domnişoarele Clementina şi Olga Soulié. Subiectul: Zeiţele Principatelor încearcă să se unească, le împiedică însă geniul Discordiei, dar acesta este răpus, şi zeiţele se unesc, sub steagul naţional, în strigătul de Trăiască România!"

În 1866, se aşază în piaţa Constantin-Vodă, căci aşa se spunea maidanului, într-o clădire definitivă de lemn, faimosul circ Suhr, care, în zăduful lui iulie, începe cu acest program senzaţional:

1. Grand voltige academique reprezentat de mai mulţi domni şi doamne de societate.
2. Înaltă şcoală de hăţuri lungi, de d-l Cloh.
3. Le Miracle Persiennes (?) gimnastică executată de Lengs şi Pickardi.
4. Intrarea gimnastică a d-lui Anthony.
5. „Avîntul amorului" reprezentat de d-l Cristens şi d-rele Cec, Ana, Paulina şi Josefina Dubsky.
6. D-ra Paulina Suhr în paşii săi extraordinari şi pozele academice pe cal;
7. Arlechin come statua, pantomimă comică;
8. Asaltul Malakofului, cele mai grele sărituri şi salturi mortale dintr-un turn luminat cu foc bengal şi focuri de artificii.

Nu s-ar găsi azi, în toată ţara, un pictor să ne redea o seară la circul Suhr, acu 80 de ani? O, redingote pe talie, pantaloni pepita, ghete de lac cu gumilastic, lavaliere, jobenuri, favoriţi şi imperiale, monocluri cu ramă şi cu şnur; şi voi, malacofuri, rochii de taffetas, evantaiuri şi buchetele, charlotte şi cabrioleuri; o, bunici şi bunice care pe atunci eraţi tineri, vorbeaţi franţuzeşte în lumina palpitîndă a gazului aerian, şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

făceați un haz nespus la „Avîntul amorului" și „Asaltul Malakofului"!

Și cîte drame de gelozie, în drum spre casă, datorite „pozelor academice ale d-rei Suhr"! Căci Paulina era frumoasă și, zice-se, cuminte. În zadar un roi de adoratori îi oferea, în fiecare seară, bomboane de la Fialkovsky și buchete strînse în hîrtie dantelată, d-ra Suhr rămînea rece; pînă ce într-o zi se hotărî, alese dintre toți admiratorii pe prințul G., îi dădu inima și mîna, și mai tîrziu o fiică, azi soția unui general român...

Căsătoria d-rei Suhr fu și semnalul de închidere a circului. Din toată trupa lui Suhr, nu mai regăsim în București, după cîțiva ani, decît pe Paulina Dubski, Ana și Josefina găsindu-și, se vede, norocul aiurea. De data asta, Paulina era vedeta circului Dersein, și reprezentațiile aveau loc pe piața Sărindarului. Iar în acel an, pe piața Constantin Vodă juca circul Hütemann, rivalul lui Dersein. Și avea și el o stea, pe d-ra Henriette, fiica directorului, pe care a cîntat-o Caragiale în *Bonbon*, numele nuvelei și al armăsarului arăbesc al d-rei.

După un timp, plecă și Hütemann din București, pentru totdeauna. De acum, pe pustia piață Constantin Vodă se așază tablalele simigiilor, și cofele bragagiilor. Locul fiind întins, oratorii publici îl aleg pentru întruniri. „Cînd eram prin cl. a VI-a, îmi povestea odată Nae Papadat, fugeam de la Sf. Sava și veneam aici, să-l ascultăm pe Fleva care vorbea poporului. Îl ascultam, nemișcați, hipnotizați în admirația noastră, pînă ce într-o zi ne umflară pe la spate bătăușii lui Hiotu, pe atunci prefectul poliției, și ne-au bătut de ne-am smintit, să ne învețe minte; dar la întrunirea următoare tot noi aplaudam mai tare, numai că ne căptușisem fundul pantalonului cu jurnale vechi..."

În sfîrșit, în 1894 se încep, de către arhitectul Săvulescu, lucrările pentru Palatul Poștelor. A fost inaugurat în toamna anului 1900. Ocupă 8.000 de mp. și a costat peste 4.000.000 lei aur. E, precum se vede, o zidire mare, impunătoare și seamănă cam mult cu Palatul Poștelor Federale de la Geneva – dar lucrul e fără importanță...

Dacă acuma îl ocolim, încet, și cu gîndul la vremurile trecute, amintirile trecute, amintirile se ridică de sub picioare, ca potârnichile.

S-o luăm pe strada Carol, și să ne oprim la încrucișarea ei cu strada Poștei. E aci, ca să zic așa, un punct „fatal" în viața Bucureștilor.

În anul 1847, pe acest loc se mai ridicau vechile case ale stolnicesei Drugănescu, care acum erau stăpînite de nepoată-sa, Zinca Drugănescu, fiica căinarului Gheorghe. Din prima ei căsătorie, cu Nicolae Filipescu, Zinca avusese un băiat care, în anul de care vorbim, tocmai împlinise 11 ani. Se povestea mai tîrziu în neam că, pe cînd fiică-sa era însărcinată, căminarul Gheorghe pusese o țigancă ce o avea în curte să-i spuie zodia.

– „Fata are să-ți nască un nepot care o să fie prilej de mare nenorocire", zise țiganca. Speriat din cale afară, căminarul se rugă de moașă, făgăduind și bani mulți, să întîrzie cît va putea, sau să împiedice, nașterea copilului. Dar, pe atunci, nu prea se făceau treburi d-astea. La timpul ce-i fusese sortit, băiatul sosi pe lume și i se puse numele Costache.

În ziua de Paști, 23 martie 1847, copilul se juca prin casă. Dintr-o cheie mare pe care o umpluse cu iarbă de pușcă, își făcuse pistol. Ce a făcut, ce a dres, nu s-a știut niciodată, dar deodată, cînd se afla lîngă ferestrele salonului, pistolul luă foc. Într-o clipă perdeaua se aprinse, de la perdea focul trecu la tavanul de lemn, în curînd arde toată casa. Afară, vîntul sufla în vijelie; focul se întinse cu o repeziciune grozavă, acoperișurile caselor, de șindrilă cum erau pe atunci, se aprind unul după altul, strada Franceză e un rîu de foc care cuprinde mahalaua, apoi mahalalele învecinate... spre seară ardea tot orașul.

„Focul cel mare", cum i s-a spus de atunci, ținu trei zile și trei nopți. S-a mistuit în flăcări a treia parte a orașului, cea mai deasă și cea mai bogată. De atunci și-au schimbat Bucureștii fața.

Copilul scăpase neatins. Ce s-a făcut mai apoi cu dînsul, nu e bine lămurit. Bunicul meu, Lăcusteanu – văr al doilea cu pricopsitul de Costache – scrie că băiatul fiind trimis mai apoi la Genova pentru învățătură a murit acolo de ftizie la vîrsta de 17 – 18 ani.

Conu Nae Tătăranu povestea însă că Costache s-a întors din Italia, pe la 1860, sănătos, voinic dar stricat, zurbagiu și pornit pe scandaluri. Într-o seară, la club, s-a apucat să l înjure pe căpitanul Vidrașcu care, fără a sta mult de vorbă, îi trimise martori a doua zi. Duelul ar fi avut loc în grădina caselor lui Iancu Manu, pe locul unde e azi Fundația Carol. Vidrașcu era trăgător vestit și-l împușcă pe Filipescu în ficat. Pînă să-l ducă la spitalul Colței, încetase din viață!

Pistoalele duelului s-ar mai vedea și azi în conacul Vidrașcilor de la Blînzi. Sînt puse cruce pe zid, într-o frumoasă casă bătrînească, plină de pisici. Doctorul Severeanu povestește, și dînsul, duelul în „Amintirile" sale (v. II, p. 231); pe Filipescu îl numește însă Drugănescu, după numele mamei.

Să nu fie, atît la conul Nae Tătăranu, cît și la Dr. Severeanu, o confuzie între copilul mort la Genova, de care vorbește bunicul meu, și un văr al lui, căpitanul Alexandru Drugănescu, fiul lui Iancu, căsătorit cu fiica Turnavitului din Roșiorii de Vede?

Mama lui Costache a mai trăit pînă la 1870. Mumămea, care a mai apucat-o, îmi povestea că, din vestita ei frumusețe, „tanti Zinca" mai păstrase, pînă la adînci bătrînețe, doi ochi negri minunați. Și avea veșnic zîmbetul pe buze, deși nu avusese o viață fericită. Fusese căsătorită de trei ori, mai întîi cu Nicolae Filipescu, tatăl băiatului, apoi cu Aristarki, principe de Samos, în sfîrșit cu un general de cazaci Grecov care o părăsi pe la 1860, înapoindu-se pentru totdeauna în Rusia. Coana Zinca era inteligentă, și avea o conversație plăcută. Numai despre fiul ei nu vorbea niciodată.

Gheorghe Crutzescu, *Podul Mogoșoaei. Povestea unei străzi*,
prefață de Eugen Barbu,
note de Virgiliu Teodorescu,
Editura Meridiane, București, 1986

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Arhive bucureștene

Turism la mare

Georgeta FILITTI

Mărturiile despre trecutul apropiat se lasă mai greu cercetate. „Literatura de sertar", de cele mai diverse forme, rămâne încă necunoscută. Şi totuşi, în gospodării ce se desfac în grabă, în lăzi sau cutii menite crematoriului, ori în mape uitate prin casele spaţioase şi unde spiritul „modern" n-a făcut o prea riguroasă curăţenie, mai poţi afla pagini ce recompun stări de spirit ori realităţi nu totdeauna date publicităţii în anii '70.

Textul publicat în continuare, ce pare neterminat, i se datorează unui „fost". După ce a ieşit din puşcărie, calificarea de doctor în drept şi doctor în economie nu i-au fost de folos. L-a salvat o recomandare energică a şefului de cadre, ţiganul Porojan. Într-unul din serviciile efemere, la Buftea, acesta i-a declarat categoric: „Domnule, eu îţi spun că de acum înainte să zici că eşti doar contabil – că ăştia au mereu nevoie de socotitori – şi eşti fiu de ţăran sărac". Cu această minciună inocentă economistul a supravieţuit material. Ba a ajuns, cum se vede, călăuză cu un spirit critic cam „neprincipial" şi în turismul românesc de pe litoral. Cunoaşterea limbilor franceză, engleză şi germană a contribuit, poate, şi ea la această reconversie profesională sui generis.

Dare de seamă asupra sezonului de vară 1974 pe hotelurile Belvedere, Moldova, Transilvania

I

Primit în ziua de 31 mai 1974 de Tov. Cetăţeanu Florentin la dispeceratul din Neptun, înzestrat cu toate imprimatele necesare, am fost condus şi instalat la hotel Belvedere unde am cunoscut imediat pe tovarăşi din conducerea hotelului şi restaurantului, precum şi pe delegaţii străini UTA şi ADAC.

Activitatea mi-am început-o pe ghişeu cu închirieri de auto şi diferite prestări de servicii, unele fiindu-mi cunoscute, altele nu.

Tot astfel, acestea fiindu-mi necunoscute, am întîlnit pentru prima oară noţiunea de „comandă", respectiv dosar de comenzi, precum şi de aviz de sosire care reglementează raporturile cu hotelul şi restaurantul. La cîteva zile, folosind mijloacele de tipar din Mangalia, Tov. Cetăţeanu Florentin a mai adus o necunoscută mie şi anume un registru de intrare-ieşire.

Funcţiunea şi importanţa tuturor acestor imprimate fiindu-ne, mie şi altor colegi ai mei, total străine, folosirea şi corelarea lor şi implicit reflectarea datelor într-un *planing* ştiinţific de hotel, şi acesta inexistent, sau făcut superficial şi ineficient.

S-a adăugat la aceasta activitatea recepţiei hotelului care, la adăpostul celor 14 camere reţinute prin contract la dispoziţia OECC, a cazat fără consimţămîntul nostru turişti străini, turişti români şi personal în serviciul hotelului. S-a ajuns astfel în scurt timp în situaţia de care ne temeam cu toţii şi anume de a nu cunoaşte diagrama hotelului.

Întrucît eram complet depăşit de lucrări, Tov. Cetăţeanu, care trăia alături de mine viaţa hotelului Belvedere sub toate aspectele ei, a arătat conducerii ACR situaţia şi a cerut să nu se trimeată imediat un salariat pentru planificare – s-a vorbit de un Tov. Cruţescu şi un salariat pentru operaţiuni valutare – s-a vorbit de Tov. Elena Lupaşcu.

Aprobarea de principiu n-a fost concretizată decît parţial şi tocmai la 8 august cînd a fost trimeasă la Belvedere, pe ghişeu, Tov. Motoaşcă. Cît despre planificator, acesta n-a mai fost trimis deloc.

În acest fel s-au scurs lunile iunie şi iulie cu un flux mereu crescînd de turişti, provocînd toate operaţiunile cunoscute, plus cele specifice legate de contractul UTA, dar fără probleme de cazare, francezii fiind în această perioadă puţin numeroşi.

Ulterior, prin sosirile masive din 4 şi 11 august ne-am blocat şi au intervenit neplăcerile cunoscute cu revărsarea pe alte hoteluri, cu repetate deturnări de turişti RFG, Israel şi alţii, cu reclamaţii, proteste şi mobilizarea pe Mangalia a Tov. Giurchescu, Dăscălescu şi Schonz.

Această primă parte a raportului meu am redactat-o în forma aceasta cu dublu scop şi anume:

1. Consider că o activitate de amploarea celei desfăşurate în staţiunea Olimp, cu o gestiune de milioane în lei şi valută, nu se poate duce exclusiv cu „ghizi".

Dacă aceşti posesori de carnete de testare sînt pentru turiştii străini interpreţi, mai mult sau mai puţin pregătiţi, în sensul că îi pot ajuta şi îndruma în activitatea turistică propriu-zisă, apoi pentru numeroase alte aspecte ale vieţii de hotel şi în principal cazarea este nevoie de o pregătire specială.

De asemenea trebuiesc pregătiţi – eu zic şi plătiţi – în mod special ghizi speciali pentru operaţiunile valutare.

Închirieri de maşini, vînzare de trasee turistice, emitere de *vouchere*, vînzare de excursii, de sejoururi, restituiri de sume, plăţi şi încasări în lei, iată un complex de operaţiuni pentru care un ghid necesită o pregătire în plus faţă de colegul lui care face transferuri sau asigură turiştilor asistenţă turistică.

În plus, pe un hotel ca Belvedere salariatul în cauză trebuie neapărat să cunoască limbile franceză, germană şi engleză.

Adaug şi stărui asupra faptului că o astfel de activitate trebuie să se presteze în ture. ONT care face mare economie de personal s-a convins de acest lucru şi l-a tradus în fapt de cîţiva ani.

În legătură cu viaţa ghizilor, consider că cei competenţi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

sînt datori să găsească o modalitate corectă și demnă pentru a asigura masa ghizilor. Povestea cu bonurile de 34 lei pe zi pe care cu cel mai suveran dispreț le privește fiecare director de restaurant, șef de sală sau piccolo trebuie să înceteze.

Cu toții sîntem în situația de a ne cerși masa.

Chiar nu se poate face nimic?

În încheierea acestui punct conchid că toți ghizii au nevoie de un plus de pregătire și că în tot cazul e necesar și bine să încercăm să-i folosim în continuare pe cei vechi care oricum, în decursul unui sezon, au învățat multe.

Deci cursuri serioase de calificare.

2. Personal sînt foarte nemulțumit întrucît cu toate eforturile depuse – de multe ori peste puterile mele – rezultatele la care am ajuns au fost, pentru concepția mea de viață, cu totul nesatisfăcătoare.

Ocupându-mă de toate mi-am risipit forțele și luna august m-a găsit peste măsură de obosit și cu o lipsă de evidențe supărătoare într-o astfel de complexă administrație. Aveam prea multe întrebări care rămîneau fără răspuns. Că am învățat multe în cursul verii, e adevărat, dar cam tîrziu...

Numai „gentleman agreementul" stabilit cu Tov. Cetățeanu căruia i-am făgăduit că voi sta cu dînsul pînă la închiderea hotelului m-au făcut să nu cedez numeroaselor imbolduri de abandonare.

II

Baza folosită. Stațiunea Olimp place enorm tuturor celor care o văd, o vizitează. Cu toții nu găsesc decît superlative pentru desen, amplasare, varietate, funcționalitate. Numărul 1 în tot acest ansamblu este Belvedere.

La o analiză mai amănunțită însă, se constată numeroase deficiențe.

Hotelurile, cu toate că sînt noi, nu sînt întreținute.

• Instalațiile sanitare lasă de dorit. Astfel în numeroase camere stăruie în sălițe și baie un miros neplăcut, poate dintr-o insuficientă aerisire, poate dintr-o defectuoasă canalizare.

• În Belvedere sînt numeroase infiltrări de apă. De cîteva ori a curs apă ore întregi din tavan în hol și sufragerie (situația e aceeași în Amfiteatru).

• De asemenea au fost inundate cîteva camere. În plus, parterul suferă de igrasie – miroase foarte neplăcut – și în camere mai intră de afară gîndaci și gîngănii de tot felul, provocînd nemulțumirea turiștilor care refuză să locuiască cele 30 camere care îl compun.

• Nici securitatea nu poate fi asigurată la acest nivel ca și în alte cîteva camere de la etajul 4, unde accesul unor răufăcători mai îndrăzneți e destul de facil (dovadă furturile din cursul sezonului fără ca vreun făptaș să fie descoperit sau vreun păgubaș despăgubit).

Trebuiesc și se pare că se vor face unele lucrări menite să îmbunătățească securitatea hotelului. De altfel și numărul de casete de care dispune pentru asigurarea valorilor turiștilor este insuficient.

• În hotelurile Moldova și Transilvania se cer executate lucrări de reparații în sălile de baie precum și la toate ferestrele și obloanele care funcționează defectuos.

• Sînt de făcut critic cu privire la instalațiile de dușuri din jurul bazinului de înot. Prea multe robinete stricate sau lipsă, prea multe dușuri care nu funcționează.

• Aparatele de televiziune din camere și apartamente în cele mai multe cazuri nu funcționează din pricina unor antene defectuos instalate.

• Referitor la bazele sportive, este de remarcat că terenurile de tenis sînt mizerabil întreținute. În plus plasele sînt zdrențuite iar gardurile de sîrmă înconjurătoare sînt rupte și ele supărînd pe jucătorii – care plătesc – și sînt siliți să-și piardă timpul în păduricile înconjurătoare căutînd mingile, nici măcar un teren de volei-bal frumos amenajat și îngrijit nu există.

Serviciile. Majoritatea turiștilor s-au plîns de lipsa de curățenie din camere, băi și de pe terase. De asemenea culoarele și holurile au lăsat de dorit din acest punct de vedere, personalul fiind insuficient pentru a acoperi toate cerințele.

Presa a lipsit aproape cu desăvîrșire, începînd cu cea românească și continuînd cu cea franceză și germană, ceea ce a provocat nedumerire și reclamații.

Restaurantul a fost subiect de numeroase ședințe, discuții, reclamații etc.

În primul rînd, *sala sau sălile* sînt splendide și minunat așezate.

Utilizarea s-a făcut separat pentru francezi – conform obligațiilor contractuale UTA – și separat pentru ceilalți turiști, în principal germani.

Orchestra – de dans – cînta în sala francezilor – iarăși potrivit contractului UTA – ceea ce a provocat numeroase neînțelegeri.

Pe de o parte, toată lumea vroia să beneficieze de muzică și de dans, și pe de alta francezii blocau salonul „rezervat", rămînînd după masa de seară la locurile lor fără să mai consume, nemulțumind astfel întreg personalul restaurantului și reducînd eficiența economică a acestuia. Situația era cu atît mai inadmisibilă cu cît francezii aveau și un club al lor la dispoziție.

În viitor așa ceva nu trebuie să se repete. Sală cu muzică în exclusivitate pentru o parte din turiști aflați într-un restaurant nu se poate.

Bucătăria a fost în general gustoasă. S-au făcut mari eforturi pentru a satisface exigențe foarte variate legate de gusturile atît de diferite ale francezilor și germanilor. Din păcate, cu toate reclamațiile repetat făcute, nu s-a reușit să se servească mîncărurile calde. Și asta s-a tradus adeseori în sosuri sleite și indigeste.

Serviciul în restaurant, în afară de cîteva excepții, a fost prost și lent. Ospătarii și ajutoarele lor veșnic nemulțumiți fie de prea puțină, fie de prea multă treabă, obraznici și răuvoitori cu turiștii, au fost cu mult sub nivelul unui restaurant, respectiv unui hotel ca Belvedere.

Lipsită de eficacitate s-a dovedit a fi colaborarea cu șeful de sală francez, ca și cu bucătarul trimis de UTA (acesta din urmă foarte priceput). Au fost mai degrabă niște turiști aflați cel puțin în semi-vacanță și cu multe ifose.

Barul din holul hotelului, dotat cu o muzică excelentă și beneficiind de un foarte bun serviciu, s-a bucurat cu deosebire de o clientelă germană.

Clubul a fost și el sămînță pentru numeroase ședințe cu discuții contradictorii.

Dacă această noțiune se păstrează în viitor, clubul trebuie pregătit și dotat din timp cu bar corespunzător, cu pianină, magnetofon de primă calitate, televizor bun, *elemente decorative și propagandistice* cu lumini potrivite pentru lectură și jocuri de cărți, cu ecran și aparat de proiecție avînd o

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

colecție de *diapozitive și filme turistico-sportive* pe măsura țării noastre, precum și mobilier adecuat.

Ceea ce s-a făcut în 1974 a fost improvizat și constituit în etape parcurse cu greu.

Voi încheia cu cîteva cuvinte despre turiști.

Francezii. Consider că UTA a făcut o proastă propagandă pentru Franța. În afară de cîteva notabile excepții, turiștii pe care ni i-a trimes și-ar fi găsit mai degrabă locul în căsuțele de la Zodiac. În nici un caz însă pe Belvedere.

Au fost stricători, pretențioși, obraznici, cu aprecieri supărătoare la adresa țării noastre. Materialul scris se află în cartea de impresii a hotelului.

Au provocat noaptea, la ieșirea din club, repetate scandaluri la havuzul dintre cele trei hoteluri ale complexului și la bazinele de înot, tulburînd somnul a sute de turiști.

Au spart, au stricat, au plecat noaptea – transferurile s-au făcut în jurul orei 3 – cu „amintiri" ca fețișoare de masă, scrumiere, vaze de flori, ba și cu năframele de pe statuetele de romînce în costum național de la intrarea în restaurant.

Într-un cuvînt, penibil!!

De adăugat că UTA a avut, în părerea mea, prea mulți trimiși de tot felul, toți profesioniști modești și oricum nefolositori colaborării dintre turiști și noi.

De asemenea, animatori slabi și de un gust îndoielnic.

Colaborarea cu Françoise Maurice și cu Hugues a fost civilizată și eficientă pînă la 4 august. În continuare s-a lucrat mai greu și cu reticențe de ambele părți, fiind și ei depășiți de numărul, de calitatea și de exigențele turiștilor.

Germanii nu ne-au creat probleme. Ceea ce au avut de reclamat, de cerut, au făcut-o pe un ton civilizat și împreună am luat măsurile de îndreptare cuvenite în hotel sau restaurant.

Încîntați de găzduire, interesați de cele ce se petrec și se creează în țara noastră, ne-au fost clienți constanți în toate acțiunile ce le-am întreprins.

Mi-a părut rău că la Moldova și Transilvania curățenia a lăsat de dorit și că schimbul de cearceafuri și prosoape s-a făcut prea rar.

Dificultățile cu turiștii ADAC s-au localizat între 4 – 20 august, cînd nu le-am putut asigura cazarea pe Belvedere. Aveau dreptate!

Colaborarea cu reprezentantul ADAC, domnul Vladimir Terzic, bună, cu precizarea că apreciez că n-a fost întotdeauna obiectiv, fiind aproape exclusiv alături de turiștii săi în exigențele uneori exagerate față de reprezentanții ACR.

Alți turiști. Am avut cîteva plăcute prezențe de turiști veniți din SUA, Anglia, Belgia, Austria și Israel, precum și efemera trecere a grupului Kuoni din rezistența franceză.

Persoane evoluate, cu multiple preocupări, oameni călătoriți, cu vederi largi. Trecînd peste micile și inerentele greutăți sau neplăceri, oprindu-se la tot ce e frumos și constructiv în țara noastră.

Să mai adaug o oarecare lipsă de claritate în *directivele ce avem referitor la relațiile noastre cu turiștii.*

Aceștia se plîng de imposibilitatea în care se găsesc de a apropia poporul român, de a-l cunoaște și noi, ce-i drept, ne cam ferim să-i apropiem.

Și să închei mulțumind Tov. director Silberstein pentru sprijinul moral pe care mi l-a acordat în zilele cele mai grele și să relev uriașul efort fizic și moral al Tov. Florentin Cetățeanu, acest superdevotat slujitor...

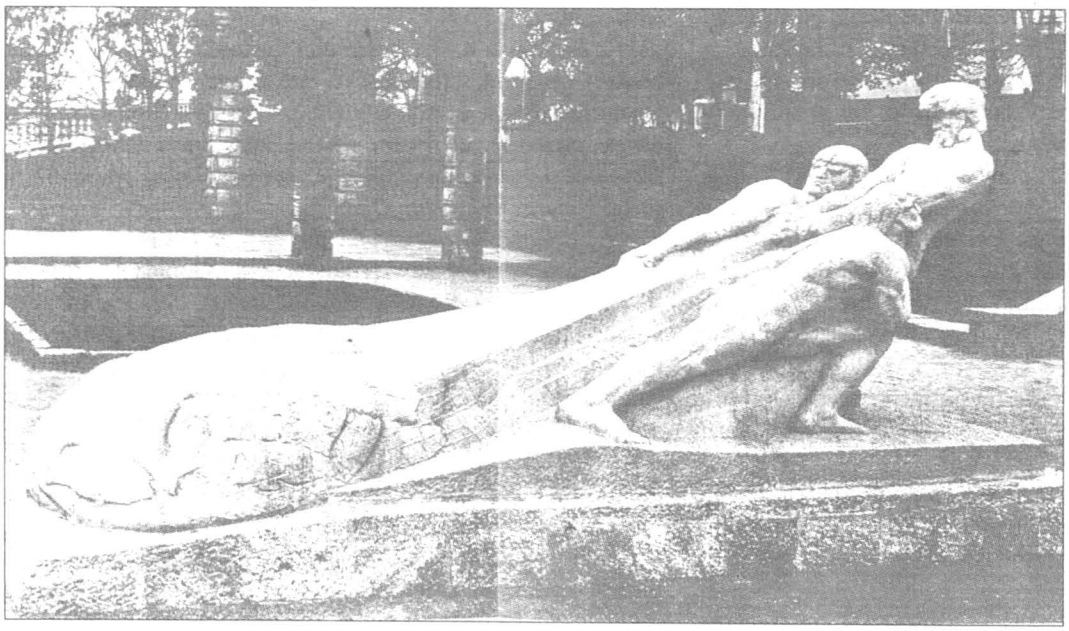

Pescari

CORNELIU MEDREA

1888 – 1964
120 de ani de la naștere

Reproduceri în paginile 3, 10, 26, 31

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecțiile Bibliotecii Metropolitane București

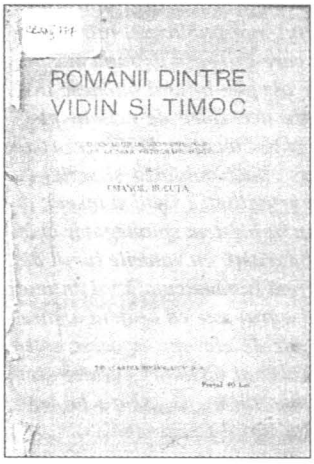

Românii dintre Vidin și Timoc
Cu un adaos de documente, folklor, glosar, fotografii, hărți de Emanoil Bucuța, Tip. „Cartea Românească" S.A. [f.a.]

... Oameni mândri, cari din nimic se pun în poară și stau împofilați, îți spun când îi intrebi de ce femeile lor nu-I poartă în cap ca Oltencele...Și-ți spun în acelaș timp mereu, cu aceleași dragi sonorități repezite la urechi, de pchiarsecă, de vghiermi, de vghier, de schiare, de schiară sălbatică, de a cherit un lucru, de chiatră, de chiept, de chieptene, dar și de piuă, pitulă, picior, tulpină, vidră sau de birău, de cănțălărie, de bât, boci, bebeacă, tuleni, gleodeni.

Lotca neagră și cu ciocul adus ne poartă acum încet de-a lungul malului cu sălcii și cu așezări de pescari înecate, drum de întoarcere. Iar se ridică albaștri Balcanii îndărăt. Iar sticlesc prin luncă turle de bisericuțe. Iar se văd pe șosele de-a stânga noastră jucărioarele căruțelor gonind, de aici fără nici un zgomot, către satele românești dela granița, românească și ea prin oameni, dintre Bulgaria și Serbia. În răspântia aceasta de popoare, păzită de cetăți, cale de oști din zilele barbariei până astăzi cu turnuri de veghe sau corăbii de pândă, nalba a năvălit liliachie din șanțuri pe poteci și călătorul pregetă să calce sau să îndemne caii...

Maurice NADEAU, *Histoire du surréalisme*
Éditions du Seuil, Paris, 1945

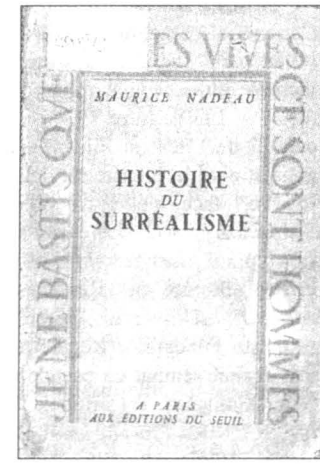

Une histoire du surréalisme! Le surréalisme est donc mort! Telle n'est pa notre pensée. L'état d'esprit surréaliste, il vaudrait mieux dire: le comportement surréaliste, est éternel. Entendu comme une certaine disposition, non pas de transcender le réel, mais de l'approfondir, de «prendre une conscience toujours plus nette em même temps que toujours plus passionée du monde sensible», but de toutes les philosophies qui n'ont pas seulement pour objet la conservation du monde tel qu'il est, soif éternellement inapaisée au cœur de l'homme. C'est dans ce sens que Breton a pu dire qu' «Héraclite est surréaliste dans la dialectique... Lulle dans la définition... Baudelaire dans la morale... Rimbaud dans la pratique de la vie, et ailleurs»...

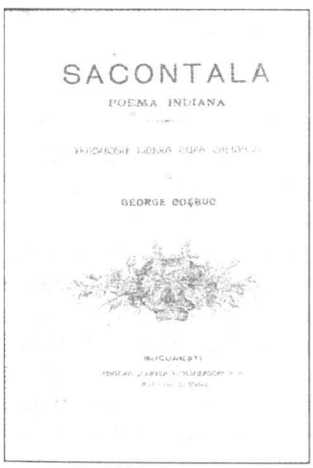

Sacontala. Poema indiana
Traducere liberă după *Calidasa* de George Coșbuc, Editura Cartea Românească S.A., București [f.a.]

... Supus ești veșnic sorții! Atât de monoton / E traiul nostru 'n lume: viață ș'apoi moarte, / Aceste două vecinic au vecinica lor soarte! / De ce să plângi? În lume cu preț nimic nu-i: / De moarte și de viață și zeii sunt sătui! / Tu, nobilă iubire, legi fapta cu cuvântul / Legi moartea cu viața și cerul cu pământul, / Și numai prin iubire ne facem fericiți! / Sunt Zeu, dar nu știu însu-mi mai bun decât: „iubiți!"...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar

VIRGIL CARIANOPOL

... Departe de a fi un veritabil autor de „poezie extremistă", Virgil Carianopol era, de la bun început, un elegiac şi un „eseninian", aşa cum va socoti cu dreptate G. Călinescu în **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent**. *Poetul mai publicase, între timp,* **Frunzişul toamnei mele** *(1938), şi* **Scară la cer** *(1940), volume care-i fixează în bună măsură profilul şi timbrul propriu într-o poezie nutrită de sevele aspre ale pământului oltenesc însă filtrate de o sensibilitate delicată, retractilă, melancolică. Spre deosebire de ceilalţi poeţi proveniţi din mediul oltenesc, în primul rînd Tudor Arghezi dar şi V. Ciocîlteu, D. Ciurezu sau Radu Gyr, autorul* **Scrisorilor către plante** *vine cu un „tonus vital" îmblînzit şi scrie, cu simţurile potolite, o poezie în care sufletul, rănit de asprimea şi brutalitatea vieţii şi însetat de zarea unui vis izbăvitor, nu explodează în revoltă vaticinară sau în blestem spumegător ci îşi caută soluţia proprie, convenabilă într-un limbaj simplu al solidarităţii cu valorile lumii din care a plecat descoperind curînd, cum scrie Al. Piru, o „temă lirică fundamentală" şi anume, depăşirea condiţiei fundamentale prin eficienţa poeziei [...] Adevărul este că drojdia amărăciunii ca şi sentimentul caducităţii trezesc în poet un adînc dor de elevaţie, sporesc setea poeziei necontingente, aspiraţia către culmi, către o „ţară de vis" şi tărîmuri curate, greu accesibile. Simbolul tutelar al acestei teme lirice de esenţă romantică este „scara la cer", motivul cel mai frecvent şi cu adevărat semnificativ al poeziei lui Virgil Carianopol...*

C. STĂNESCU

Carianopol, Virgil (29.III.1908, Caracal – 6.IV.1984, Bucureşti). Este fiul Atenei (n. Popescu) şi al lui Grigore Carianopol, funcţionar de tribunal. Primii ani de şcoală (1916 – 1922) îi face la Caracal. Adolescenţa agitată şi-o încheie într-o şcoală militară de artificieri din Bucureşti (1924 – 1930). Între 1934 şi 1938 audiază cursurile Facultăţii de Litere şi Filozofie din Bucureşti. Lucrează ca angajat civil în diferite servicii ale armatei. Din 1956 până în 1963 face închisoare politică la Aiud şi Periprava. Debutează în 1928 în revista „Vraja", şi editorial în 1931, cu volumul *Flori de spini*. Colaborează cu versuri, articole, cronici literare la „Revista scriitoarelor şi scriitorilor români", „Universul literar", „Viaţa literară", „Azi", „Revista Fundaţiilor Regale", „Meşterul Manole", „Arta" ş.a. A mai semnat cu pseudonimele V. Olteanu, V. Jianu, Virgil Călugăru, V. Cariopol, Vicar, Rac.

SCRIERI: *Flori de spini*, Bucureşti, 1931; *Virgil Carianopol*, Bucureşti, 1933; *Un ocean, o frunte în exil*, Bucureşti, 1934; *Scrisori către plante*, Bucureşti, 1936; *Carte pentru domniţe*, Bucureşti, 1937; *Frunzişul toamnei mele*, Bucureşti, 1938; *Scară la cer*, Bucureşti, 1940; *Poeme de pe front*, Bucureşti, 1942; *Versuri*, pref. Ovidiu Papadima, Bucureşti, 1967; *Cântece de amurg*, Bucureşti, 1969; *Cântece româneşti*, Bucureşti, 1970; *Viorile vârstei*, Bucureşti, 1972; *Ştergar românesc*, Bucureşti, 1973; *Lirice*, Craiova, 1973; *Scriitori care au devenit amintiri*, I, Bucureşti, 1973, II, Craiova, 1982; *Elegii şi elegii*, Bucureşti, 1974; *Arcaşul lui Ştefan*, Bucureşti, 1976; *Clopoţei şi prichindei*, Bucureşti, 1977; *Cântece oltenești*, Craiova, 1977; *Lumini pentru dragostea mea*, Bucureşti, 1978; *Viorile vârstei*, pref. Al. Piru, Bucureşti, 1978; *Peisaj românesc*, Bucureşti, 1979; *Copilul cu inima de aur*, Bucureşti, 1980; *Copilul şi Ţara*, Bucureşti, 1981; *Cântec la plecarea verii*, Bucureşti, 1981; *Scară la cer*, pref. C. Stănescu, Bucureşti, 1983; *Cântece pentru mama*, Bucureşti, 1984; *La ceasul de taină*, îngr. şi pref. Virginia Carianopol, cuvânt înainte Sultana Craia, Bucureşti, 1997.

Scrisoare către celălalt eu

Mă gîndesc cu tristeţe la tine,
La mîna asta străvezie ca de mălai.
Nu ţi-a fost dat, Virgil Carianopol, nici ţie,
Nodul gordian al veşniciei să-l tai.

Singur pe drumuri, singur pe toate locurile,
Plecînd şi venind totdeauna pe-ascuns,
Ca să nu răscoli popoare, să nu fii mare...
Nici pentru popor, nici pentru vremuri mari n-ai fost uns.

Ai iubit mult cîntecele, ai fost trist,
Ai risipit inimos tinereţe şi ani,
Dar ce-i pasă lumii că te-ai schingiuit pentru ea,
Dacă n-ai putut să-i dai libertate sau bani?

Ce le pasă păsărilor călătoare de tine,
Dacă nu le poţi lua din piept vîntul?
Ce-i pasă ţăranului, frate de-al tău de cîntece,
Dacă nu-i dai să mănînce fără să-şi vîndă pămîntul?

Biet saltimbanc, cîntăreţ de nimicuri,
Visător de minuni, căutător de vorbe senine,
În loc să fi făcut poezii, mai bine te băteai în duel pentru femei...
Aşa cel puţin, şi-ar fi amintit totdeauna principesele vremii de tine...

Texte şi imagini reproduse din: Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicţionarul Scriitorilor Români*, A – C, Editura Fundaţiei Culturale Române, Buc., 1995; Academia Română, *Dicţionarul General al Literaturii Române*, C/D, Editura Univers Enciclopedic, Buc., 2004; Virgil Carianopol, *Scară la cer*, prefaţă de C. Stănescu, Editura Minerva, Buc., 1983; Virgil Carianopol, *Carte pentru domniţe*, Editura Cartea Românească, Buc. [f.a.]; Virgil Carianopol, *Frunzişul toamnei mele*, Tipografia Universul [f.a.].

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

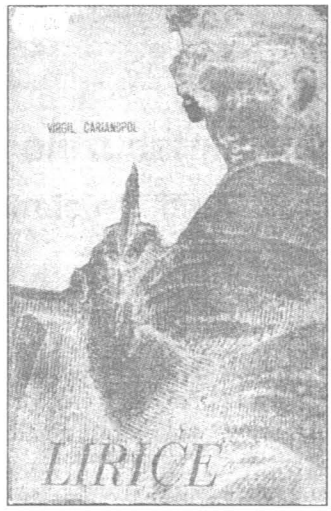

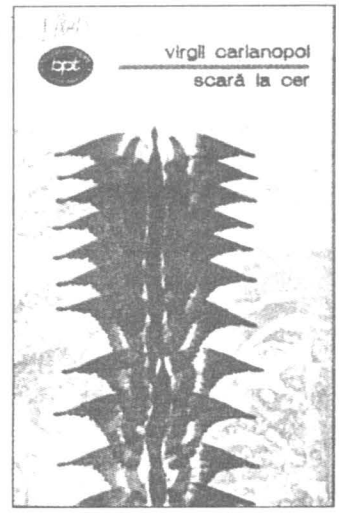

Rugăciune

Iertați-mă, iertați-mi anii uitați pe drumuri și serile,
Care n'au putut cuprinde în suflet toate durerile.
N'am plâns pentru vapoarele care nu vor mai vedea mările,
N'am plâns pentru călătorii care nu vor mai saluta gările.
N'am plâns pentru trenurile, cutii de chibrituri stricate,
Care nu vor mai putea ridica prăpăstiile'n spate.
N'am strigat pentru stelele pe care le scutură vântul,
Nici pentru sburătorii pe care-i înghite pământul.
N'am îngenunchiat pentru strămoșii mei Daci,
Care urcă peste secole, ca niște vii sprijinite'n araci.

N'am știut că sânt oameni, care nu mai pot să plece,
Că sânt locuri, peste care bucuria nu trece.
N'am știut, vânturile risipite în alte părți...
N'am știut, că mai sânt tristeți necunoscute pe hărți.

Iertați-mă, iertați-mi îngenunchierile și plecările,
N'am știut, că sânt păsări, pe care nu le mai pot ține zările ...

Pentru plugari

Se bat plopii, frate peste țările noastre de jos
Se întorc berzele obosite de tristeți și frumos
Și peste câmpuri, plugarilor noștri, tot așa aplecați și goi,
Le cos furtunile hainele, cu ace de ploi.
Mă uit la ei, eu care le cunosc munții și văile
Care le sărut din zori până în seară dealurilor clăile
Și fără să vreau, cu palmele astea aspre ca și ale lor,
Le-aș lovi obrajii scofâlciți, cântecul lor de servitor.
Ei n'au înțeles că toate sunt ale lor, ale pământului,
Dece se mai plâng veșnic aceloraşi doine și vântului?
Au isvoare nesecate de aur, pământuri pline de brazi,
Sufletul lor se ridică și peste trecutul altor popoare și peste azi.
Pe cine mai așteaptă, ce streini să le dea coasele'n mâni?
Cine să le scoată luminile din fântâni?

Frate, frate fără să plângeți și fără să vă revoltați,
Când veți învăța să culegeți și voi, după unde arați?

Cântec de singurătate

Să fi fost oare vreodată Doamne, țara lui Por împărat,
Miracolul, pe unde toate cântecele mi se abat?
Să fi fost oare, domnița, cu părul ca grânele,
De mai ține tinerețea, cailor năsdrăvani frânele?
Unde-a fost? Cine e meșterul, unde e visul,
Care să-mi ducă măcar până acolo, gândul și scrisul?
Unde este copilăria? Ce Făt Frumos năsdrăvan
Mi-a luat zâna aceasta, îmbrăcat în cojoc de cioban?

O! basmele, basmele, cine să le mai aducă până la mine,
Să deschid ușile amintirilor și să intre regine?
Cine să mă mai ia de mână, cine să mă mai ducă,
Pe unde toamne nu plâng și gânduri nu se usucă?

Unde-or fi atâtea frumuseți, atâtea minuni?
Cine să mai facă, pentru fiecare vis rugăciuni?
Cine să mai deschidă seara ferestrele trecutului,
Să-mi arunce scări de de-asupra liniștii, de de-asupra lutului?

Și în nopțile lungi și frumoase ca așteptările, ca basmele,
Când iarna își va juca peste întinderi fantasmele,
Cine să mai dea perdelele înserărilor la o parte,
Să-mi arăte țările de peste zăpezi, pământurile de peste moarte!

Scrisoare de toamnă

A venit iar toamna, au venit iar grijile.
Cîmpiile sînt goale ca și țăranii.
Frunzele s-au întors iar la rădăcini
Și s-au dus, ca rîndunicile, anii.

A venit iar toamna, se duc iar grînele-n port.
Durerile iar nu mai au odihnă și frîu...
Scoate-ți mănușile și pălăria, boierule,
Trec carele noastre încărcate cu grîu!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

Stolnicul Constantin Cantacuzino

Brehnacea bătrână, deprinsă în multe ştiinţe şi meşteşuguri

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE

„Iară între paseri era o Brehnace bătrână, carea în multe ştiinţe şi meşteşuguri era deprinsă"[1].

Iată cum îl descrie Dimitrie Cantemir pe stolnicul Constantin Cantacuzino. Din familii rivale, dar recunoscându-i priceperea, ştiinţa de carte, abilităţile. Familia Cantacuzino a avut în timp renumele de familie cu membri învăţaţi, ştiutori şi iubitori de carte, făcând figură aparte între contemporanii lor.

„Cantacuzinii s-au acreditat de la început în societatea românească a timpului lor prin virtuţi de destoinicie, hărnicie, experienţă, învăţătură şi o conduită etică deosebită de aceea a boerimii locale. Poligloţi şi buni gospodari, ei deţin, în cea mai mare parte, dregătorii de postelnic şi vistier"[2].

De numele stolnicului Cantacuzino este legată şi biblioteca pe care acesta o deţinea şi care era faimoasă încă din vremea stolnicului. Folosind informaţii din cărţile strânse în această bibliotecă, stolnicul a făcut faţă vremurilor trăite. Dar nu numai el s-a folosit de biblioteca de la Mărgineni, ci şi contemporanii lui – cei care aveau nevoie de informaţii în activităţile lor; membrii familiei care aveau înclinare spre învăţătură au utilizat biblioteca şi au sporit-o de-a lungul timpului.

„Pasiunea Stolnicului pentru învăţătură pare a fi o boală de familie, după cum vom vedea din examinarea cărţilor, dintre care vreo treizeci aparţinuseră tatălui, fraţilor (Şerban, care a fost apoi domnitor în Muntenia şi care a dat numele său primei traduceri integrale a Bibliei, Drăghici, Iordache, Matei, Mihai), fiilor (Ştefan, mai târziu domnitor, care împreună cu tatăl său a fost spânzurat în 1716, şi Răducan sau Rudolf, cum îi plăcea să se iscălească după studiile făcute la Padova) şi nepotului de frate Toma sau Tomaso"[3].

Încă din tinereţe, când fusese trimis la Padova pentru continuarea studiilor, viitorul stolnic avea să înceapă completarea bibliotecii pe care o moştenise de la tatăl său, Postelnicul Cantacuzino. Deşi nu este cunoscut în întregime numărul de cărţi moştenite, este ştiut faptul că postelnicul avea şi el o bibliotecă, dar care avea în concepţia posesorului o altă menire – educaţia fiilor. Ceea ce avea să se strângă de-a lungul timpului în biblioteca de la Mărgineni avea să fie cunoscută drept cea mai veche bibliotecă umanistă românească.

„Aceste cărţi [cele aduse de la Padova] *urmau să se adauge la Mărgineni, în Prahova, bibliotecii mai vechi înfiinţate de tatăl lui Cantacuzino, postelnicul Constantin. An cu an, în rafturile acestei biblioteci – cea mai veche bibliotecă umanistă românească pe care o putem cunoaşte în toate detaliile sale şi pe care o putem reconstitui după volumele păstrate şi după cataloage – s-au adunat alte opere de seamă. Sporirea acestei biblioteci a fost o preocupare constantă a Stolnicului"*[4].

Din ceea ce s-a păstrat până astăzi din renumita bibliotecă a Cantacuzinilor, un număr relativ mic de cărţi şi manuscrise din cât se crede că ar fi conţinut în vremea stolnicului, se poate totuşi contura universul de preocupări ale cărturarului. Cărţi de istorie, geografie, filosofie, drept, literatură şi lingvistică, religie dar şi de ştiinţe exacte – medicină, matematică, astronomie, dar şi periodice, toate au ajutat stolnicului în munca sa.

În elaborarea *Istoriei Ţării Româneşti*, biblioteca i-a fost de mare folos stolnicului, uşurându-i munca şi putând să demonstreze *„întru care să cuprinde numele ei cel dintîi şi cine au fost lăcuitorii ei atunci şi apoi cine o au mai descălecat şi o au stăpînit pînă şi în vremile de acum cum s-au tras şi stă"*[5].

Că i-a fost greu să lucreze la această istorie o spune încă din predoslovie, plângându-se mai ales de lipsa izvoarelor, dar afirmă că a început-o tocmai în ideea de a fi de folos altora.

„Cu greu şi cu strimt iaste neştine a da cap şi începătura fieştecăruia lucru, mai vîrtos aceluia cînd nici cum, nici de nici o parte ajutor iaste, nici ştiinţa de la alţii, sau pomenire măcară să află ca o povaţă, făcîndu-se şi ca o luminare arătîndu-se, ca să se poată ajuta cel ce nu ştie de la cel ce ştie şi céle din întunérec să iasă la lumină"[6].

Cu aceste cuvinte, stolnicul s-a străduit să demonstreze că *„vlahii de unde să zic vlahi, sau alt nume iar mai tot aşa, căruia scriitoriu cum i-au plăcut puindu-le numele şi mai ales de unde să trag ei"*[7], chiar dacă lucrarea a rămas neterminată.

Harta Ţării Româneşti, tipărită la Padova în 1700, prin complexitatea şi exactitatea ei, este considerată de specialişti o capodoperă a genului. Sunt redate 23 de oraşe şi târguri, 526 de sate, 73 de mânăstiri, bogăţii ale subsolului (ţiţei şi gaze naturale), cursuri de ape, lacuri, păduri, podgorii şi culturi. Au mai fost redate monumente istorice, astăzi parţial dispărute. Puse unele lângă celelalte, aceste informaţii fac o extraordinară reclamă ţării în Europa acelor vremuri[8].

Dedicată domnitorului Constantin Brâncoveanu, harta, de mari proporţii şi colorată – măsoară 132 x 64 cm, este făcută la comandă, după cum se spune în medalioanele decorative: *„Schiţă geografică a prea înălţatei Ţări a Ungrovlahiei, împărţită în 17 judeţe, după descrierea şi forma exactă pe care a făcut-o prea nobilul, prea învăţatul şi prea înţeleptul boier Constantin Cantacuzino pentru documentarea prea eminentului medic Ion Comnen"*[9].

Biblioteca stolnicului a fost de folos şi celor ce alcătuiau cercul său de cărturari.

„Biblioteca Cantacuzinilor a fost o bibliotecă vie, iar nu o colecţie de curiozităţi pentru impresionarea oaspeţilor de ocazie. Din ea, stolnicul a făcut un cabinet de muncă ştiinţifică, literară şi politică. Cu aceste unelte de lucru intelectual a alcătuit el Harta Ţării Româneşti (Padova, 1700), a ajutat

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cărturarilor munteni la traducerea Bibliei din 1688 iar fraților Greceni la traducerea Mărgăritarelor lui Hrisostom..."[10]

Considerată mare și bogată pentru acea vreme, biblioteca stolnicului pare să fi avut în jur de 500 de volume – ținându-se cont că biblioteci ale unor iluștri învățați erau cam de aceeași mărime, și numai cu un veac înainte Erasm avea în biblioteca sa 413 volume, iar la sfârșitul secolului al XV-lea, Pico de la Mirandola deținea 1.190 volume[11].

Stolnicul era cunoscut și în afara hotarelor țării, diferite personalități ale vremii vorbind despre erudiția sa și despre cărțile sale. Nobletea moștenită era dublată de nobletea intelectuală dobândită prin învățătură dar și prin împărtirea cunoștințelor dobândite cu cei ce îi cereau ajutorul.

„Socot că merită să fie însemnate aici <acestea>. Principele Țării Românești [Constantin Brâncoveanu] avea drept cancelar pe contele sfîntului Imperiu roman Constantin Cantacuzino născut din neamul împăraților greci Cantacuzini de odinioară. Acesta era un bărbat de vîrstă înaintată, care șezînd pe divanul său împodobit cu covoare orientale, era înconjurat de biblioteca sa, avînd o nespusă desfătare sufletească din cărți"[12].

Și nu numai atât, despre figura stolnicului au vorbit și alte personalități călătoare prin Muntenia – Anton-Maria del Chiaro, diplomatul englez Edmund Chishull, Hrisant Notaras, care avea să devină patriarh al Ierusalimului și care îl cunoștea pe stolnic încă din perioada Padovei, cu toții impresionați de erudiția acestuia.

Un om cu statutul asemănător stolnicului și cu o influență atât de mare era de așteptat să stârnească invidii și rivalități. Se pare că tocmai acest lucru i s-a întâmplat și lui Constantin Cantacuzino, cronicarii timpului menționând că:

„În mijloc vremurilor acestora Cantacuzinii, carii pu[ru]rea au fost ficleni domnilor și n-au fost odihniți de nici un domn, și acum la Constandin-vodă au început să-l ficlenească și să-l dezrădăcineze din fața pământului, neavînd altă pricină fără' numai răutatea lor, aceia ce din fire o au avut și mai denainte, că nu le-au lipsit în zilele lui Constandin-vodă, nici un feli de bine ca să nu-l aibă, voie viegheată, sfetnici ai domnului, plini de bani, de sate, de vii, fără biru, fără împrumutări, precum alții ai țării da, iar ei nicidecum"[13].

Și tot cronicarul explică acest comportament generalizat al familiei Cantacuzino, totuși contrazicându-se în cele spuse în cronică.

„Să zic adevărul, iar nu minciună, că mai bine trăia ei decît și Constandin-vodă, că el avea grijile domniei, iar ei avea plimbările, și desfătările, și cîștigurile, și tot binele, dar tot nu era mulțumiți de binele acela, ci poftiia și mai multu, adică domniia, de care văzîndu pă domnu că s-au stricat de toate părțile, mai vîrtos despre turci, cu numele ce ș-au cîștigat că iaste hain, cu aceasta au socotit că-l vor surpa"[14].

Că ar fi avut și dușmani, nu încape îndoială. Starea socială și materială a atras după ea acest lucru încă din timpul vieții. Totuși, specialiștii nu pot explica inexistența din biblioteca stolnicului a cărților tipărite în spațiul românesc, știindu-se că pentru realizarea unora Cantacuzino a ajutat foarte mult, dar și a cărților în limba greacă, *„tipărite la Veneția, fapt cu atît mai greu de conceput cu cît Stolnicul cunoștea bine limba greacă, limbă în care avea și manuscrise, și cu atît mai curios pentru epoca în care a trăit, în care limba greacă înlocuise pe cea slavonă și română, ca limbă de cultură și se îndrepta spre triumfurile epocii fanariote*"[15].

Nevoia cărturarului de a avea cărți contemporane lui, care să îi ofere informație de ultimă oră, este cel mai bine ilustrată de faptul că avea în componența bibliotecii sale și periodice furnizoare de informații politice, militare, culturale din principalele țări europene, dar și informații bibliografice.

„Secolul al XVII-lea este în istoria multimilenară a culturii umane un moment însemnat și prin apariția unui nou produs al artei tipografice: periodicele. În a doua jumătate a secolului al XVII-lea foile periodice pătrund în țările noastre, stolnicul Constantin Cantacuzino fiind primul cărturar român care se abonează la cîteva periodice în limba italiană"[16].

Numărul mare de volume pe care îl deținea în bibliotecă impune stolnicului să apeleze la ajutor în organizarea acesteia. Astfel, este cunoscut că dispunea de un sistem de așezare și de organizare a cărților, în așa fel încât să fie regăsite cu ușurință.

„Cărțile, manuscrisele sau periodicele provenite de la Mărgineni (și care nu au mai suferit deteriorări sau restaurări ulterioare) poartă pe cotor un număr de înregistrare și denumirea domeniului în care se încadrează, în principal, conținutul lucrării"[17].

Publicațiile erau așezate, inițial, pe formatele tipografice cunoscute – in folio, in quatro, in octavo, in duodecimo, iar în cadrul formatului pe domeniul din care făceau parte; în cadrul domeniului cărțile erau numerotate crescător prin cifre arabe[18]. Această așezare era deopotrivă utilă și estetică. În ultima parte a vieții, stolnicul a avut nevoie de ajutor în organizarea bibliotecii sale iar cel care l-a susținut a fost Nicolae de Porta, care nu numai că s-a ocupat de bibliotecă dar a executat și lucrări de *„traducere în limba greacă a cîtorva cărți și calendare latine sau italiene oferite de stolnicul Constantin Cantacuzino patriarhului Hrisant Notaras*"[19].

Prin cărțile conținute, biblioteca de la Mărgineni, alături de alte biblioteci cunoscute din aceeași perioadă, întregește profilul umanist al culturii române în secolul al XVII-lea. *„Ca și biblioteca stolnicului Cantacuzino, și aceea*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

a lui Constantin Brâncoveanu, colecțiile Mavrocordaților cuprindeau cărți provenite din marile centre tipografice europene, tipărituri ce ilustrau difuzarea ideilor umanismului și apoi iluminismului"[20].

Din cercetările specialiștilor reiese că, lovit crunt de soartă, stolnicul Cantacuzino pierde mare parte din averea sa ce cuprindea și biblioteca, în urma mazilirii lui Ștefan Cantacuzino. Nicolae Mavrocordat, urmând la domnie și fiind și el un pasionat al cărții, ridică de la Mărgineni biblioteca și o încorporează celei pe care o avea deja. Astfel, biblioteca familiei Cantacuzinilor trece în posesia Mavrocordaților, ca mai apoi să fie vândută aproape în totalitate, doar o mică parte ajungând la biblioteca Mitropoliei, de aici trecând la cea a Colegiului Sf. Sava din București. Tot la Colegiul Sf. Sava ajunge o mică parte din biblioteca de la Mânăstirea Mărgineni. Toate volumele strânse până acum și atestate prin *ex libris* sau trecute în cataloage se află la Biblioteca Academiei Române[21].

Din aceste cărți și manuscrise rămase din biblioteca vestită a Cantacuzinilor, din diversitatea lucrărilor, autorilor, din chiar viața trăită de stolnic – legăturile sale cu contemporanii, se trage concluzia că *„... biblioteca stolnicului este una umanistă – pentru că are cărțile caracteristice acestei epoci de cultură, pentru că e aleasă, bogată, intens folosită de proprietarul ei și cărturarii cercului său de preocupări. Caracterul bibliotecii lui Constantin Cantacuzino este determinat nu numai de prezența în rafturile sale a autorilor cultivați de gânditori umaniști, de prezența operelor lui Aristotel și Plutarh, Esop și Ovidiu, Virgiliu și Petrarca. Varietatea cărților – de filozofie și logică, istorie, jurisprudență, retorică, literatură, filologie, teologie și științele naturii – răspunde aceleiași formații umaniste, limbile – greacă, latină, italiană – predominanța scrierilor având în centru omul și natura, în sfârșit actualitatea cărților, multe contemporane stolnicului, procurate curând după apariția lor, sunt tot atâtea trăsături ale șantierului omului de cultură modern care se desprindea de gândirea medievală"*[22].

Mario Ruffini, pasionat cercetător italian al vieții și bibliotecii Stolnicului Constantin Cantacuzino, spune despre acesta că prin cărțile deținute a introdus în cultura românească idei noi și că *„a fost, deci, în Valahia, primul gînditor din timpul său, care a avut curajul să o rupă cu vechile formule și care a adus patriei lui binefăcătorul contact cu cultura occidentală"*[23].

Bibliografie

1. Dimitrie Cantemir. *Istoria ieroglifică*. București: Editura pentru Literatură, 1965, p. 104; 2. Virgil Cândea. *Stolnicul între contemporani*. București: Editura Științifică, 1971, p. 16; 3. Mario Ruffini. *Biblioteca Stolnicului Constantin Cantacuzino*. București: Editura Minerva, 1973, pp. 18 – 19; 4. Virgil Cândea, *op. cit*, p. 68; 5. Stolnicul Constantin Cantacuzino. *Istoria Țării Românești*. Chișinău: Editura Litera, 1997, p. 20; 6. *Ibidem*; 7. *op. cit.*, p. 48; 8. Radu Ștefan Ciobanu. *Pe urmele Stolnicului Constantin Cantacuzino*. București: Editura Sport-Turism, 1982, pp. 195 – 196; 9. *Ibidem*; 10. Corneliu Dima-Drăgan. *Biblioteca unui umanist: Constantin Cantacuzino Stolnicul*. București: Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, 1967, prefața de Virgil Cândea, p. XII; 11. *Ibidem*; 12. *Călători străini despre țările române*, vol VIII. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, p. 228; 13. Radu Popescu. „Istoriile domnilor Țării Rumînești", în: *Cronicari munteni*, Vol. I. București: Editura pentru Literatură, 1961, pp. 481 – 482; 14. *Ibidem*, p. 482; 15. Mario Ruffini, *op. cit.*, p. 54; 16. Corneliu Dima-Drăgan, *op. cit.*, p. 23; 17. *Ibidem*, p. 27; 18. *Ibidem*; 19. *Ibidem*, p. 30; 20. Gheorghe Buluță. *Scurtă istorie a bibliotecilor din România*. București: Editura Enciclopedică, 2000, p. 55; 21. Corneliu Dima-Drăgan, *op. cit.*, pp. 11 - 12; 22. *Ibidem*, p. XV; 23. Mario Ruffini, *op. cit.*, p. 183.

Visul Hameleonului
Masca din întrebarea de ieri

Gabriela TOMA

Fragmentul ales spre analiză din *Istoria ieroglifică* sugerează o mascare a mesajului, o ocultare cu ajutorul aluziilor, punând totul pe seama visului, dialectica mesajului, fantasma în stare de veghe prezentând o alternare a măștii logicului și a demascării onirice (ca una din caracteristicile visului ca vis). Și este o întrebare de ieri pentru că surprinde elemente din trecut ce cunosc prefaceri în vis, alături de prezentul redat prin alegorii și sinteze ale gândirii ieroglifice.

Să ne imaginăm pentru început onirocritul fragmentului despre visul Hameleonului din *Istoria ieroglifică* a lui Dimitrie Cantemir. Acesta ar trebui să știe să facă distincția dintre latura obișnuită a visului și insolitul oniric, neobișnuitul care ține de creația literară a celui care compune visul cu întregul arsenal de simboluri, de legături și etape logice. Primul element al distincției implică o condensare și o sublimare a unor elemente în relații de combinare diverse, unde timpurile se întrepătrund, se completează până la alcătuirea particulară a unui general mitic, arhetipal. Cele două planuri – care se întrepătrund – reflectă cele două structuri ale visării: pe de o parte, viața conștientă, aderentă la realitate, logică, înregistratoare de fapte externe, adaptativă și, pe de altă parte, viața subconștientului, gratuită, creatoare, simbolică.

Onirocritul ar încerca să desluşească, să deconspire straturile (cu elementele intenționale, subiective din discursul auctorial) și substraturile (cu elementele ce țin de inconștientul colectiv și de cel individual, respectiv subsolul și parterul ca simboluri din visul lui Jung) acestui fragment alegoric.

Și pentru că aceasta este o lucrare ce va fi prezentată în cadrul unui curs de literatură, onirocritul va plasa elementele sale în contextul literar. Astfel, ca structură literară, fragmentul de analizat constituie Partea a șaptea din cadrul *Istoriei ieroglifice*, prezentând visul Hameleonului, care debutează cu motivul literar al rătăcirii în hățișurile unei păduri. A intra în acest spațiu echivalează cu pătrunderea în noapte, revenirea la nedeterminarea în care se întrepătrund coșmarurile – deci planul oniric –cu „ideile negre" – ca manifestare a unui plan conștient. Ea este imaginea inconștientului în care acesta își eliberează elementele memorate și pe cele ce țin de vizionarism (în sensul profetic). Acestea nu sunt altceva decât substraturile de care aminteam mai sus. Pădurea ca peisaj închis, ca refugiu, sugerează un reflex al lumii interioare în imaginea onirică. Este subconștientul, depozitarul tuturor com-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

plexelor, al poftelor și tendințelor antisociale refulate. Visul deschide această cale a infernului care duce la ceea ce individul este cu adevărat în spatele măștii sociale (cum îl văd alții), dincolo de masca sinelui ca imagine socială (cum se vede pe sine). Interpretarea onirocritului își asumă astfel ca obiect predilect nu conținutul latent, ci acela manifestat. Această distincție a conținutului oniric are în vedere deosebirea dintre motivațiile arhaice și normele culturale interiorizate ca elemente diferite de operare.

Revenind la hățișurile pădurii, redăm aici interesanta „definiție" literară dată subconștientului de către Cantemir: *„în vasul uluirii, vetrilele gândurilor deschidea, prin marea relelor socotele înotând, spre toate vânturile, holburile funele chitelelor întindea"*[1]. Coborârea în vis sugerează o rătăcire în lumea labirintului interior, iar autorul subscrie acestui cronotop cultural. *Căderea în vis*, am mai putea spune, surprinde trecerea de la speculativ la moral, despre care vom aminti mai târziu. Căderea se transformă în chemare a prăpastiei morale, amețeala în ispite și pofte.

Ordinea combinatorie are valoare în funcție de alegerea subiectivă a autorului, ce întrepătrunde logica acesteia cu elemente din zestrea mentalului colectiv. Impresia rătăcirii este redată prin trăirile personajului simbolic: *„preste tot întunericul îl căptușește"*, *„prin întunecoasă ceață aceea orbecăind"*. *Noaptea* concentrează în substanța ei malefică valorificări negative – haos, beznă infernală, agitația, impuritatea, zgomotul, echivocul, degradarea.

Ceața simbolizează și mărcile visului ca vis, în cadrul căruia apar metamorfoza, deghizarea, inconstanța, fuga, caracterul de mișcare lentă din vis. Eul visător este personaj ce suportă presiunea onirică prin chinul unui *„somn fără somn și odihnă fără odihnă"*, presiunea unor trepte alese simbolic de autor ce țin de ordinea constrânsă și suportată, și presiunea elementelor ce deconcentrează, eliberează adevărurile de miza unică a unui Adevăr tiran.

Perspectivele se înmulțesc și se concentrează în comentariul auctorial înscris în paranteze precum: *„(poate fi răutatea îndoit sau întreit să lucredze fortuna slobodzind)"*. Eul care visează nu știe că visează, este un actor fără să știe, iluzionându-se că metamorfozele la care participă se vor rezolva în favoarea sa. Intrarea în vis este pur convențională, dar visul propriu-zis dezvoltă imagini și sensuri impresionante ce se sustrag simplului artificiu artistic. Logica alegorică se reflectă în ideile principale care susțin traiectul „logicii" onirice: pădurea-labirint, viziunea focului uriaș din care Hamelonul mănâncă, pentru ca apoi, chinuit de arsuri, să soarbă ouăle ohendrei, iar șerpii să-l devoreze dinăuntru, cere sprijinul Inorogului care-i propune un leac de combinații ciudate.

Imaginile cunosc o continuă deformare. Astfel, senzația de foame crește de la o poftă inventată, scornită, la chin și apoi o isterie a poftelor: *„foamea în maţă i se scorni (că din multa pofta sufletului neclătită ar fi, de n-ar fi simțurile pre dinafară iscoditoare și apoi îndemnătoare)"*, *„a să văieta și a se văiera început"*. Această expresie a foamei simbolizează depășirea măsurii și ieșirea dintr-o ordine firească pentru a demasca pofta refulată produsă de fascinația focului, de seducția flăcărilor ce devoră: *„simțire nesimțire simt și pătimire nepătimită port"*. Nu transpare aici sensul magic al focului și nici simpla condamnare a lăcomiei.

La nivel iconic, apare o subtilă anamorfoză a elementelor din zona „logicii" onirice în cea a logicii alegorice. Hipnoza simțurilor se nuanțează în imagini ale degradării eului. Pofta este, pe rând, chin și boală necunoscută. Senzațiile sunt scoase de sub pecetea valorii lor pentru a prinde contururi deformate, ca și în secvența în care puii de șarpe *„după a lor fire pântecele îi fărâma"*, *„vintrele îi spinteca"*. Leacul se transformă în otravă pentru că Hameleonul nu e capabil să distingă, făcând speculații și ajungând să confunde planurile (aici, hrana cu mâncarea). Alegoria subsumează numeroase simboluri pe traseul „logicii" onirice: simbolul șarpelui ce atrage prin privire focul. Dar, elementul definitoriu care face textul să abdice de la această semnificație este oul de șarpe, care închide un univers, cuprinde increatul, lumea în starea pură. Prin devorarea ouălor de șarpe, Hameleonul pătrunde în această lume și declanșează mișcarea haotică a instinctualității, a spațiului nesemnificat, constituind proiecția onirică a înlănțuirii și luării în posesie. Agonia este prezentată treptat: prin împleticire, colcăire, *„îl pișca, îl mușca"* până la *„de viață deșertându-l, cu venin umplându-l"*. Există un paralelism simbolic de luptă plasat în momentul în care Hameleonul aleargă la Inorog spre a-l lecui. Acesta din urmă, spre deosebire de lupta Hameleonului cu boala și moartea, se luptă cu pasărea neagră, personaj simbolic contrastând prin slăbiciune, culoare, ocară. Inorogul mândru învinge, lovind-o cu cornul și despicând-o în două, astfel că jumătate continua să zboare, iar jumătate se prăvălea.

Dimitrie Cantemir reușește să redea simbolic o transformare a naturii privirii diurne într-o identitate a elementelor ce țin de nocturn, labirintic, hățiș de nepătruns, căci duce la moarte. Discursul construiește visul printr-o redare onirică alegorică a unor fapte din cotidianul social și politic al vremii sale, ce trec prin filtrul imperativului moral impus de principiile Inorogului care se manifestă în final printr-o atitudine ironică, *„în batgiocură"* față de cel care se situează în afara acestei grile.

Din punct de vedere stilistic, visul este un alt text, organizat după alt procedeu, aducându-și aportul la ritmul arhitectonic în conceperea literară a visului ca vis și ca alegorie profetică. Cel de-al doilea aspect are în vedere atât spectacolul umbrelor trecutului, cât și cel al spectrelor în viitor. Visul poate fi solie sau avertisment. Aici, valoarea profetică este un artificiu literar cu referire la evenimentele istorice contemporane autorului. Analiza diferitelor forme ale visului, fie el profetic, alegoric, de vedenie, în relația cu textul literar duce la perspective noi de înțelegere a structurilor onirice. Pattern-ul cultural de la care se revendică autorul surprinde atât proiecția personalității sale, cât și o reflectare a imaginarului din simbolistica românească și universală.

Simbolismul animal este foarte răspândit. La Cantemir, acesta trimite la valorificări negative. Vorbind despre caracterul refractar al imaginarului la dezmințirea experimentală, Gilbert Durand nota: *„Și totuși salamandra rămâne, pentru imaginația noastră, legată de foc (...) șarpele continuă să înțepe în ciuda biologicului"*[2]. Dincolo de semnificațiile arhetipale și generale, animalul este supradeterminat de caracteristici particulare ce nu țin de animalitate, ceea ce provoacă o polivalență semantică la nivelul obiectului simbolic oniric.

În concluzie, amintim faptul că cele două tipuri de „logici", cea onirică și cea alegorică, se întrepătrund, formând astfel fațete ale oniricului prin caracteristicile specifice visului ca vis (condensare, metamorfoză, deghizare), dar și alegoriei (simboluri, metafore, aluzii) profetice (visul ca solie). De asemenea, o altă idee de subliniat este timpul oniric ce transformă prin combinație și condensare și deformează regimul diurn al imaginii, semnificația bestiarului, pădurea-labirint ca simbol nictomorf și căderea în vis ca simbol catamorf, toate acestea constituind niveluri de lectură sau relectură a oniricului.

Note:

1. Se citează din Dimitrie Cantemir. *Istoria ieroglifică*. În: *Istoria literaturii române vechi: culegere de texte biografice*. București: Universitatea din București, 2004, pp. 269 – 273.

2. Gilbert Durand. *Structurile antropologice ale imaginarului*. București: Editura Univers Enciclopedic, 2000, p. 69.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Carolina ILICA

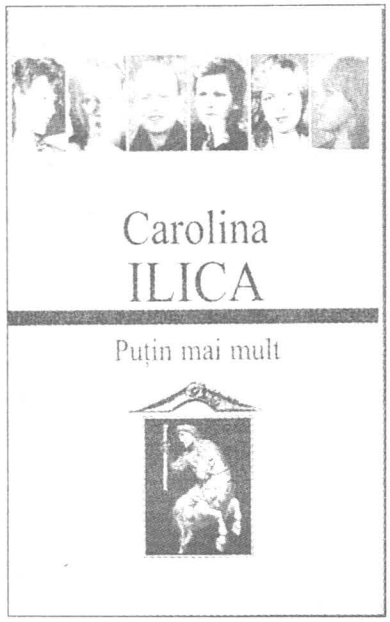

Biobibliografie

Carolina Ilica s-a născut la data de 19 martie 1951, în satul Vidra, comuna Vîrfurile, județul Arad.

Absolventă a Liceului Pedagogic din Arad și a Facultății de Filozofie din București.

Membră a Uniunii Scriitorilor din România, din anul 1975.

Profesor la Liceul Pedagogic din Arad (3 ani), apoi redactor la ziarul „Scânteia Tineretului" și „SLAST" din București, iar după 1989 publicist comentator la ziarele „Tineretul liber" și „Vocea României", semnând reportaje, eseuri, cronici, poezie, traduceri etc., interviuri cu personalități române și străine.

Din anul 1994, diplomat în Republica Macedonia.

În anul 1997 întemeiază, împreună cu Dumitru M. Ion, *Fundația și Organizația Culturală Academia Internațională Orient – Occident*, cu mai multe programe, între care și *Festivalul Internațional „Nopțile de poezie de la Curtea de Argeș"*, cu 11 ediții până în prezent și peste 700 de participanți.

21 volume de poezie (din care 8 selecții tematice sau antologii critice); 1 volum de eseuri (însoțite de traduceri) despre mari poeți ai lumii; 67 de volume de traduceri, singură sau în colaborare, de la texte ale Egiptului antic până la candidați Nobel precum Mateja Matevski, Adonis ori Seamus Heaney (Premiul Nobel pentru Literatură, 1995).

21 volume din lirica sa au apărut în mai multe țări; 25 de premii naționale și internaționale pentru poezie, traduceri, jurnalism cultural, integrare europeană; colaborări la numeroase publicații românești și străine; participări la festivaluri literare, congrese, simpozioane, târguri de carte etc., naționale și (la peste 55) internaționale.

Volume de poezie în limba română:

Neîmblânzită ca o stea lactee, Premiul de debut al Editurii Eminescu, 1973, Premiul I Poezie, București, 1974; pe coperta a IV-a semnează scurte comentarii critice: Șt. Aug. Doinaș, Nicolae Manolescu, Al. Piru.

Cu împrumut, mireasma tinereții (cu litografii de Marcel Chirnoagă), Combinatul Fondului Plastic, București, 1975.

Dogoarea și flacăra, Editura Eminescu, București, 1977.

Tirania Visului, – poeme duble –, vol. I (cu ilustrații de Traian Filip), Editura Cartea Românească, București, 1982.

Luna

Ca o mumie din Egipet,
În aur înfășată
Și ridicată cu un scripet
Ce nu ni se arată,

E luna. Veche și străveche.
Și ceremonioasă.
Rămasă fără de pereche
Și văduvă rămasă.

De la-nceputul lumii-ascunde
O taină-n veci ținută,
În care nimeni nu pătrunde.
Precum o surdo-mută.

Se rotunjește, se subție
Și-atât de-ncet se poartă,
Că de e moartă – pare vie.
Și vie – pare moartă.

Pădureancă (XII)

Tată, nu mai bate caii, nu mai bate caii, tată!
Nechezatul lor mă taie, fulgerând ca o rindea.
Doar în coama lor crescută cât o iarbă vinovată
Îndrăznii să plâng, prunceşte, moartea
mirilor de nea.

Somnul meu dezghioacă demoni din mătasa
timpurie.
Ce mă vând la ochii lumii, din mătasa de cafea,
Pleoapa lor, pufoasă fructă vinețindu-se, îmbie
Somnambulul gâde-al lunii să mă spânzure-n
perdea.

Caii mei nebuni ca mine, caii mei fugari
ca ochii!
Lava sângelui mă arde, troieniți-mi în auz!
Nările să înfioare aerul cu creț de rochii,
Dinții-n părul meu să muște bărbile de cucuruz!

Potopiți păienjenișul demonilor sub copite
Și furați-mă în coama cu întunecimi de rai!
Ce-l mai roade-acum pe tata? Știu: c-ar vrea
să mă mărite
C-un fecior mai brad ca bradul, învățat să bată
cai.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

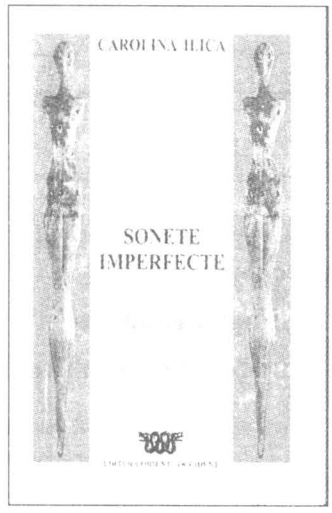

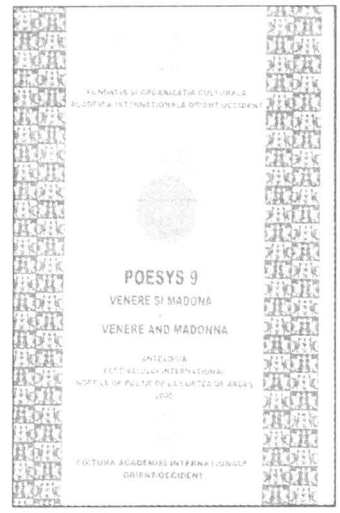

Trestia

Nu sunt decât o trestie la mal.
Culoarea mea este verdele
dând în albastru,
în galben, în violet.
Știu să mă legăn, să șoptesc și să fluier.

Udă mereu la picioare,
De pe un umăr pe altul mă sui,
Pe scara mea de noduri, în cer.

Iar când mă uit în jos,
în ude oglinzi
îmi strevăd slăbiciunile.
Dar și puterea:
Cine se măsoară cu mine, moare.

Ca un bețiv
violent uneori,
mă bate vântul.
Însă nu mă îndoi.

Tu, Doamne, mă lovești, ca tocmai Tu
Să mă ridici în brațe, apoi?

Poem (dublu) de dragoste, 9

a) Melci

Au moliciuni de la-nceputul lumii
Și o lentoare rece, vegetală.
Când pipăie și gustă totodată
Frunzișul îngălat în umezeală.

Sunt primitivi. Și senzuali. Și-atât
De-ncet, de voluptos, fără rușine,
Golesc și-și umplu strâmtele cochilii
De parcă-ar face dragoste cu sine.

b) Căpițe

Căpițe, sâni sălbatici, de mătasă
Și de mireasmă. Dezgoliți se lasă,
Fără rușine; grei și depărtați;
De nimeni mângâiați ori sărutați.

Din altă lume, pură și augustă,
Ca la un piept de doică păcătoasă,
Vin stele mici de tot: miros și gustă.

Tirania Visului, vol. II, Editura Eminescu, București, 1985; coperta I, cu un desen de Gheorghe Iliescu-Călinești; coperta a IV-a, cu un text semnat de Alex. Ștefănescu.

Ephemeris, Editura Cartea Românească, București, 1987; coperta de Mircia Dumitrescu.

Poeme reci – Tirania Visului, vol. III, Editura Orient – Occident, București, 1993; prefață de Al. Piru.

Makedonski molitvi – Rozariu Macedonean (ediția a II-a, bilingvă, română-macedoneană), Editura Kultura, Skopje, 1996; cuvânt înainte de Domnul Domn Mihail, arhiepiscop de Ohrida și Macedonia; traducere de Mihail Rengiov.

Scara la cer, vol. I, Editura Orient – Occident, București, 1997 (cu ilustrații după miniaturile lui Picu Pătruț și coperta de Marcel Chirnoagă); cuvânt înainte de Preafericitul Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române; postfață de Eugen Simion, președintele Academiei Române.

Tirania Visului – The Tyranny of Dream (ediție bilingvă, română-engleză), Editura Orient – Occident, București, 1999; coperta de Marcel Chirnoagă; traducere de Lidia Vianu.

Sonete imperfecte, Editura Orient – Occident, București, 2000 (cu fotografii de figurine feminine din albumul *Preistoria Daciei* de Ion Miclea și Radu Florescu), prefață de Dumitru Micu.

Iubind în taină, I, *Violet*, Editura Axa, Botoșani, 2001; în interior, fiecare pagină, imprimată în violet cu imaginea lacului lui Eminescu; prefață de Octavian Soviany.

Poemul scurt al lungii mele vieți – 13 Poeme (duble) de dragoste, vol. I, plurilingv (în română + 9 limbi), Editura Academiei Internaționale Orient – Occident, București, 2001; cu vignete de Traian T. Filip; prefață de Constantin Ciopraga.

Numărătoare inversă, Biblioteca revistei „Convorbiri literare", aprilie, 2002.

Din foc și din gheață (volum selectiv, noua colecție Hyperion), Editura Cartea Românească, București, 2003; coperta I: Tudor Jebeleanu; foto: Ion Cucu; selecție și postfață de Ovidiu Ghidirmic.

Poemul scurt al lungii mele vieți – 13 Poeme (duble) de dragoste, vol. II, plurilingv (în română + 10 limbi), Editura Academiei Internaționale Orient – Occident, București, 2004.

13 poeme (duble) de dragoste, ediție bilingvă (română-ucraineană), Editura Buk-Rek, colecția „Poezia Europei", vol. II, Ucraina, 2005; cu ilustrații după sculpturile lui Brâncuși; prefață și traduceri de Vitali Kolodii.

Puțin mai mult (55 de poeme) (ediția I), Editura Academiei Internaționale Orient – Occident, București, 2005; ilustrații de Mircia Dumitrescu; prefață de Theodor Codreanu.

Cărțile de la Vidra: I. *Cartea de lut* (2006), cu poeme incizate pe ceramică (amintind de tăblițele de lut de la Tărtăria), realizată de artistul plastic Nicolae Moldovan; II. *Cartea de lână* (2007), cu poezii brodate pe lână și împodobite cu străvechi șorțuri femeiești din costumul popular bănățean.

Din foc și din gheață / De feu et de glace, Ars Multimedia, Metz, Franța și Editura Academiei Internaționale Orient – Occident, București, 2006.

Puțin mai mult (55 de poeme + 1), ediția a II-a, Editura Academiei Internaționale Orient – Occident, București, 2007.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Scrisoare deschisă, adresată Domnului dr. Florin Rotaru, după încheierea etapei a 2-a a Eurocertificării în România

Domnule Preşedinte,

Éric Sutter m-a informat, la întoarcerea sa de la Bucureşti, de acţiunile desfăşurate pe 22 şi 23 octombrie 2007 în favoarea dezvoltării Eurocertificării în România, având ca rezultat certificarea a cinci profesionişti români şi formarea lor pentru a deveni evaluatori CERTIDoc. În mod particular, ţin să vă mulţumesc pentru toate eforturile făcute în vederea reuşitei acestei operaţiuni excepţionale şi, bineînţeles, să vă felicit pentru propria dumneavoastră certificare.

Acest prim rezultat este foarte încurajator, ştiind că celelalte candidaturi sunt în pregătire sau sunt în curs de instruire, şi aceasta se va întâmpla şi în ţările vecine. Pare deci încurajator că încă una sau două certificări pot să se desfăşoare în cursul anului 2008. Ştiu că acesta este rezultatul angajamentului d-voastră în favoarea ridicării la nivel european a profesiunii de bibliotecar şi documentarist în România.

Am aflat, de asemenea, că v-aţi gândit şi la contactele cu profesioniştii bulgari pentru traducerea Euroreferenţialului *şi dezvoltarea Eurocertificării. Aceasta ar putea permite accesul la creditele europene atribuite României şi Bulgariei pentru un proiect de asemenea amploare în vederea dezvoltării calificării profesionale, formării continue în I&D şi bineînţeles a activităţii de certificare. ADBS este gata să se asocieze unei iniţiative pe care aţi putea să o aveţi în acest sens. Dezvoltarea instrumentelor caracteristice şi de promovare a competenţelor profesionale, cum sunt* Euroreferenţialul *şi Eurocertificarea, implică punerea la punct a unei structuri asociative solide în fiecare ţară. Cum ştiţi deja, o a 3-a ediţie a* Euroreferenţialului *este în pregătire. Cred că este esenţial că ABIDOR dispune de o echipă operaţională formată din câteva persoane care ştiu bine ce au de făcut cu aceste instrumente şi pot să contribuie concret la îmbunătăţirea lor, printr-o examinare critică, sugestii de îmbunătăţire, prin aportul experienţei sau idei, care să însemne mai mult decât o simplă sarcină de traducere a acestora. Această echipă, care nu trebuie să fie neapărat foarte numeroasă, ar trebui să reprezinte diferite categorii profesionale şi să aibă legături cu alţi profesionişti (membri sau nu ABIDOR) astfel încât să facă cunoscute aceste instrumente şi de asemenea să primească doleanţele lor; ea ar trebui să servească cooperării cu echipa europeană coordonatoare.*

Rămân la dispoziţia d-voastră, ca şi Éric Sutter şi Jean Meyriat, în ceea ce priveşte acest subiect precum şi pentru alte acţiuni care ar putea conduce la o cooperare între cele două asociaţii ale noastre.

Vă rog să primiţi, Stimate Domnule Preşedinte, expresia sentimentelor mele distinse.

Jean MICHEL
Preşedinte
Comitetul director al Certificării

Mă asociez şi eu domnului Jean Michel, preşedintele Comitetului director al Certificării, şi vă urez să dezvoltaţi Certificarea în România şi să contribuiţi, alături de ABIDOR, la constituirea instrumentelor comune de lucru.

Cu cordialitate,

Claudine MASSE
Delegat general ADBS

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ADBS Certification – CERTIDoc
Organism certificator acreditat de consorțiul european

Éric Sutter, Sophie Ranjard

Formarea pentru Eurocertificare
Formarea evaluatorilor

Conținutul formării bazat pe modulul dezvoltării prin ULB în 2004 în cadrul proiectului european CERTIDoc

Program: Masă Rotundă; Obiectivul formării; Obiectivul și organizarea eurocertificării; Procedura generală de evaluare; Examinarea unui dosar; Pregătirea unei întreținеri; Deliberarea; Sinteza.

Obiectivul formării

Să reamintească viitorilor evaluatori (membrii juriilor de certificare) contextul eurocertificării.

Să identifice punctele cheie ale procesului de evaluare (procedura).

Să sensibilizeze aspectele psihologice ale relației cu cei evaluați.

Să permită o (relativă) armonizare între evaluați și membrii juriului.

Obiectivul şi organizarea eurocertificării
Certificatul

Rezultatul evaluării corespunzator unui «referențial».

Aceasta presupune:

Un document de referință (o normă...).

O examinare corespunzatoare (audit, eseu, observație etc.).

Emiterea unui document (certificatul).

Sistemul european de certificare a profeşioniştilor din domeniul informare – documentare

Certificarea:

- de către un organism certificator acreditat de consorțiul CERTIDoc (în 2007: patru organisme);
- nivelului de calificare al unui profesionst în I&D;
- având în vedere evaluarea în conformitate cu *Euroreferențialul I&D* (ediția 2004).

Nivelurile de calificare

Prin *certificarea nivelurilor de calificare* se înțelege: a da asigurarea că persoana certificată are un nivel determinat al competențelor necesare pentru a-și exercita mai bine profesia în așa fel încât să se ridice la nivelul așteptărilor.

Nivelurile de calificare certificate de către ADBS Certification:

Nivelul 1: Asistent în I&D
Nivelul 2: Tehnician în I&D
Nivelul 3: Manager în I&D
Nivelul 4: Expert în I&D

Diferențierea se face pe baza a două criterii:

- gradul de cunoaștere, de pricepere;
- gradul de autonomie, amploarea responsabilității.

Termenul de valabilitate a certificatelor

Eurocertificatul este valabil pe o perioadă de cinci ani. Reînnoirea:

- pentru același nivel: dosar complementar;
- pentru un nivel superior: dosar complet.

Documentele de referință, instrumentele

Regulamentul general; Abilitarea evaluatorilor – formarea juriului; *Euroreferențial I&D*, vol. 1 și 2; Ghidul de evaluare; Instrumentul de autoevaluare; Regulamentul general CERTIDoc; Organizarea generală a Eurocertificării; Funcționarea consorțiului european CERTIDoc; Aprobarea organismelor certificatoare; Procesul de certificare; Reguli privind certificatul, eliberarea sa, utilizarea lui; Reguli de confidențialitate, de asistență.

Abilitarea evaluatorilor şi formarea juriului

Profilul evaluatorilor; Formați pentru Eurocertificare și evaluare; Condițiile de constituire a juriului (minimum trei membri); Desemnarea unui președinte al juriului; Independența față de postulanți; Legătura cu Comitetul de certificare.

Ghidul de evaluare

Obiectivul evaluării; Evaluarea elementelor din portofoliul prezentat de postulant; Aspecte semnificative; Obiectivul întreținerii; Sistemul de notare (notele minime cerute).

Euroreferențialul I&D

Ghidul regrupează și definește diferitele competențe și aptitudini cerute în munca profesioniștilor în I&D precum și nivelurile de calificare corespunzătoare.

33 domenii repartizate în cinci grupe: Grupa I – Informare; Grupa T – Tehnologie; Grupa C – Comunicare; Grupa M – Management; Grupa S – Alte științe.

Exemplu: Competența comunicării orale (CO1) aparține grupei C – comunicare.

Să te exprimi și să te faci înțeles prin mijloace și prin instrumente orale în diferite medii profesionale.

Patru niveluri de creștere a competenței, ilustrate de caz, de practici sau de realizări.

20 aptitudini repartizate în șase categorii fundamentale: Relații; Cercetare; Analiză; Comunicare; Administrare; Organizare.

Exemplu: Aptitudinea – curiozitatea spiritului în domeniul cercetării.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Să fii deschis evenimentelor exterioare şi noutăţilor atât în ceea ce priveşte propria ta meserie cât şi în ceea ce priveşte utilizatorii.

Să foloseşti orice oportunitate pentru a-ţi îmbogăţi cunoştinţele.

NB: aptitudinile nu sunt evaluate «formal», ci indirect.

Etapele evaluării

- Repartizarea sarcinilor membrilor juriului.
- Examinarea critică a fiecărui dosar.
- Pregătirea întreţinerii.
- Susţinerea întreţinerii.
- Deliberarea.
- Completarea foii de sinteză.
- Semnătura juriului.

Decizia finală

Ea aparţine comitetului de certificare.

Dacă este pozitivă:

- certificatul este semnat de preşedintele comitetului de certificare (Comitetul director);
- înregistrarea certificatului;
- remiterea certificatului.

Dacă este negativă:

- informarea argumentată furnizată candidatului (căile de progres).

Deontologie şi confidenţialitate

Menţinerea încrederii şi a credibilităţii:

- Să nu existe o legătură directă între evaluator şi postulant – solicitant.
- Să nu aibă loc o discuţie prealabilă asupra componenţei juriului.
- Să nu se amintească demersul postulantului unei terţe persoane (fără consimţământul postulantului).
- Să nu se comunice documentele dosarului şi nici un terţ să nu aibă acces la dosar (în afara auditului).

Pre-cererea pentru postulant

- Să desfăşoare o profesie/să aibă o funcţie în I&D.
- Să cunoască bazele în I&D.

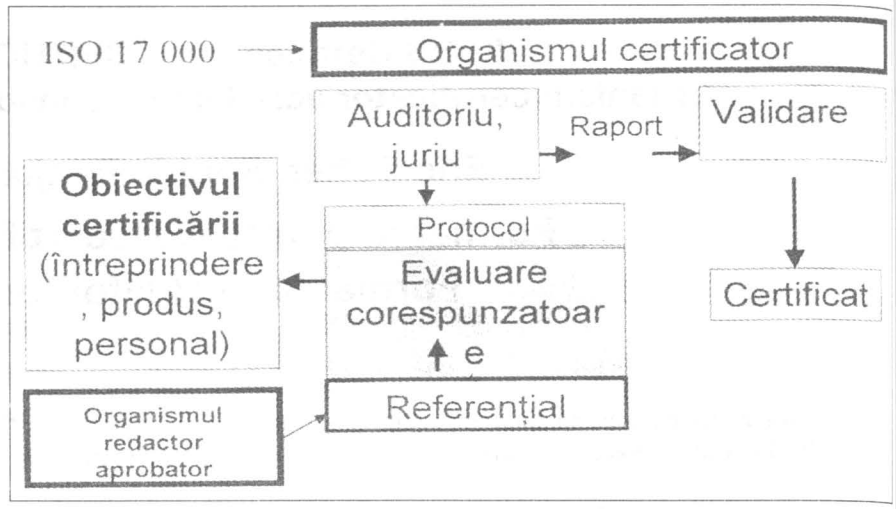

- Să fie la zi cu noutăţile.
- Experienţă profesională de cel puţin trei ani pentru primele niveluri de calificare şi de cel puţin cinci ani pentru nivelul de expert.

Procesul se bazează pe evaluarea experienţei, a practicii profesionale şi nu pe cunoştinţele academice.

Constituirea dosarului

- Fişa cu informaţii administrative şi angajamente, semnată.
- Fişa structurată a parcursului profesional (ţine loc de CV).
- Fişa de autoevaluare (fişier Excel): cu situaţia declarată a nivelului de competenţă pentru fiecare din cele 33 domenii ale Euroreferenţialului în I&D şi indicarea nivelului de acceptare.
- Fişa de poziţionare cu comentariile detaliate şi cu trimitere la documentele justificative.
- Portofoliul «documentelor justificative».

Notele minime cerute

Punctele sunt în funcţie de poziţionarea din fiecare domeniu (1 dacă este în poziţia 1, 2 în poziţia 2 etc.).

Asistent: 21 puncte minim

1 din 11/12 domenii ale grupei I: 11 puncte minim.

1 din 10/20 domenii ale grupei TCM: 10 puncte minim.

Tehnician: 41 puncte minim

2 din 10/12 domenii şi 1 în 1/12 domenii ale grupei I: 21 puncte minim.

2 din 10/20 domenii ale TCM: 20 puncte minim.

Manager: 61 puncte minim

3 din 10/12 domenii şi 1 din 1/12 al grupei I: 31 puncte minim.

3 din 10/20 domenii ale grupei TCM: 30 puncte minim.

Expert: 77 puncte minim

4 din 6/12 domenii, 3 din 4/12, 1 din 1/12 al grupei I: 37 puncte minim.

4 din 10/20 domenii ale grupei TCM: 40 puncte minim.

Organizarea

- Alegerea preşedintelui juriului.

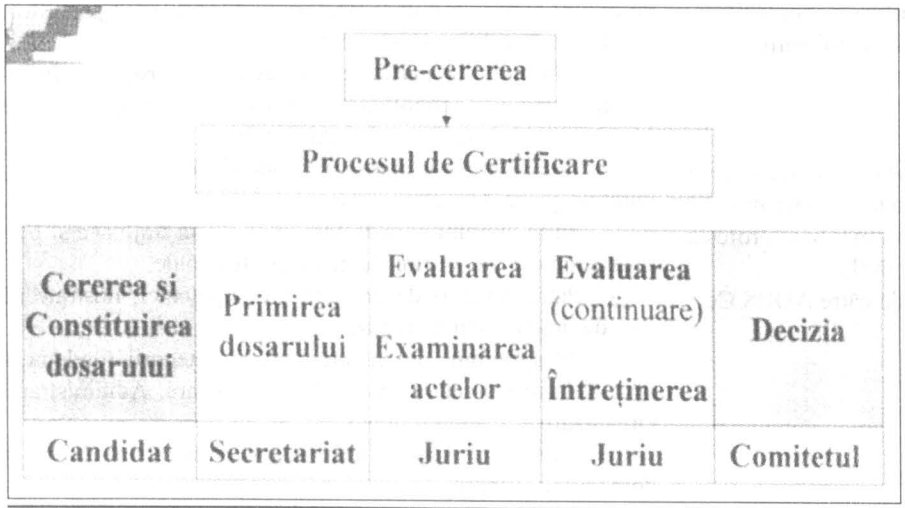

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

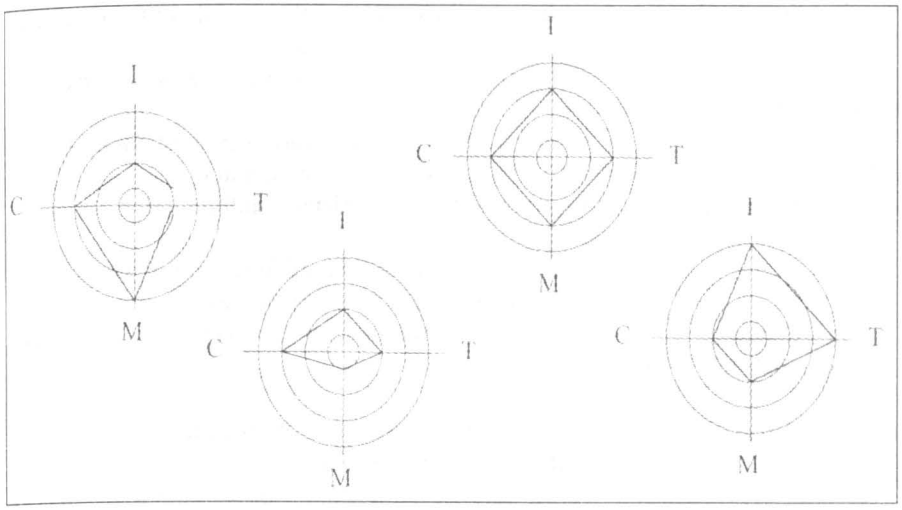

Un referențial comun pentru profiluri variate (categorii profesionale și medii de lucru diferite)

• Aproximativ 1 oră și 30 minute pentru a lua cunoștință cu dosarul.

• Aproximativ 1 oră durata întreținerii.

• Zece minute sau mai mult pentru deliberare, ajungerea la un consens, completarea fișei de sinteză (argumentație, căile de progres).

Examinarea documentelor din dosar (I)

Plecând de la documentele furnizate și de la calitatea întreținerii, se reajustează, eventual, cerințele candidatului conform nivelului de calificare solicitat.

Se întâlnesc două cazuri:

1. Notele obținute sunt mai mici decât minimul necesar:

• se propune o certificare la un nivel inferior;

• o nouă prezentare a dosarului în termen de 6 luni cu noi probe.

2. Notele obținute sunt mai mari sau egale cu minimul necesar:

• eliberarea certificatului corespunzător nivelului postulat.

Un referențial comun pentru profiluri variate

Se iau în considerație categoriile profesionale și mediile de lucru diferite.

Ce este un profesionist?

Multe persoane dețin colecții de cărți (erudiții, colecționarii, cititorii pasionați), cercetează documente sau fonduri bibliografice fără a fi bibliotecari de meserie.

Un secretar, un contabil lucrează într-o bibliotecă și nu sunt profesioniști în documentare.

Aunci, ce lucruri specifice fac?

• Știu să numească instrumentele (ex.: catalogul de autor, vedeta).

• Știu să aplice regulile specifice profesiei în situații curente (ex.: normele de catalogare).

• Știu să facă față situațiilor mai puțin întâlnite sau celor generale (ex.: să verifice coerența unui fișier de autoritate, să adapteze regulile la un document nou).

Există patru niveluri distincte pentru fiecare din cele 32 domenii de competență.

Înlăturarea posibilelor confuzii

Distingem:

• nivelul de competență într-un domeniu și nivelul global de calificare;

• responsabilitatea ierarhică și nivelul expertizei;

• „conceperea" unei clasificări sumare pentru 200 de lucrări și conceperea unui limbaj documentar pentru comunitatea internațională;

• folosirea „bazică" a unui instrument tehnic (ex.: mesageria) și capacitatea de a dezvolta o aplicație complexă a instrumentului.

Examinarea documentelor din dosar (II)

• Domeniu cu domeniu:

Cu ajutorul exemplelor de competență furnizate de către *Euroreferențial* vol. 1, examinarea/aprecierea într-un mod critic a declarațiilor și a probelor furnizate.

• Nu uitați „specificul" nivelului postulat (cf. Nivelurilor de calificare în *Euroreferențial* vol. 2; doctrină stabilită prin capitalizarea experienței).

• Țineți cont de recomandările Ghidului de evaluare, paginile 5 și 6 (înțelegerea funcției și a mizelor, adaptarea la anumite situații, eficiența metodelor, complexitatea cunoștințelor folosite).

Examinarea documentelor din dosar (III)

• Analiza structurii și a creativității.

• Citirea informațiilor.

• Analiza eventualelor lipsuri și incoerențe.

• Postulantul este întrebat despre contribuția reală la realizarea produsului prezentat.

• Îi este atrasă atenția față de elementele prost prezentate.

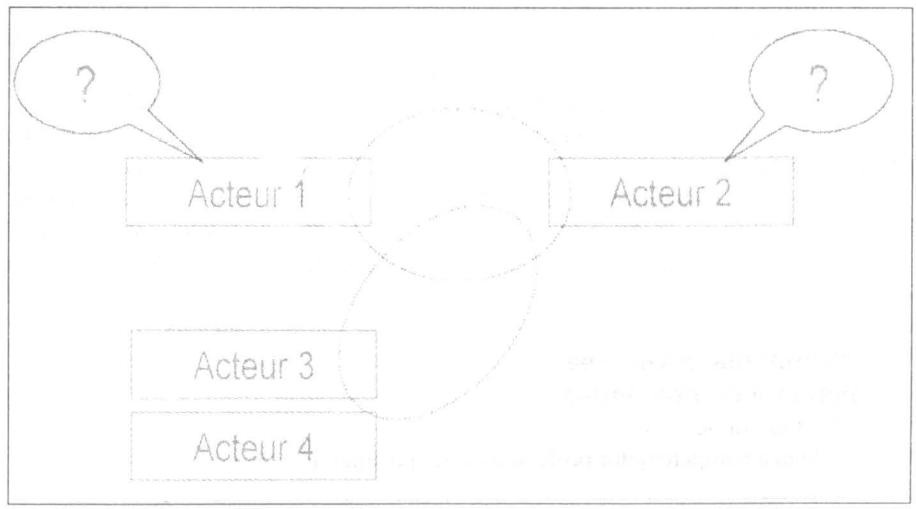

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

• Notarea punctelor care vor fi abordate în cursul întreținerii. (cf. grilei de analiză)

Examinarea unui dosar: Studiul unui caz practic

Ancheta studiului de caz

• Convergența sau divergența aprecierii?

• Elemente de „aprofundat" în cursul întreținerii cu postulantul (candidatul)?

Tehnicile întreținerii

Elementele teoriei comunicării; Tipurile și instrumentele întreținerii; Fazele întreținerii în vederea evaluării; Bibliografie.

Situația candidatului; Elemente de teoria comunicării (1); Elemente de teoria comunicării (2).

Reprezentări și comportamente

• Importanța noțiunii de „reprezentare": Reprezentările determină *comportamentul* nostru în fața unei anumite situații.

Definiția reprezentărilor: *Ansamblul informațiilor, atitudinilor, opiniilor unui individ față de un anume obiect.*

Viziunea funcțională permite unui individ să dea sens comportamentului său, să înțeleagă realitatea prin intermediul propriului său sistem de referințe (J.C. Abric, 1976).

• Reprezentarea propriei persoane, a celuilalt.

În timpul unei întrețineri trebuie înțeles/decodificat comportamentul unei persoane. Persoanele reacționează în funcție de părerea pe care o au despre ele, de instituția în cadrul căreia lucrează, de juriu.

• Pot apărea diferențe vizibile între prezentarea orală și dosar.

Tipurile întreținerii după obiectivele urmărite

Întreținerea despre „profesie":

• Se caută identificarea activităților și a competențelor mobilizate în exercitarea unei profesii.

Întreținerea în vederea recrutării:

• Evaluarea competențelor și a aptitudinilor, adaptarea la un profil de post definit prealabil și la o cultură organizațională.

• Poate fi însoțită de teste.

Întreținerea în vederea evaluării unui profesionist dintr-o întreprindere (întreținere anuală):

• Evaluarea competențelor mobilizate sau care pot fi mobilizate.

• Condusă ierarhic în cadrul întreprinderii și/ sau serviciul Resurse umane.

Întreținerea în vederea evaluării competențelor:

• Condusă de către un juriu de experți.

• Se urmărește evaluarea competențelor mobilizate în exercitarea profesiei.

• Eventual, competențele ce pot fi mobilizate la sfârșitul întreținerii.

• Nu sunt evaluate aptitudinile, în afara celei de a comunica.

Întreținerea în vederea evaluării competențelor

Cf. Ghidului de evaluare

Evaluarea competențelor profesionale ale postulantului și a aptitudinii de a îndeplini funcțiile care îi pot fi încredințate conform nivelului său de certificare:

• Precizarea *contribuției efective a postulantului la lucrări.*

• Aprecierea distanței pe care o are postulantul față de activitatea sa și față de mediul înconjurător.

• Clarificarea și completarea informațiilor prezentate în dosar.

• Verificarea compatibilității între informațiile cuprinse în dosar și elementele din prezentarea orală.

• Înlăturarea eventualelor divergențe de interpretare dintre membrii juriului.

Tipurile întreținerii în funcție de numărul persoanelor

Juriul este constituit dintr-un ansamblu de experți selecționați în funcție de competențele și experiența lor în domeniul Informare – Documentare și de cunoștințele conexe.

Membrii juriului trebuie să se poziționeze în jurul unei mese astfel încât să se vadă.

În față este candidatul, dar nu îi vede pe toți în același timp.

Acest aspect este important pentru:

• Poziționarea indivizilor.

• Înlănțuirea întrebărilor puse.

Nu este întotdeauna timp suficient pentru a identifica toate competențele.

Se propun două soluții complementare:

• Sunt reperate competențele a căror descriere este puțin dezvoltată în dosar și sunt apoi focalizate.

• Se distribuie evaluarea competențelor între membrii juriului, în familii de competențe.

Exemplu pentru Grupa I Informare:

• I01 la I04 sunt diferențiate unele în raport cu altele.

• I05 la I012 reiau lanțul documentar cu cei trei poli puternici.

• Cercetare, gestiune și difuzare.

Se poate lucra în perechi:

• I04 Gestionarea conținutului... și T01 Concepția informatică de SID (instrumente).

• I12 Concepția de produse și servicii și T03 Publicarea și editarea (produsele).

• M01 Managementul global de info și M05 Gestionarea proiectului (management).

Diferite faze ale întreținerii în vederea evaluării

Pregătirea întreținerii

Analiza CV-ului:

• Listarea etapelor și reperarea coerenței parcursului profesional.

• Nu judecați parcursul: noi nu facem recrutare.

Analiza fișei de autoevaluare:

• Compararea scorului atins, minimul necesar pentru nivelul cerut pentru a fi admis.

Analiza documentelor și a probelor:

• Identificarea fiabilității: menționarea originii, a surselor.

• Identificarea legăturilor funcționale și/ sau ierarhice cu persoanele menționate în documente.

Repartizarea eventuală pe familii de competențe în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

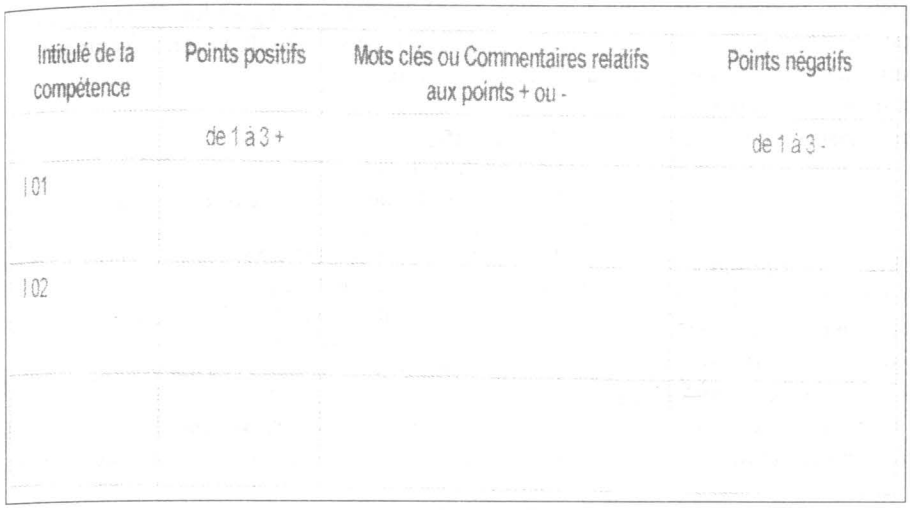

Intitulé de la compétence	Points positifs	Mots clés ou Commentaires relatifs aux points + ou -	Points négatifs
	de 1 à 3 +		de 1 à 3 -
I 01			
I 02			

Analiza competențelor: grila

cadrul membrilor juriului în funcție de probele din dosar.

Cele 4 faze ale întreținerii (1)

Faza 1: Deschiderea făcută de către președintele juriului (3 minute).

Primirea candidatului.

Prezentarea membrilor juriului.

Amintirea a ceea ce înseamnă certificare și a obiectivelor sale.

• Evaluarea competențelor (și a nivelurilor de competențe) dovedite de către o persoană într-un mediu profesional, și nu o examinare în ceea ce privește cunoștințele.

• Reguli de discreție.

Cererea făcută candidatului:

• de a se prezenta;

• de a explica motivul care l-a făcut să vină să candideze;

• de a arăta elementele practice profesionale care l-au adus să candideze la nivelul cerut.

Libertatea de a alege ordinea prezentării: într-un timp limitat (10 – 15 minute).

Cele 4 faze ale întreținerii (2)

Faza a 2-a: Prezentarea activităților profesionale de către candidat (10 – 15 minute).

• Chestionarea candidatului: „descrieți-vă".

• Întrebările descriptive.

• Prezentarea sintetică a activităților exercitate de către persoana respectivă.

• QQOQCPQ (ce, de ce, cui, unde, când, cum, pentru ce, pentru cine).

Activități, procese.

Participarea personală la proces – Identificați folosirea pronumelor personale (eu, noi…) și cereți explicațiile.

Rezultatul procesului și probelor.

Cele 4 faze ale întreținerii (3)

Faza a 3-a: Întrebări/răspunsuri: durată variabilă.

• Înțelegerea celuilalt.

• Cererea de explicații.

• Președintele pune de obicei prima întrebare.

Descoperirea cauzelor: unor eventuale eșecuri; nerealizării proiectelor.

Permite testarea capacității autocritice a candidaților.

Detectarea elementelor unei potențiale reușite.

• Ce ar trebui făcut ca acest proiect să se îndeplinească?

Cele 4 faze ale întreținerii (3)

Tipurile de întrebări:

• Întrebările care pun în evidență aprecierea, opinia.

• Exemplu: managementul unui serviciu. Se caută evaluarea faptului dacă managementul unui serviciu, al unei entități este încredințat sau nu unui specialist în informare – documentare.

• Întrebările „situaționale".

• Exemplu: capacitatea de a rezolva o problemă, de a se proiecta într-un viitor apropiat.

• Întrebările care fac apel la o analiză sistemică.

• Exemplu: Funcția Info-Doc într-o întreprindere.

• Rolul contextului: se caută evaluarea conținutului și distanța pe care o are profesionistul în raport cu acest conținut și modul în care amplasează activitatea sa într-un context, o întreprindere anume.

Câteva reguli de întreținere

• Reluarea unei întrebări:

Când nu a fost obținut un răspuns satisfăcător.

Repetarea întrebării se face sub o formă ușor diferită.

• Reformularea:

Reformularea reflexă (sau oglinda).

Reformularea ecou (sau activă).

• Întrebările deschise – Exemplu: „ce ați făcut pentru…?"

• Luarea de cuvânt de către membrii juriului:

Rolul Președintelui.

Poate fi întrerupt candidatul?

Da, fără a sistematiza pentru a evita destabilizarea.

Această tehnică este deseori folosită în cazul recrutării.

Piedicile evaluării

• Greșelile de percepție: stereotipurile sau ideile preconcepute; nivelul registrului, al vocabularului; perceperea selectivă a informațiilor; proiecția sau identificarea celuilalt.

• Formularea judecăților: intervievarea de pe o poziție neutră; el se aplică o metodă în funcție de un obiectiv de producție precis.

• Incapacitatea de a asuma liniștea celuilalt: necesitatea de a spune lucrurilor pe nume.

• Memoria selectivă: lipsa de atenție, oboseala.

Tehnicile reușitei

Calitatea intervievării; Ascultarea activă: a asculta obligă provizoriu la a nu mai asculta; Atenția spiritului divaghează uneori; Empatia; Capacitatea de a percepe ceea ce resimte celălalt, fiind atent la propunerile sale, deschis preocupărilor sale și, pe cale de consecință, propriilor puncte de vedere în privința unei probleme... Înțelegând cererea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

celuilalt, punctul său de vedere, argumentația sa, se apropie de cererea sa, păstrând distanța necesară pentru a putea face o cercetare de informare obiectivă; Empatia activă, transmisă altuia; Susținerea empatică; Gesturi, poziții, privire; Obținerea răspunsurilor; Nu forțați obținerea unor răspunsuri așteptate ci doar răspunsuri; Limitele conversației.

Diferențele culturale

Lumile culturale; Culturile colective; Culturile individualiste; Nivelurile de dezvoltare tehnică potrivit condițiilor de dezvoltare a tehnologiei țărilor, întreprinderilor; Se caută identificarea transferurilor, transpunerilor posibile dintr-un sistem documentar în altul; Apartenența la o anumită cultură; Luarea de cuvânt; Prezentarea faptelor; Locul individului într-un sistem; Percepția timpului în derularea proiectului.

Cea de-a 4-a fază a întreținerii

Faza a 4-a: Încheierea

Se semnalează că întreținerea s-a terminat.

Pentru ce sunteți d-voastră astăzi aici?

Aveți ceva de adăugat?

Explicații despre succesiunea evenimentelor.

Atrageți atenția asupra faptului că decizia finală este luată de Comisia de certificare după ce a citit părerea juriului.

După discuție – deliberarea

Discuție între membrii juriului; Confruntarea grilelor; Gestionarea situațiilor conflictuale; Rolul președintelui în cazul unui dezacord între membrii juriului; Completarea foii de sinteză cu argumentația și căile de progres; Semnarea foii de către fiecare membru.

Bibliografie

Tehnicile intervievării

ABRIC Jean-Claude, *Psihologia comunicării, teorii și metode*, Colin (Cursus), 2003.

BLANCHET Alain et GOTMAN G., *Ancheta și metodele sale*, tom 2: *Întreținerea*, Nathan U, 2002.

BLANCHET Alain, *Tehnicile anchetei în științele sociale, observație, intervievare, chestionare*, Dunod, 2005.

GUTNIK Fabrice, *Reușita conducerii întreținerilor profesionale*, Vuibert (Guide Utile), 2004.

HINDLE Tim, *Tehnicile întreținerii*, Mango practique, 1998.

KAUFMANN Jean-Claude, *Întreținerea comprehensivă*, J. Kaufman, Nathan U, 1996.

MOSCOVICI Serge, *Psihologie socială*, PUF, 1961.

ROGERS Carl, *Dezvoltarea persoanei*, Interéditions, 2005.

Diferențe culturale

AOUN Joseph, *Administrarea diferențelor culturale. Pentru a comunica mai eficient cu diversele culturi ale lumii*, Multimondes, 2004.

MICHALON Claire, *Diferențe culturale: mod de utilizare*, Saint-Maur, Sépia, 1997.

Traducere de Cornelia RADU

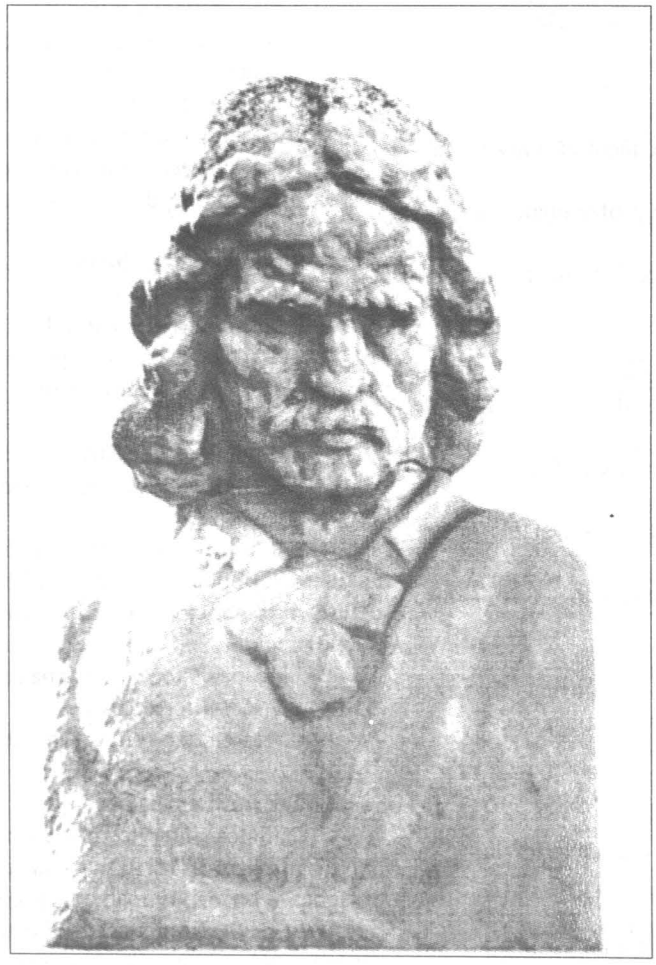

Gheorghe Lazăr

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Biblioteca magică

Lelia RĂDULESCU

Motto:
„Politica desparte, cultura unește".
Norberto Bobbio

Fără îndoială, în Brazilia, ca și pe teritoriul românesc, limba a fost un factor determinant de unitate și identitate națională. Poți parcurge acest subcontinent în toată dimensiunea sa geografică, pas cu pas, fermecat de multitudinea formelor și culorilor – peisaj și oameni, deopotrivă – dar nu-i de-ajuns, dacă nu pornești și pe coordonatele istoriei sale, ale culturii și tuturor valorilor etern-umane pe care le cuprinde toată această diversitate ca într-un creuzet alchimic. Vei descoperi atunci uimit că popoarele noastre au aproape aceleași etape ale devenirii spirituale, în ciuda faptului că Brazilia este mai „tânără" și se află la celălalt pol al Latinității.

Așa s-a născut probabil ideea înființării unei biblioteci braziliene într-un spațiu românesc: dintr-un sentiment de solidaritate latină, străbătând mai apoi un fel de labirint mitologic pentru ca întâlnirea cu celălalt să se producă în spațiul magic deschis de cultură. Aș numi acum colecția „Biblioteca Brasiliana" o aventură spirituală, pentru că, la data inaugurării ei (noiembrie 1998), nu bănuiam ce dimensiuni și ce semnificații extraordinare va avea în timp.

Scriitorul sau artistul brazilian s-a dovedit întotdeauna un ambasador extraordinar al țării sale, căci plecând din spațiul culturii către oameni, el a întredeschis porțile unui tărâm fascinant și excentric. Am încercat uneori să recompun, din fragmente simbolice răspândite în tradiții, obiceiuri, creații orale sau culte, o imagine în spațiu și timp pentru această parte a lumii latine. Ca și România, Brazilia se dovedește o geografie sacră care a adunat în ea, în sens alchimic, toate energiile creatoare ale populațiilor așezate aici. Mitul, ca element cultural viu, face parte din moștenirea umanității. Întâlnirea cu el deschide calea spre „miraculosul brazilian" și spre centrul vital de interferențe cu latinitatea întreagă. „Civilizațiile nu sunt fortărețe, ci încrucișări de drumuri", spunea Octavio Paz. De aceea, lectura unei poezii sau a unei proze din literatura braziliană este pentru mine o descoperire permanentă de echivalențe magice. Cititorul român descoperă aici, cu surprindere, un univers familiar din celălalt capăt al lumii, în care numele locuitorilor și oamenilor au rezonanțe stranii doar la prima vedere, căci treptat ies la iveală atitudini de viață, existența unui popor eliberat de convenience și caracterizat, mai ales, printr-o căldură umană sinceră și spontană, izvorâtă din acel vitalism multirasial. Descoperirea și înțelegerea Braziliei rămâne într-adevăr o aventură spirituală care se cere trăită până la capăt.

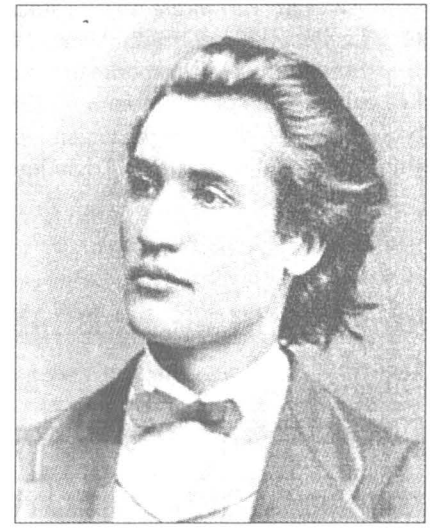

Ca și românii, brazilienii și-au păstrat cu sfințenie datinile strămoșești, multe dintre ele aduse din Africa toridă de sclavii negri, cărora nu le mai rămăsese nimic altceva decât nostalgia locurilor natale, ecoul tam-tamurilor ce însoțeau cântecele și dansurile prin care își invocau zeii. O poezie stranie există în coloritul și bogăția costumelor, a podoabelor și măștilor, în ritmul voluptuos al „condomblé"-ului sau în dezlănțuirea treptată a dansatorilor „Capoeira", amintind de călușarii noștri. Citesc despre obiceiuri „Bumba-meu-boi", privesc imaginea interpreților acestei „povești" populare și găsesc similitudini uimitoare cu obiceiul „Caprei" de la noi: costume populare, panglici multicolore, pălării negre cu o podoabă rotată din pene de păun – ai crede că sunt tineri dansatori de pe Someș! Numele Amazonului îți amintește de frumoasele amazoane din pădurile Traciei, care, așa cum scrie Homer, au trecut marea și au ajuns în Peninsula Iberică. Ce legatură misterioasă insinuează oare mitul? În Brazilia, trei tulpini etnice – europeană, africană și indiană – care păreau ireductibile, au o identitate în care s-au contopit trăsăturile lor. Mitul vine însă din timpuri imemoriale, cum și unde să afli punctul nodal de interferență? Dacă există o unică descendență a popoarelor, atunci când s-a produs „despărțirea apelor"?

Îmi amintesc ce experiență emoționantă am trăit într-o zi când, încercând o clasificare pe domenii a publicațiilor, am găsit o carte la a cărei vedere am tresărit: pe copertă – o fotografie inedită a lui Eminescu (?!). Câteva clipe emoția a fost atât de puternică, încât abia după aceea am văzut numele tânărului cu chip de „Luceafăr", cu plete negre date pe spate și cu trufia *tinereții veșnice* în privire: Antonio de Castro Alves. Am pus alături cele patru fotografii știute ale lui Eminescu și am constatat o asemănare fizică frapantă. Am început atunci să caut cu febrilitate informații despre poetul brazilian și am aflat că a fost contemporan cu poetul nostru „nepereche". Născut cu trei ani mai devreme (14 martie 1847), s-a stins din viață la numai 24 de ani. Este recunoscut ca poe-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tul național al Braziliei. Dragostea, natura, singurătatea și dorul, visul, somnul și moartea, menirea poetului și a poeziei, libertatea și dorința de reintegrare în macrocosmos, toate sunt și temele lui preferate. Într-un poem, imaginea razelor lunii care pătrund pe fereastră mă duce cu gândul la *Scrisoarea I*. Madone, îngeri blonzi, umbre, păsări în zbor, îndrăgostiți cu gesturi pătimașe, stele complice, *blânda batere de vânt*, ochi *arzători, adânci/ Ca întunericul mării*, nouri, râuri, ramuri, freamăt de pădure, comuniune deplină cu natura, aceste motive și imagini familiare mie din poezia eminesciană le regăsesc la romanticul brazilian. *Natura e un sfânt poem*, scria Castro Alves în *Murmurele serii*. O sursă de inspirație comună este și *Legenda secolelor* a lui Victor Hugo.

Similitudinile descoperite în creație se explică prin faptul că cei doi poeți contemporani – Mihai Eminescu și Castro Alves – sunt străluciți reprezentanți ai romantismului. Dar „coincidențele" din viața lor? Amândoi iubesc până la moarte o femeie (Veronica – poetă; Eugenia – actriță), legături care nu se vor finaliza într-o căsătorie; despărțiri dureroase, împăcări promițătoare, dar soarta le e potrivnică în cele din urmă. Amândouă iubitele au copii dintr-o căsătorie anterioară (Veronica – două fiice; Eugenia – o fiică); amândoi poeții au un frate sinucigaș; un singur volum publicat în timpul vieții. În anul 1883, când apărea primul volum din poezia lui Eminescu, apărea și volumul postum al lui Castro Alves – *Os escravos*. Coincidențele sunt numeroase și tentația de a specula fiecare detaliu este greu de stăvilit. Două vieți, două destine perechi? Spiritul pereche? Ce revelație extraordinară e să descoperi într-o zi că destinul absolut individual al unui creator de geniu repetă avatarurile și drama existențială a celuilalt, două vieți paralele desfășurându-și firul scurt pe alte coordonate geografice. Poate este totuși promisiunea aceea amăgitoare a identității aplicată diversității existenței umane. Cine știe...

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Centenar Cicerone Theodorescu

În ziua de 15 martie 2008, la Sediul Central „Mihail Sadoveanu" al Bibliotecii Metropolitane București, a avut loc un impresionant moment aniversar consacrat Centenarului poetului Cicerone Theodorescu, organizat de fiica poetului, Mihaela Theodorescu, care locuiește în prezent la Paris. A fost o fericită readucere în atenție a unui poet excepțional, trecut în umbră, ca și alți contemporani ai săi, în jocul nefericit al timpului.

În deschidere, amfitrionul manifestării, dr. Florin Rotaru, director general al Bibliotecii Metropolitane București, a subliniat importanța și necesitatea unor astfel de evocări, obligația noastră de a repune în lumină opere și creatori care, în condiții grele ale istoriei, au ilustrat spiritualitatea poporului nostru.

Manifestarea a fost monitorizată de poetul Adrian Păunescu, pentru care momentul a reprezentat o redescoperire a unui mare poet în tristele împrejurări când primatul subculturii ține în umbră valori perene ale literaturii noastre din anii trecutului politic.

Despre anii în care i-au prețuit prietenia, despre Cicerone Theodorescu, au vorbit acad. Mihnea Gheorghiu și filosoful Mihai Șora. Evocările lor, concise și emoționante, au adus în prim plan profiluri de scriitori, personalități ale literaturii române precum Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Radu Boureanu.

Actorii Stela Popescu și Alexandru Arșinel au citit din rondelurile satirice ale lui Cicerone Theodorescu, iar Adrian Păunescu, din lirica poetului sărbătorit.

Invitați din sală, au evocat personalitatea poetului centenar, cu amintiri din tinerețea lor literară, poeții Nicolae Dragoș și Ion Horea.

Note de primăvară

Dedicată împlinirii a 113 ani de la nașterea Agathei Grigorescu Bacovia, manifestarea de sâmbătă, 15 martie 2008, a fost un bun prilej de întâlnire cu mai mulți reprezentanți ai vieții literare, veniți să o omagieze pe poetă, precum Alexandru Buican, Ion Dumitrescu, Tudor Opriș, Victoria Dragu, Niculae Gheran, Ion Mazilu Crângașu, C. Stănescu, Paula Romanescu.

Agatha Grigorescu s-a născut la 8 martie 1895 în Mizil. Viața a adus-o la București, unde îl cunoaște pe George Bacovia căruia îi va deveni soție. Debutează cu versuri în revista „Scena" (1918), debutul editorial fiind cu volumul de poezii *Armonii crepusculare* (1923). Alte volume de poezii: *Muguri cenușii* (1926), *Pe culmi de gând* (1934), *Lumina* (1965), *Cu tine noaptea* (1969), *Efluvii* (1977), *Șoaptele iubirii* (1979), dar și proză: *Terase albe* (1938). Deși ea însăși poetă, s-a zbătut mai mult pentru editarea operei soțului și pentru transformarea casei lor în muzeu, iar ca mamă, pentru binele copilului lor. Numele ei figurează cu îndreptățire pe firma muzeului, alături de cel al lui George Bacovia.

În note de un verde crud, dar și de un roz pal, poeta a fost omagiată și de un grup de elevi de la Școala Nr. 111 – „George Bacovia", care au recitat din lirica poetei, sub îndrumarea d-nei prof. Elena Uplea, iar Andra Țăpurică de la Liceul „Dinu Lippati" a interpretat *Studiu Nr. 44* din *Études briantes* de F. Mazas și *Dans maghiar Nr. 6* de J. Brahms.

Trebuie menționat faptul că întâlnirea a fost organizată în colaborare cu Muzeul Memorial „George și Agatha Bacovia" - Muzeul Național al Literaturii Române, de care ne leagă un acord de parteneriat încheiat de Biblioteca „Nicolae Bălcescu", prin amabilitatea d-lui Corneliu Lupeș – șef secție Muzee Memoriale, și cu Uniunea Pensionarilor – Filiala Sector 4, reprezentată de un grup coordonat de d-na Ecaterina Bădiță.

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

Pantelimon Halippa – Tribunul Basarabiei
(II)

Dr. Ion CONSTANTIN

Instaurarea regimului comunist prosovietic în România a provocat mari suferințe fruntașilor basarabeni care jucaseră un rol de seamă în realizarea Marii Uniri de la 1918. Dintre liderii mișcării de renaștere națională din Basarabia, Pantelimon Halippa a avut poate destinul cel mai frământat. În anul 1950, el a fost arestat și condamnat la doi ani de închisoare la Sighet. În martie 1952 a fost predat organelor sovietice, pe podul de la Ungheni pe Prut, de unde a fost dus la Chișinău. Aici a fost ținut într-o închisoare a KGB, unde s-a făcut ancheta în cursul căreia i s-au cerut dovezi că Unirea Basarabiei cu România nu s-a făcut legitim. S-au exercitat presiuni să recunoască că a colaborat cu siguranța, cu serviciile secrete străine, că a complotat împotriva statului sovietic prin formarea Comitetului de ajutorare a refugiaților transnistreni. Autorităților sovietice le trebuia unul din președinții primului parlament al Basarabiei, care să confirme *stricto sensu* că Unirea Basarabiei cu România s-a făcut ilegal, cu încălcarea drepturilor internaționale, sub presiunea armatei române, cu cumpărarea deputaților și multe insinuări de acest gen, care ar justifica ocuparea Basarabiei la 28 iunie 1940. Este lesne de înțeles că autoritățile sovietice urmăreau să obțină în acest fel argumente istorice, greu de contestat, vizând legitimarea ocupației URSS asupra Basarabiei. Așa cum rezultă din documentele aflate în dosarul nr. 6253 din Arhiva Serviciului de Informații și Securitate din Republica Moldova – de curând puse în circuitul istoriografic de publicistul Iurie Colesnic de la Chișinău – Pantelimon Halippa, contrar așteptărilor anchetatorilor, a abordat într-un mod cât se poate de abil discuțiile, încercând să demonstreze că actul Unirii nu a fost o înțelegere separată a unui grup de persoane, ci o alegere conștientă a unei pături largi de intelectuali basarabeni care au înțeles corect declarația lui Lenin referitoare la dreptul popoarelor la autodeterminare[34]. De fiecare dată, el a făcut referire la Partidul Național Moldovenesc, Fracțiunea Blocul Moldovenesc, Parlamentul Sfatul Țării, Guvernul Basarabiei, conducerea armatei naționale și alte instituții reprezentative pentru tânărul stat moldovenesc de atunci. Dispunând de experiența activității într-un mediu politic pluralist, Pantelimon Halippa a știut să dozeze exact misiunea grea a Unirii proporțional pe toate structurile statului, demonstrând că Unirea a fost voința unui mare grup de basarabeni, care reprezentau, de fapt, populația Basarabiei[35]. Cu toate acestea, Tribunalul Militar Ucrainean din Chișinău l-a condamnat pe Pantelimon Halippa la 25 de ani de muncă silnică în Siberia. De aici a intervenit la Ambasada R.P. Române de la Moscova, adresând ambasadorului Iorgu Iordan memorii în care îl întreba: „De când Siberia a ajuns o colonie a României, ca eu să fiu predat și ținut acolo și nu în țara noastră?"[36]. Se înțelege că nu a primit nici un răspuns la această întrebare și a fost purtat din lagăr în lagăr, unde a îndeplinit un serviciu sanitar foarte bine apreciat de administrația GULAG-ului. În noul context al destalinizării care a început în URSS, în anul 1955 a fost amnistiat și a insistat să se întoarcă în România, deși conducătorii sovietici ar fi dorit ca el să rămână la Chișinău. Întors în țară, în loc să fie adus acasă, a fost dus la Gherla, unde a mai stat în închisoare până în 1957, fără nici o judecată, în pofida stăruințelor sale de a i se arăta vina pentru care se afla în detenție.

În cele din urmă, Pantelimon Halippa a fost eliberat din închisoare și, ajuns în București, și-a găsit familia într-un subsol dintr-o locuință străină din str. Muzelor nr. 2. El a solicitat o audiență la Președintele Consiliului de Miniștri din acea vreme, dr. Petru Groza, pe care l-a întrebat de ce a fost predat Uniunii Sovietice? Acesta i-a răspuns că n-ar fi știut nimic despre acest lucru, pe care l-a pus pe seama „Anei Pauker și a lui (Teohari) Georgescu-Tâlhărescu"[37]. La obiecția lui Halippa că Ana Pauker și Georgescu i-au fost, totuși, miniștri, iar el ca șef al guvernului trebuia să știe ce fac miniștrii săi, Groza a răspuns că „pe vremea aceea guverna Moscova și nu el". În cursul audienței la Groza, Pantelimon Halippa a ridicat și problema restituirii locuinței sale și a unor bunuri confiscate de către o comisie a Consiliului Popular al capitalei, având în frunte pe o anume Mimi Sacagiu, care între timp emigrase și devenise cetățeană a Israelului. Primul ministru Groza a evitat să se implice în soluționarea acestei probleme, deviind discuția spre ideea că „el face o politică de apropiere de China și acolo își pune nădejdea"[38]. Un oarecare sprijin a primit Pantelimon Halippa în această perioadă de la Academia Română, care i-a achiziționat o serie de studii și colecția de proverbe moldovenești, pe care le strânsese din gura basarabenilor întâlniți în lagărele siberiene. După îndelungi eforturi, Pantelimon Halippa a recăpătat dreptul de a locui în casa sa din str. Alexandru Donici nr. 32 și a redobândit dreptul la pensie, ca fost profesor și conducător al Universității Populare din Chișinău. Problema bibliotecii și a celorlalte bunuri confiscate a rămas, însă, nesoluționată, în pofida repetatelor demersuri făcute de Halippa la autorități în decursul anilor. Într-o petiție adresată Consiliului de Stat, fruntașul basarabean arăta cât se poate de clar și categoric că „eu nu cer restituirea obiectelor confiscate și trecute în patrimoniul statului, ci însușite de cei care au operat confiscarea. Statul nostru nu se cade să se lase furat de cei care au operat confiscarea, căci dacă ei ar fi fost cetățeni cinstiți ai R.S. România, trebuia să înregistreze la stat tot ce au ridicat din casa mea, până și zestrea soției mele Eleonora Halippa și zestrea cumnatei mele Nadejda Paramon, care locuia cu noi. Hoții care au operat în numele statului român nu pot fi iertați, ci chemați la răspundere și sancționați"[39].

Într-o vreme când despre Basarabia încă se mai vorbea în șoaptă, Pantelimon Halippa nu ezita să deschidă acest subiect față de reprezentanți ai regimului comunist din România. La începutul anilor '60, el s-a adresat liderului Partidului Comunist, Gheorghe Gheorghiu-Dej, vrând să-i comunice că

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„în trecut între Basarabia şi România existau legături culturale destul de frumoase, cu toate că politica ţaristă urmărea rusificarea Basarabiei şi vroia să grăbească fenomenul de uitare între fraţii din dreapta şi din stânga Prutului"[40]. Nu a fost primit niciodată în audienţă de Gheorghiu-Dej; în schimb, a avut discuţii pe tema Basarabiei cu reprezentanţi ai Academiei Române şi ai Uniunii Scriitorilor din acea vreme.

Mai târziu, odată cu noul curs de relativă independenţă înregistrat în politica externă a României, Pantelimon Halippa şi-a pus mari speranţe într-o schimbare de percepţie a autorităţilor în privinţa problemei basarabene. Prin această prismă trebuie interpretate memoriile pe care le-a adresat conducerii statului român din acea vreme. Pe 23 ianuarie 1967, el trimitea un memoriu lui Nicolae Ceauşescu, în care făcea referiri la aniversarea Unirii Principatelor Române şi amintea că „tot în ziua de 24 Ianuarie 1918, Sfatul Ţării din Basarabia, conform principiului autodeterminării popoarelor, proclamat de Revoluţia Rusă, a votat independenţa Basarabiei în unanimitate, cu asentimentul tuturor minorităţilor conlocuitoare. Pe cale de autodeterminare au păşit şi alte republici din cuprinsul Rusiei vechi: Finlanda, Republicile Baltice, Polonia, Ucraina, Georgia etc. Iar cu două luni mai târziu, la 27 martie 1918, a fost votată Unirea Basarabiei cu România. Trebuie să recunoaştem că Unirea a fost o chestiune internă a Republicei Basarabene independente"[41]. În continuare, el arăta că, deşi „clasicii marxism-leninismului – Marx, Engels şi Lenin – au recunoscut că răpirea Basarabiei de către ruşi a fost un jaf, o urmare a forţei în raporturile internaţionale, Basarabia şi astăzi este deslipită de România contrar principiului sacru al dreptăţii". Având în vedere că „România ca şi URSS este o ţară socialistă care se îndreaptă spre comunism", fruntaşul basarabean îşi exprima speranţa, „în concordanţă cu toată suflarea românească de pretutindeni, că Partidul Comunist Român va realiza la timpul oportun Unirea Moldovei de Răsărit cu România. Noi, românii basarabeni, ne punem toată nădejdea că în sfârşit românii din Moldova de Răsărit se vor uni cu fraţii lor de dincoace de Prut"[42]. Într-un alt memoriu, depus la Consiliul de Stat în ziua de 13 februarie 1967, Halippa aborda problema raporturilor culturale de vecinătate între românii din dreapta şi din stânga Prutului, făcând ample referiri la trecutul şi tradiţiile istorice. El arăta că, „după Unirea Basarabiei din 27 martie 1918, raporturile între România veche şi Basarabia au fost nu numai intense, dar au creat legături fireşti, care se cer să fie satisfăcute şi astăzi, spre folosul reciproc al ambelor republici româneşti, despărţite numai de apa Prutului. Oamenii n-au numai legături de familie, dar şi de credinţă politică, împărtăşind aceeaşi doctrină marxist-leninistă şi au nevoie să se ajute în chip reciproc, aşa cum a preconizat Vladimir Ilici Lenin în conversaţia pe care am avut-o în vara anului 1917, şi când a dat clasica formulă: «procedaţi cum vă dictează conştiinţa naţională şi interesul politic». Această conştiinţă şi (acest) interes dictează şi astăzi românilor de pe ambele maluri ale Prutului să se cunoască, să se ajute şi să lucreze pentru pace şi progres în domeniul cultural, economic şi social"[43]. În opinia sa, problema raporturilor dintre R.S. România şi R.S.S. Moldovenească impunea cu acuitate: colaborarea între Academia R.S.R. şi Academia din R.S.S.M.; un contact strâns între Uniunea Scriitorilor din R.S.R. şi cea din R.S.S.M.; schimb de profesori şi lectori între R.S.R. şi R.S.S.M.; o colaborare între presa din R.S.R. şi R.S.S.M.; o conlucrare între instituţiile de Radio şi Televiziune din cele două republici româneşti; un schimb de studenţi între R.S.R. şi R.S.S.M.; un concurs de sportivi între republicile româneşti; vizite reciproce de reprezentanţe teatrale şi artistice[44]. Împreună cu memoriul semnat de Halippa, tot la 13 februarie 1967 a fost depus la Consiliul de Stat şi memoriul întocmit de Nichita Smochină, referitor la situaţia românilor din URSS. După o succintă expunere a situaţiei teritoriului dintre Prut şi Nistru, din punct de vedere istoric şi juridic, autorul combate teoria existenţei poporului şi limbii moldoveneşti, diferite de poporul şi limba română, făcând ample trimiteri la lucrările unor reputaţi savanţi occidentali şi, în final, concluzionând că „problema existenţei a două neamuri: *moldovenesc şi român* este o problemă politică, nu ştiinţifică; dar trebuie răsturnată"[45]. Pentru rezolvarea pe cale paşnică, de bună vecinătate şi de înţelegere reciprocă a problemelor sensibile din raporturile R.S. România cu R.S.S. Moldovenească, N. Smochină propunea următoarele:

„1 – Înfiinţarea unor posturi puternice de televiziune, care să permită spectatorilor de acolo să vadă televiziunea noastră cu toate frumuseţile neamului şi să ne audă graiul măcar pe calea undelor. Posturile noastre sunt mult mai frumoase, mai atrăgătoare şi merg de-a dreptul la inimă. Este de ajuns să citâm recentul Dialog la distanţă între regiunile Argeş şi Suceava;

2 – În conferinţele noastre de la radio să nu se uite de a accentua din când în când că moldovenii şi românii sunt acelaşi neam, avându-se în vedere că localnicii ascultă emisiunile posturilor noastre;

3 – Schimb de trupe de dansatori, artişti etc., precum şi de filme;

4 – Înlesnirea pătrunderii presei din Republica Moldovenească la noi şi a presei din R.S. România în Republica Moldovenească. La Academia noastră nu se află toate publicaţiile din Republica Moldovenească;

5 – Lămurirea opiniei publice române şi străine asupra acestei probleme de interes vital pentru existenţa neamului nostru, prin publicaţii în ziare şi reviste. Într-adevăr, aceasta din urmă este o chestiune spinoasă şi poate da naştere la neînţelegeri şi nemulţumiri. Ea însă poate figura în presa străină, fără a se aduce vreo supărare, şi poate fi ridicată de specialişti notorii în problema dată"[46].

Din aceeaşi perspectivă legată de speranţele pe care şi le puneau fruntaşii basarabeni într-o liberalizare reală a regimului şi posibilitatea rezolvării chiar în interiorul regimului comunist a problemei unificării celor două state româneşti, trebuie înţeleasă şi întâlnirea pe care Pantelimon Halippa, împreună cu avocatul Adrian Brudariu, au avut-o, în ziua de 19 februarie 1967, orele 19, cu Ion Popescu-Puţuri, director al Institutului de Studii Istorice şi Social-Politice de pe lângă C.C. al PCR şi al revistei „Anale de Istorie". Problemele care i-au fost prezentate acestuia fuseseră hotărâte cu o zi înainte în casa lui Pan Halippa, împreună cu un grup de fruntaşi basarabeni. Ele vizau determinarea unei atitudini din partea statului român în chestiunea deportărilor care se făceau printre românii din stânga Prutului în scopul modificării compoziţiei etnice în acest teritoriu, a raporturilor culturale care trebuiau întreţinute cu românii basarabeni şi a ajutorului care ar fi trebuit dat acestora, chestiunea schimburilor culturale cu URSS, dreptul de a scrie şi de a publica pentru basarabenii din România în vederea întăririi ideii naţionale şi a unităţii

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

poporului român. După cum reiese din minuta realizată cu ocazia audienței, Ion Popescu-Puțuri l-a primit pe Pantelimon Halippa, cu „întreaga curtoazie diplomatică, acordându-i toată atenția ce se cuvenea reprezentantului, în viață, al Basarabiei și Sfatului Țării"[47]. Calm și afabil, demnitarul comunist a dat un răspuns copleșitor de lung gravelor probleme ridicate, răspuns în care încerca să explice că nu se poate cădea în cursa revendicării Basarabiei, care ar putea declanșa o intervenție armată în România, din partea sovieticilor, cum s-a întâmplat în Ungaria, în '56. El a arătat că este cunoscută atitudinea Moscovei față de popoarele din URSS, „unde se practică imperialism, nu comunism, și chiar șovinism", că noi facem politica instinctului național, „politica poporului, care are un instinct milenar de conservare care l-a scos de atâtea ori la liman", că „Maniu n-a fost un trădător, cum l-au făcut alții și are meritele lui, cu care a intrat în istorie". Dar, „toate lucrurile la vremea lor; nu trebuie să ne lăsăm intimidați sau provocați"[48]. Ion Popescu-Puțuri adresa îndemnul ca „bunii patrioți să scrie faptele istorice la care au participat efectiv..., să nu se supere dacă nu toate pot fi azi publicate, căci publicarea unora poate face rău azi țării... Sunt fapte care nu pot fi azi date la iveală, dar bunii patrioți să lase memoriile și amintirile istorice la Academie, pentru că posteritatea va pomeni așa cum se cuvine faptele la care au participat"[4] . Îndemnul era explicabil, având în vedere că, în acea perioadă de relativă deschidere, Institutul de Studii Istorice și Social-Politice de pe lângă C.C. al P.C.R., împreună cu Direcția Generală a Arhivelor Statului și alte instituții, începuseră o amplă campanie discretă pentru strângerea de documente referitoare la drepturile României asupra Basarabiei, în scopul folosirii lor în lucrări istorice, dar și pentru eventuale revendicări la ivirea momentului potrivit. În aceeași perioadă au fost realizate contacte și purtate discuții cu Onisifor Ghibu[50] și alte personalități care au avut un rol important în Unirea Basarabiei cu România și dispuneau de material documentar pe această temă.

După această audiență, Pantelimon Halippa a menținut o relație de colaborare cu Institutul condus de Popescu-Puțuri, adunând material informativ și documentar cu privire la Mol-

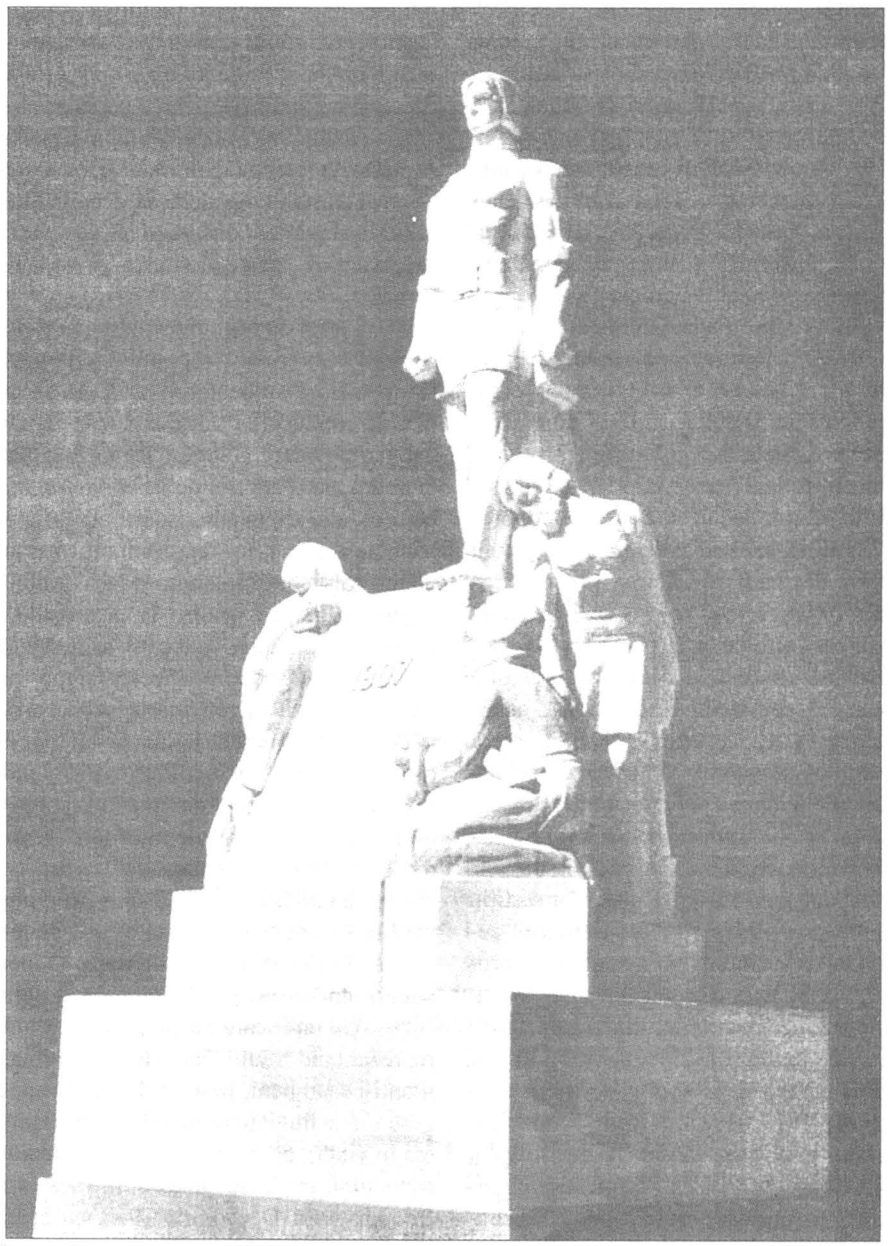

1907

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

dova de Răsărit, prezentând cărți și documente cu valoare științifică pentru studiul problemei basarabene. Printr-un memoriu datat la 27 februarie 1968, el semnala o serie de neadevăruri și calomnii cu privire la Sfatul Țării, precum și aprecieri jignitoare la adresa României, apărute în ziarul „Moldova Socialistă" (nr. 40 din 16 februarie 1967 și nr. 13 din 16 ianuarie 1968) – oficiosul Comitetului Central și al Guvernului R.S.S. Moldovenești, în care se afirma că „Moldova de peste Prut este pământ rusesc și nu românesc". În consecință, Pantelimon Halippa solicita lui Popescu-Puțuri să aprobe o cameră în localul Institutului sau în altă parte, pentru ca, în ziua de 27 martie, membrii primului parlament al Moldovei, care a hotărât Unirea cu România, să se poată aduna, în prezența unui reprezentant al Institutului, spre a reconstitui conținutul ședinței istorice a Sfatului Țării din 27 Martie 1918, precum și faptele mai importante petrecute pe durata ființării acestui parlament (21 noiembrie 1917 – 27 decembrie 1918)[51]. Demersul era motivat de zvonul care începuse să circule în epocă, potrivit căruia actele referitoare la activitatea Sfatului Țării și în special cele care privesc Unirea Basarabiei cu România sunt înstrăinate, și de faptul că în viață se mai aflau doar 15 deputați din acest parlament. Scrisoarea purta semnăturile lui: Pan Halippa, fost președinte al Sfatului Țării; Elefterie Sinicliu, fost secretar al Biroului de Organizare a Sfatului Țării și fost deputat în Sfatul Țării, fost secretar al Comisiei de Organizare a Armatei Moldovenești; Ion Văluță, fost deputat în Sfatul Țării și Director General al Industriei și Comerțului; Anatolie Moraru, fost vice-președinte al Comitetului Central al Ostașilor Moldoveni și fost deputat în Sfatul Țării. Ioan Păscăluță, fost președinte al Blocului Moldovenesc și Deputat în Sfatul Țării, fost președinte al Comisiei de Organizare a Congresului Militar Moldovenesc din octombrie 1917, nu a acceptat să semneze acest memoriu, întrucât el nu era de acord cu hotărârea luată de Sfatul Țării la 27 noiembrie 1918, pe care o considera o „greșeală regretabilă", prin care „s-au anulat condițiile unirii de la 27 martie 1918" și au fost „suprimate libertățile și drepturile social politice ale poporului"[52]. Fără a intra în detaliile acestei polemici, nu putem omite că ea reflectă ampla dezbatere de idei și preocuparea existentă în rândul fruntașilor basarabeni pentru stabilirea adevărului istoric privind Marea Unire de la 1918.

Printr-o altă scrisoare adresată, în primăvara anului 1968, conducerii Institutului de Studii Istorice și Social-Politice de pe lângă C.C. al PCR, Pantelimon Halippa recomanda ca în activitatea de documentare privind istoria teritoriului dintre Prut și Nistru să angajeze și alte persoane, precum Ion Buzdugan, fost secretar al Sfatului Țării; Gheorghe Năstase, fost delegat la Conferința de pace de la Paris în 1919 – 1920; Gheorghe Popp, fost delegat la Conferința de armistițiu de la Moscova din septembrie 1944; Sauciuc-Săveanu, reprezentant al Bucovinei; Onisifor Ghibu, om de cultură și profesor ardelean, care a făcut publicistică în Moldova de Răsărit în anii 1917 – 1918; Gheorghe Pântea, unul din organizatorii Congresului ostășesc din vara anului 1917; Pantelimon Erhan, președintele Consiliului de directori, și apoi – de miniștri ai Republicii Moldovenești din 1917 –1918: Nichita Smochină, reprezentantul moldovenilor din Transnistria; Vasile Bilivski, ucrainean din Basarabia; Alexandru Boldur – profesor universitar de istorie și autor al unor studii valoroase pe tema Basarabiei; Ion Pascu – autor al unei lucrări despre Constantin Stere (în manuscris); Teodor Holban – colaborator al Institutului de istorie al Academiei; Tatiana Gălușcă – autoare a unor studii de folclor basarabean; Valeriu Ciobanu – autor de studii literare basarabene; Anatolie Moraru și Alexandru Văleanu – adunători de informații și documente basarabene; Teodor Păduraru – cunoscător al chestiunilor bi-sericești basarabene; Leon Boga – fost director al Arhivelor Statului din Basarabia; Vasile Ghenzul – fost conducător al cooperației basarabene; Sebastian Teodorescu – fost primar al Chișinăului și mare colecționar de documente basarabene; Teodor Iacobescu – colecționar de tăieturi din presă privind Basarabia; Vasile Harea – profesor universitar la Iași și fost colaborator al presei din Basarabia; Neculai Dunăreanu – scriitor și autor al unei *Enciclopedii de figuri basarabene* și Gheorghe Cardaș – autorul *Antologiei scriitorilor basarabeni* până și după Unirea Basarabiei cu patria-mamă[53]. În ce măsură Institutul i-a folosit pe acești specialiști este greu de stabilit. Cert este că Pantelimon Halippa nu a încetat o clipă să lupte, chiar în condițiile regimului comunist, pentru cauza basa-rabeană. Într-un memoriu adresat secretarului general al PCR, Nicolae Ceaușescu, în anul 1968, el relua problema situației „nedrepte și lipsită de rațiune" existentă, prin faptul că „românii din Basarabia n-au legături culturale, economice, sociale și politice cu frații din R.S. România, cu toate că și unii și alții împărtășesc aceeași doctrină comunistă"[54]. Arătând că această stare de lucruri este „foarte dăunătoare și pentru unii și pentru alții, căci nu pot să se ajute în creația culturală și producția materială", Pantelimon Halippa considera că această problemă „merită să fie îmbrățișată de conducerea R.S. România", solicitând ca ea să fie luată în „cercetare adâncă și să i se găsească soluția cerută"[55].

La fel ca mulți alți politicieni și intelectuali formați în perioada anterioară regimului comunist din România, Pan Halippa și basarabenii din jurul său au salutat atitudinea adoptată de conducerea statului român în anul 1968, privind condamnarea intervenției în Cehoslovacia a trupelor unor țări membre ale Pactului de la Varșovia, în frunte cu URSS. Așa cum rezultă dintr-o scrisoare adresată la 24 august 1968 lui Nicolae Ceaușescu, reprezentanții basarabeni s-au solidarizat „întru totul cu declarația Marii Adunări Naționale din 22 august 1968, cu privire la principiile de bază ale politicii externe a României, în care se afirmă cu toată tăria că aspirația majoră contemporană a fiecărui popor este cucerirea dreptului de a-și hotărî singur soarta conform voinței, intereselor și năzuințelor naționale fără amestec din afară, pe temeiul principiului respectării depline a independenței și suveranității naționale, a egalității depline în drepturi și neamestecului, sub orice formă, în treburile altor țări"[56]. În împrejurările dificile din acea vreme, fruntașii basarabeni considerau că apărarea patriei, a unității naționale constituie imperativul suprem pentru fiecare cetățean. Acesta a fost, de altfel, momentul culminant al apropierii lor față de regim și încrederii în posibilitatea unei orientări independente reale în politica externă a țării.

Ca unul care participase la Adunarea de la Alba Iulia, reprezentând Sfatul Țării din Basarabia, împreună cu alți militanți basarabeni, precum Ion Pelivan, Ion Buzdugan și Grigore Cazacliu, Pantelimon Halippa (singurul dintre ei care mai era în viață), pe bună dreptate, se considera obligat să prezinte o comunicare la sesiunea științifică organizată de Academia Română, la 1 Decembrie 1968, cu ocazia aniversării a 50 de ani de la Marea Unire. Trimisă sub forma unei scrisori către președintele Academiei Române, Miron Nicolescu, comuni-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

carea releva faptul că mandatul delegaților Basarabiei la Adunările Naționale de la Cernăuți și Alba Iulia a fost „ca noi să ducem fraților români și locuitorilor din Bucovina și din Transilvania salutul Basarabiei libere și unite cu România și prin contactul cu conducătorii de la fața locului să contribuim la crearea atmosferei de frăție și înțelegere între provinciile, care se uneau cu România, pentru ca pe calea aceasta să ne impunem mai ușor în patria mamă și să contribuim la înfrățirea sufletească între provincii și Vechiul Regat"[57]. După ce arăta în detaliu condițiile în care s-a făcut Unirea Basarabiei cu România, în 1918, caracterul democratic și plebiscitar al hotărârii Sfatului Țării, Pantelimon Halippa concluziona că participarea basarabenilor la Adunarea Națională de la Alba Iulia a fost „un act istoric, care merită să fie pomenit la Sesiunea Academiei pentru motivul că frații ardeleni s-au lăsat influențați de condițiile progresiste ale Sfatului Țării din actul nostru de la 27 Martie 1918, care a fost și cel dintâi din cele trei ale Unirii tuturor românilor din 1918"[58]. Chiar dacă demersurile acestui adevărat tribun al Basarabiei – cum era recunoscut Pan Halippa în mediile celor care militau pentru refacerea unității naționale românești – nu au avut efectul scontat, ele relevă încă o dată curajul și tăria de caracter a unui om care nu pregeta să lupte, în orice condiții, pentru eliberarea Basarabiei.

Fiind în general „nepublicabil" în țară, Pantelimon Halippa nu a ezitat să se adreseze unor oameni politici și diplomați occidentali pentru a le solicita să intervină în susținerea cauzei Basarabiei. Astfel, în mai 1968, el a trimis un memoriu generalului Charles De Gaulle, președintele Franței, care efectua o vizită în România[59], iar în anul următor s-a adresat în scris președintelui american Richard Nixon, aflat de asemenea în vizită în țara noastră. În scrisoarea adresată președintelui Nixon, Pantelimon Halippa făcea un larg expozeu asupra evoluției istorice a teritoriilor cotropite de Uniunea Sovietică, arătând că „problema Basarabiei și a Bucovinei nu poate fi considerată ca soluționată, din punctul de vedere al Dreptului Internațional, al principiului de autodeterminare a noroadelor și al drepturilor omului". El își exprima opinia că „în privința cetățenilor basarabeni și bucovineni refugiați în România sau în alte țări, problema nu poate fi închisă, până ce teritoriile răpite nu vor fi alipite la matca lor România". Fruntașul basarabean punea următoarea întrebare: „Cum poate să existe securitate europeană, atunci când inițiatoarea ideii, Uniunea Sovietică, are subjugate, sub amenințarea sabiei și automatului, teritorii străine – Basarabia, Bucovina – de la România; apoi toate cele trei țări baltice: Lituania, Letonia, Estonia; apoi teritorii din Finlanda, Polonia, Slovacia. Ce fel de securitate europeană poate fi aceasta, care vine să consfințească situații de țări divizate în părți și ținute sub dominația politică și a armelor celor mai moderne rusești, asupra popoarelor care-și cer dreptul la viața lor liberă?"[60]

În tot acest timp, Pantelimon Halippa n-a încetat o clipă să spere în posibilitatea refacerii unității teritoriale românești, manifestând o preocupare permanentă pentru a „întreține focul viu" față de problema Basarabiei și Bucovinei. Deosebit de interesante sunt relațiile pe care le-a avut Halippa în anii '60 – '70 cu una din figurile de marcă ale perioadei de început a Partidului Comunist din România – Gheorghe Cristescu-Plăpumaru, primul secretar general al partidului (1921 – 1924). În acea vreme, Gheorghe Cristescu se afla în dizgrație, nefiind pe placul echipei aflate la putere, mai ales a lui Nicolae Ceaușescu, ce se dorea a fi unicul lider istoric al comunismului românesc. Pantelimon Halippa și Gh. Cristescu se cunoșteau de mult, încă din anii de început ai activității fruntașului basarabean în România Mare. Schimbul epistolar dintre ei este elocvent în ceea ce privește ideile pe care le nutreau cei doi foști politicieni în problema Basarabiei și a normalității reunificării cu România. În scrisoarea din 13 septembrie 1970, adresată lui Gh. Cristescu, Pantelimon Halippa deplânge faptul că „noi întârziem într-o acțiune, care ar putea să ne ajute mult la angajarea forțelor naționale. Basarabia cu elementele ei luptătoare rămâne neangajată de statul nostru și exploatată destul de straniu de politica rusească și anume: populația provinciei este antrenată într-un viciu al beției și pe calea aceasta își dărâmă vigoarea"[61]. Arătând „ce bine ar fi fost ca V. Lenin să nu fie victima răzvrătitei Caplan și a tuturor acelora, cari au ținut mai mult la Stalin, decât la Lenin", el își exprimă, totuși, speranța că „ideea autodeterminării popoarelor și plecarea lor din statul aglomerat al sovietelor va triumfa, cum credeți și dvs. și cum cred și eu"[62]. La rândul său, răspunzând unei alte scrisori a lui Pantelimon Halippa, pe 18 ianuarie 1972, Gh. Cristescu se arăta bucuros de „urarea ca să nu uit fiica României, scumpa copilă – Basarabia", menționând că „în 1899 am citit broșura «Primejdia Națională» scrisă de fostul nostru tovarăș V.G. Morțun, și prin ceva manuale, prin clasele primare, că Basarabia e Românească. Iar tatăl meu ce a făcut războiul din 1877 – 78 ne spunea că Basarabia e a noastră. Ca om politic n-am uitat-o și cât voi mai respira – o evoc"[63]. Toate acestea sunt relevante pentru constatarea că, în pofida deosebirilor de vederi și, uneori, a disputelor acerbe care existau între ei pe problemele de politică internă, oamenii politici români din perioada democrației parlamentare se regăseau, în general, pe o platformă comună în ceea ce privește interesul țării și marile probleme de politică externă.

Ca toți foștii oameni politici din perioada „burghezo-moșierească", Pantelimon Halippa s-a aflat cvasipermanent în atenția organelor de Securitate. În pofida unei supravegheri permanente, el n-a ezitat să organizeze la locuința sa din strada Alecu Donici nr. 32 sau în alte locuri întâlniri sistematice cu alți basarabeni din România sau din afara țării, purtând în același timp corespondență cu fruntași basarabeni stabiliți în Occident. Halippa a încercat să sensibilizeze anumite persoane de origine basarabeană aflate în conducerea de partid și de stat, pentru a determina o schimbare de atitudine a autorităților în chestiunea teritoriului dintre Prut și Nistru și, îndeosebi, a inițierii unor legături culturale între R.S. România și R.S.S. Moldovenească. De asemenea, a încercat să acționeze prin Anton Crihan sau „Moș Anton din Sfatul Țării" (cum era numit de prieteni) – aflat acum în localitatea Saint Louis din statul american Missouri. În concepția basarabenilor din țară, acesta trebuia să fie un fel de „Paderewski al românilor", în ceea ce privește promovarea intereselor naționale peste Ocean. Anton Crihan a reușit să publice unele studii despre problema Basarabiei, precum *Drepturile României asupra Basarabiei, văzute de istorici ruși și străini*, apărută în limba engleză, în anul 1986.

Deși au exercitat o supraveghere riguroasă asupra lui Halippa, ca și a celorlalți basarabeni din țară, nu e mai puțin adevărat că, mai ales la începutul perioadei ceaușiste, autoritățile regimului comunist l-au susținut tacit pe acesta în activitatea de documentare pe care o făcea cu privire la pro-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

blema Basarabiei, uneori chiar și în luările de atitudine față de această chestiune[64].

Potrivit strategiei gândite de Pantelimon Halippa, un rol important în soluționarea problemei basarabene urmau să-l aibă marile puteri occidentale și, în primul rând, SUA. Într-o scrisoare adresată ambasadorului american la București, Harry Barnes, pe 1 noiembrie 1974, Halippa arăta: „Problema Basarabiei este una din cele mai importante ale României și fără soluționarea ei nu poate fi pace statornică în această parte a Europei. Noi – basarabenii – ne punem speranța în voința hotărâtoare a Americei, care râvnește să fie și este puterea arbitră în toată lumea. Prin mine – om bătrân de 91 de ani – Basarabia face apel la Domnia Voastră, Domnule Ambasador al Americei, ca să ajutați soluționarea pașnică a problemei basarabene. Basarabia Vă va rămâne recunoscătoare pentru totdeauna pentru cuvântul Domniei Voastre, pe care îl Veți spune în problema Basarabiei. Acest cuvânt trebuie spus și pentru motivul că răpirea Basarabiei de către Stalin din cadrul statului român a fost un act pus la cale de dictatorul Stalin cu dictatorul Germaniei Hitler și acest act trebuie anulat, cum au fost anulate la Potsdam toate actele lui Hitler"[65].

Ultimii ani de viață ai lui Pantelimon Halippa atestă atitudinea intransigentă a acestui mare patriot care nu a făcut nici un compromis în susținerea interesului național, inclusiv în condițiile în care regimul comunist din România devenea tot mai represiv. Elocvent în acest sens este amplul memoriu pe care el l-a adresat lui Nicolae Ceaușescu, în anul 1975, când la Helsinki era adoptat Actul Final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE). După expunerea detaliată a situației istorice și juridice a Basarabiei, Halippa atrăgea atenția că „Nu avem dreptul să ne resemnăm, nici să tăcem, când este vorba de sângele fraților noștri. Nu putem face astfel de tranzacții cu nimeni. Nu putem să trecem sub tăcere adevăruri vitale pentru existența neamului și țării noastre. «Complotul tăcerii» se va întoarce într-o zi împotriva noastră. Nu trebuie să tăcem nici de dragul armoniei și frăției socialiste, căci ar fi o falsă armonie și pseudofrăție, care ne surpă pământul de sub picioare. Prin tăcere ne lipsim nu numai pe noi de dreptul de a vorbi în numele unei cauze sfinte, ci și pe urmașii noștri... O minciună perpetuată la nesfârșit devine cu timpul adevăr și lege nouă. Acest fenomen trebuie să-l evităm nu numai pentru noi, ci pentru urmașii noștri, pentru a ne merita numele pe care îl avem și pământul sfințit cu sânge de martiri. *Căci Moldova nu este a mea și nici a voastră, ci a urmașilor urmașilor noștri, până în veac*"[66]. Cu referire strică la lucrările CSCE, fruntașul basarabean amintea că „Rușii la Helsinki au ridicat problema inviolabilității hotarelor silnice impuse de ei și stabilite după al doilea război mondial și nimeni nu a avut curajul să crâcnească. Ne întrebăm atunci, oare luminații noștri conducători, care în atâtea împrejurări vitrege au dat dovadă de curaj, omenie, luciditate și previziune politică, n-ar putea ridica la viitoarele conferințe internaționale și problema hotarelor noastre străvechi, răsluite de lăcomia și neomenia rusească... Împotriva minciunii și silniciei singura armă demnă de luptă este luminosul adevăr. Să luăm aminte că vom răspunde cu toții în fața poporului nostru și a urmașilor lui până în veac. Cei care astăzi ne făuresc istoria să țină seama, să ne înalțe columnă de granit adevărată spre lumină și nu o lespede de mormânt pe inima cea mare, fierbinte și vie a neamului românesc"[67].

Neobositul Pantelimon Halippa a continuat lupta pentru Basarabia românească până în ceasul morții sale, intervenită în noaptea de 30 aprilie 1979, la venerabila vârstă de 96 de ani. Pe 3 mai, Uniunea Scriitorilor a dat un anunț în presă, arătând că „prin încetarea din viață a poetului Pan Halippa, literatura noastră pierde pe unul dintre cei mai devotați slujitori ai ei"[68]. Tot pe 3 mai, rudele și prietenii l-au înmormântat la cimitirul de la mânăstirea Cernica, locul de veșnică odihnă a mai multor basarabeni. Acest autentic Apostol al Unirii ne oferă modelul unei vieți exemplare a unui om iubit și respectat pentru excepționalele lui calități, democrat sincer și aprig luptător pentru întregirea neamului nostru românesc.

Note:

34. Vezi pe larg Iurie Colesnic, *Apostolul Unirii Pantelimon Halippa*, Chișinău, Editura Ulysse, 2006, pp. 27 – 138.
35. *Ibidem*, pp. 135 – 136.
36. Arhivele Naționale, Fond Nicolae Nitreanu (2467), dosar 27, p. 130.
37. *Ibidem.*
38. *Ibidem.*
39. Arhivele Naționale, Fond Pantelimon Halippa, Dosar nr. 549/1965, f. 2.
40. *Ibidem*, Dosar nr. 565/F.D., f. 8.
41. Arhivele Naționale, Fond Pan Halippa (2126), dosar 552/1967 – 1971, f. 7.
42. *Ibidem.*
43. *Ibidem*, f. 24.
44. *Ibidem.*
45. *Ibidem*, f. 20.
46. *Ibidem*, f. 21.
47. Vezi Nicolae Nitreanu, *Pan Halippa – o viață în slujba ideii de unitate națională*, în „Viața Armatei" nr. 3/1995, p. 15.
48. Arhivele Naționale, Fond Pan Halippa (2126), dosar 552/1967 – 1971, f. 144; Nicolae Nitreanu, *loc. cit.*, p. 15.
49. *Ibidem*, f. 145.
50. Vezi pe larg Onisifor Ghibu, *Pagini de Jurnal*, vol. II, București, Editura Albatros, 2000; *Din scrisorile primite de Onisifor Ghibu*, vol. II (Selecția scrisorilor, cuvânt înainte, îngrijirea ediției și comentarii, indici de nume – Mihai O. Ghibu), București, Editura SemnE, 2007, la pct. 1 supra.
51. Arhivele Naționale, Fond Pan Halippa (2126), dosar 84/1968, f. 5.
52. *Ibidem*, dosar 583/1968, f. 26.
53. *Ibidem*, dosar 565, f. 1 – 2.
54. *Ibidem*, dosar 552/1967/71, f. 5.
55. *Ibidem.*
56. *Ibidem,* dosar 556/1968, f. 1.
57. *Ibidem*, dosar 557/1968, f. 7.
58. *Ibidem*, f. 9.
59. Vezi *Ibidem*, dosar 555/1968, f. 1/3.
60. *Ibidem*, dos. 559/1969, f. 8 – 9; Lidia Brânceanu, Adina Berciu-Drăghicescu, *Basarabenii și bucovinenii între drept internațional și dictat. Documente 1944 – 1945*, București, Casa de Editură și Presă „Șansa" SRL, 1995, p. 252.
61. Arhivele Naționale, Fond Nicolae Nitreanu (2467), dosar 27, f. 125.
62. *Ibidem.*
63. *Ibidem*, f. 126.
64. Vezi Iurie Coilesnic, *Apostolul Unirii...*, p. 133.
65. Pantelimon Halippa, Anatolie Moraru, *Testament pentru urmași*, Chișinău, Editura Hyperion, 1991, p. 171.
66. Pan Halippa, *Publicistică*, Colecția Testament, Fundația Culturală Română, Chișinău, 2001, p. 249.
67. *Ibidem*, pp. 249, 252.
68. „România Liberă" din 3 mai 1979.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

„Carte frumoasă, cinste cui te-a scris"

Nicolae PASCU GOIA
sculptor

În condițiile în care numărul cărților de artă scade vertiginos (să fie de vină numai perioada de tranziție?!?), apariția primului volum din viitorul ciclu intitulat *Maeștri ai artelor plastice române contemporane*, semnat de profesorul Augustin Macarie (Editura Criterion Publishing, 346 pagini, 2006) se constituie într-un adevărat eveniment cultural-artistic.

Într-adevăr, domnia-sa, considerându-se *un simplu și cinstit cronicar de artă* („Un cronicar de artă serios și corect recunoaște adevărata valoare, o confirmă și, în măsura în care poate, o popularizează cu bună credință" – din *Prefață*), ne introduce în universul a peste șaizeci de mari creatori de frumos, cărora le atribuie, fără teama că-și „pune la mezat" prestigiul, epitetul calificativ *maeștri*. Cunoscându-i *sfera* – destul de variabilă și născătoare de dispute (amintiți-vă de „săgețile" lui Tudor Arghezi) mai ales când ne situăm în lumea „neamului iritabil al poeților, al artiștilor" (*Genus irritabile vatum*) – și admițând că „valoarea se confirmă și se reconfirmă de Majestatea Sa Timpul", îndrăznește, totuși („când constat că mă aflu dinaintea unui maestru"), să le sublinieze această „demnitate" creatoare. Convins că n-o să pot tempera toate spiritele (iritabile), voi reproduce un citat aparținând cunoscutului om de cultură Jean Cau: „Așadar, a recuza ideea de *maestru* și a vrea *să o nimicești, să o aboleşti sau s-o arunci în ridicol* nu ne poate duce decât la *a arunca în hău* (s.n.), chiar în sensul propriu, propria noastră civilizație și propriul nostru model de cultură și la a devaloriza viețile pe care le trăim". În plus, sunt de acord și cu părerea-convingere a distinsului pictor și profesor universitar Vasile Grigore: „Cine poate spune care este primul, al doilea sau ultimul artist-pictor, sculptor, poet, muzician? Misterul și valoarea artei stau în continua ei renaștere..."

Cartea d-lui Augustin Macarie – sinceră, cinstită și scrisă *sine irae et studio* („fără ură și părtinire") și-n respectul adevărului și al dragostei de neam, de neamul nostru românesc, care-a dat atâtea valori lumii – ne prilejuiește întâlnirea și cunoașterea unor mari spirite care au onorat și onorează artele noastre vizuale. Unii dintre acești mari creatori (comemorați sau aduși în actualitate din alte motive) s-au așezat de mulți ani la masa tăcerii (Gheorghe D. Anghel, Constantin Brâncuși, Cornel Medrea, Ion Jalea, Dumitru Paciurea, Ion Țuculescu). Alții au răspuns chemării eterne după ce au apucat să citească unele dintre aceste cronici *(Anii* – vorba poetului – *trec ca apa*). Pare de necrezut și totuși: Petre Achițenie, Gabriela Manole Adoc, George Apostu, Gheorghe Iliescu-Călinești, Ion Irimescu, Dragoș Morărescu, Ion Pacea, C. Piliuță și Ion Popescu-Negreni, rând pe rând, s-au dus și ei să-l întâlnească pe Dumnezeu...

Priceput într-ale condeiului, bun psiholog și adept al tezei valorii moralizatoare (educative) a cărților (Titu Maiorescu), Augustin Macarie, cu stilul său cald-învăluitor și cu mare putere de convingere, captează repede și definitiv interesul și curiozitatea, setea de cunoaștere a cititorului.

Iată câteva texte (proprii sau aparținând maeștrilor prezenți în acest prim volum) adânc relevante și cu mare putere de sugestie:

- „La nouăzeci de ani nu te mai întrebi unde îți este locul. Lângă cei tineri, pe care-i auzi venind, nu ai ce căuta. Lângă cei bătrâni, locul e pustiu, unde au fost ei, nu mai e nimeni... Am bătrânii mei sfinți. Mă duc să încui ușa după ultimul. Nu știu cui să las cheia... Drum bun pe mai departe și nu uitați... nemurirea" (Corneliu Baba, p. 49);
- „Temeliile și semnificațiile motivului popular al comuniunii om-natură [...] sunt pe deplin confirmate, așa cum într-o picătură de rouă se oglindește tot cerul [...], de fascinanta, modesta și extrem de laborioasa personalitate artistică creatoare a pictorului Constantin Dipșe" (p. 98);
- „Vasile Grigore, deși a fost mezinul familiei în impresionantul șir de unsprezece copii, a crescut în spiritul muncii și al responsabilității" (p. 116);
- „E greu în artă să te mai impui la bătrânețe (a fost prizonier în Uniunea Scriitorilor opt ani!). Pașii pierduți în tinerețe cu greu se recuperează" (Ion Popescu-Negreni, p. 196);
- „Marele Luceafăr al spiritualității românești, la 150 de ani de la nașterea sa și la 111 de la intrarea în veșnicie. Gând de înălțare Moldovei, Țării Românești și Transilvaniei. Treime unită și nedespărțită în veci. Între Dumnezeu și neamul meu, Eminescu... Eu, Petre Achițenie, coborâtor din aceleași obârșii moldave, sunt fericit că norocul mi-a surâs ca, la anul 1999, să închipui acest altar-podoabă în care stă topită dragostea mea de Eminescu" (p. 13).

De pe copertă, autoportretul maestrului Corneliu Baba care, parcă, vine de departe și se înalță din ceață, vă îndeamnă la „plăcuta zăbavă a cetitului" celor 346 pagini, în care „este adunată" o lume și un nepereche univers artistic. Ascultați-l și respectați-i vrerea.

Sursele ilustrațiilor: pp. 3, 10, 26, 31: *Corneliu Medrea*, Editura Meridiane, Buc. [f.a.]; p. 15: George Ivașcu, *Istoria literaturii române*, vol. I, Editura Științifică, Buc., 1969; p. 27: Wikipedia; coperta II: „Nichita '70". Publicație omagială, imaginată de Mircea Micu; coperta III: www.themodernworld.com; coperta IV: Revista „Teatrul azi" nr. 1/1996.

Sursele citatelor: coperta II: „Nichita '70"; coperta III: Gabriel García Márquez, *A trăi pentru a-ți povesti viața*, traducere din limba spaniolă, prefață și note de Tudora Șandru Mehedinți, RAO International Publishing Company, Buc., 2003; coperta IV: Revista „Teatrul azi" nr. 1/1996.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Mircea Eliade şi corespondenţii săi

Ediţie îngrijită, note şi indici de Mircea Handoca, Vol. 5 (Ş – Z), Criterion Publishing, Bucureşti, 2007, 508 p.

Cartea de faţă reprezintă cel de-al cincilea (şi ultimul) volum al scrisorilor adresate lui Mircea Eliade (Ş – Z) + Addenda. *Nu este exclus ca anii următori să ne ofere completarea acestui fantastic* corpus epistolar...

Cititorii vor avea surpriza să cunoască relaţiile eroului nostru cu scriitori, savanţi şi politicieni pe parcursul unei jumătăţi de veac. Relaţiile editoriale, amicale, moderne şi... sentimentale ne sunt dezvăluite în mod firesc. Dintre scriitorii interbelici reţinem câteva nume: Ionel Teodoreanu, Alice Voinescu, Octav Şuluţiu, Mircea Vulcănescu, Petru Comarnescu, Mihail Şora. Corespondenţii din exil sunt: Ştefan Baciu, Victor Buescu, Alexandru Busuioceanu, Emil Turdeanu, Constantin Vişoianu, Ion Vardala şi mulţi alţii.

Orientaliştii şi istoricii religiilor pe care-i vom cunoaşte în intimitatea lor (mai mult sau mai puţin!) sunt: Surendranath Dasgupta, Guisseppe Tucci, Geo Widengren, Stig Wikander, Joseph Campbel, Seymour Cain, Jaroslav Pelikan... (Mircea Handoca)

Mircea HANDOCA, *Mircea Eliade: Biobibliografie*

Vol. 4: 1999 – 2007, Criterion Publishing, Bucureşti, 2007, 343 p. + [8] f. il.

... Ce poate fi mai plictisitor şi mai anost decât să întocmeşti o bibliografie? Să cauţi bezmetic şi în neştire acul în carul cu fân. Să răsfoieşti mii de pagini spre a afla numele scriitorului ce te obsedează, să notezi înfrigurat toate referirile la el. Să-ţi faci mii de fişe, să foloseşti foarfecele şi pelicanolul şi apoi să clasifici mecanic „descoperirile".

După ce reuşeşti să încropeşti o carte şi aştepţi cu sufletul la gură o vorbă bună, se găseşte un „savant" care-ţi reproşează că ai omis un titlu sau ai ortografiat greşit un nume propriu. Eşti gratulat apoi disprețuitor cu calificativul de bibliograf. *Norocul meu e că paralel am fost editor, biograf şi exeget al operei lui Eliade...* (M. H.)

Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ, *Vijelia*

Traducere din limba spaniolă de Ileana Scipione, RAO International Publishing Company, Bucureşti, 2007, 128 p.

În romanul său de debut, Vijelia, *Gabriel García Márquez trasează primele linii ale realismului magic, dând naştere unui loc mitic şi legendar: Macondo.*

Trei personaje din generaţii diferite, trei perspective diferite, aşadar, susţin un monolog interior centrat pe aceeaşi temă: moartea doctorului din sat, personaj incomod şi ciudat. Bătrânul colonel, fiica sa şi nepotul îndeplinesc, la fel ca în Antigona – de unde şi mottoul cărţii –, ritualul înmormântării, deşi un întreg sat se împotriveşte.

Discursul lor interior recuperează memoria, ecovând „vijelia" pe care compania bananieră o lasă în urma sa. După plecarea acesteia, totul se cufundă într-un abandon total, într-o uitare plină de ură mocnită. Simbol al războaielor şi al crizelor, „vijelia" umple străzile şi inimile, într-un dramatic tablou social. (RAO)

ARISTOTEL, *Statul atenian*

Editura Antet, Bucureşti [f.a.], 87 p.

Între scrierile pierdute ale lui Aristoteles, aceea a cărei lipsă e mai mult regretată e, fără îndoială, monumentala colecţie a „Constituţiilor"; în ea multilateralul filozof reunise mai toate formele în care se manifesta viaţa de stat a diferitelor comunităţi greceşti. „Constituţiile" cuprindeau schiţa mecanismului felurit după care se conducea viaţa politică a o sută cincizeci şi opt de state. O parte infimă din această operă se păstrează încă sub formă de fragmente, pe care le-au conservat diferiţi scriitori ai antichităţii. „A hrăni măcar un moment speranţa ca aceste Politii (constituţii) ar putea fi regăsite vreodată, e o nebunie", spunea în 1865 savantul E. Heitz. Iată însă că timpurile mai noi s-au hotărât în sfârşit să dezmintă, cel puţin în parte, nemângâietoarea profeţie a scepticului aristotelician: anul 1891 ne-a redat una din aceste constituţii, şi anume aceea a Statului atenian, care ocupa în sus numita operă locul de căpetenie şi era oarecum perla întregii colecţii. (Antet)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Doris LESSING, *O coborîre în infern*
Traducere din limba engleză de Virgil Ștefănescu-Drăgănești, prefață de Mircea Mihăieș, Editura Polirom, Iași, 2007, 376 p.

Acesta este un roman despre spațiul interior, *așa cum îl descrie autoarea însăși, demonstrînd o remarcabilă înțelegere a tulburărilor psihice. Este radiografia stării de criză a unui profesor de limbi și literaturi clasice, relatarea experienței vizionare a lumii arhetipale reprezentate în tragedii și mituri și a modului în care psihiatria convențională înțelege să trateze astfel de cazuri, dar și un comentariu ironic despre revenirea „pacientului" în lumea meschină, obtuză și amăgitoare a celor „normali".*
(Joyce Carol Oates)

Erich Maria REMARQUE, *Arcul de Triumf*
Traducere de Dan Duțescu și Florian Nicolau, Editura Vivaldi, București, 2007, 560 p.

... Deodată tunetul bubui peste oraș. Picături de ploaie pocneau pe frunzele boschetelor. Ravic se ridică. Văzu strada presărată cu picățele de argint negru. Ploaia începu să cânte. Picăturile grele izbeau calde în obrazul lui. Și deodată el nu mai știu dacă este ridicol sau nefericit, dacă suferă sau nu – știa numai că trăia. Era viu. Viața îl cuprindea din nou. Îl zgâlțâia, nu mai era pentru el o priveliște, la care te uiți din afară, splendoarea măreață a sentimentului nestăpânit îi năvălea iar în vene, ca focul într-un furnal. Nu mai avea importanță dacă era fericit sau nefericit, era viu și-și dădea perfect seama că e viu și asta era de-ajuns...

Ion COCORA, *Va fi o fugă*
Editura Palimpsest, București, 2007, 113 p.

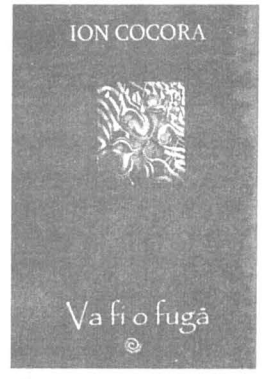

Trăim fericiți aici în burta lui dumnezeu / bunii și răii mileniului trei de-a valma / nu se mai gândește nici unul la utopii comuniste / alte plăceri însoțesc în aventurile ei carnea / sau o apără de cine știe ce calamități naturale / smulgem suferința din noi odată cu pielea / și o întindem să fie văzută pe garduri publice / cuvintele care ne ies pe gură sunt ele însele / niște guri mai mici molfăind în libertate deplină / tresele cu gust de conservă expirată ale cenzurii / și nimic nu ne transformă într-un pumn de monede / și dacă ne-ar transforma la ce-ar folosi / când ei copiii altui secol nu mai sunt / să le așeze dinaintea trenului pe calea ferată (Bunii și răii)

Ion MĂRGINEANU, Petru SECHEL, Ion BUZAȘI,
Aron Cotruș sau strălucirea unei recuperări de sub geana desțărării
Editura Unirea Pres, Alba Iulia, 2007, 189 p.

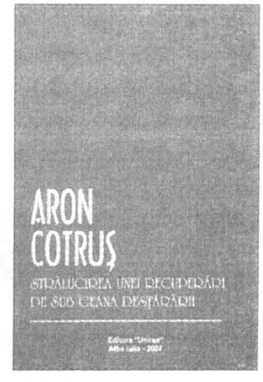

... Lucrarea aceasta este tocmai rodul acestui nesaț, lungul drum al lui Aron Cotruș spre sine însuși, așa cum reiese din truda celor aproape douăzeci de ani de bătălie pentru reîndreptățirea marelui „desțărat", avându-i ca sprijin pe dârzul fiu al satului Cergăul Mic, Sechel Petru, care a pariat pe utilitatea tipăririi ei, și pe Ion Buzași, cel ce-a „îmbogățit Blajul" cu veghea întoarcerii la izvoare, cu ieșirea lui la mare, cum atât de firesc l-a numit însuși nedespărțitu-i prieten, scriitorul Ion Mărgineanu. În paginile cărții găsim semne ocrotitoare despre un început, despre revanșa timpului, ca aură cotrușiană. (Ion Cristofor)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

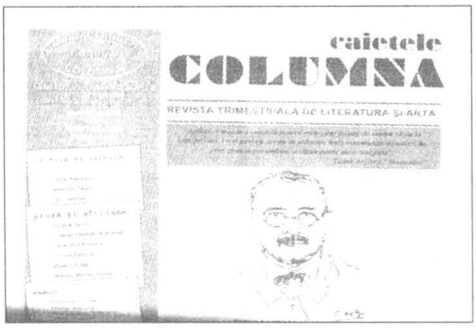

Caietele Columna, An XI, nr. 50/2, 2007, revistă trimestrială de literatură și artă, apare sub egida Fundației Culturale Columna și a Centrului de Cultură și Artă „Constantin Brâncuși" Târgu Jiu. În paginile acestei reviste, Lazăr Popescu își propune să scrie despre toți poeții generației '80, mai cu seamă că unii dintre ei au fost lăsați în umbră: Gabriel Chifu, Marian Drăghici, Nichita Danilov, Ioan Flora. Nu lipsesc *Fișele unui memorialist* semnate de Gheorghe Grigurcu (care a și condus revista pe vremea când aceasta se intitula *Columna*). Întrucât numărul cuprinde și o rememorare Tudor Arghezi și Camil Baltazar, autorii invitați au răspuns: Eugen Velican reafirmă modernitatea poeziei argheziene, Ion Popescu-Brădiceni potrivește cuvintele în poezia lui Arghezi în *Jocul de-a poezia și poezia ca joc*. Dincolo de reluări critice lipsite de noutate, citim cu interes scrisoarea trimisă de Tudor Arghezi editorilor și publicată în volumul *Versuri alese*, în 1946. Alexandru Colțan lansează o invitație în *Geografiile singurătății la Gabriel Garcia Márquez*. Poezii (aici menționăm pe Robert Șerban), fragmente de roman (Aurel Antonie), jurnal și teatru sunt prezente alături de dialoguri esențiale la care invitat este acad. Mihai Cimpoi, președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

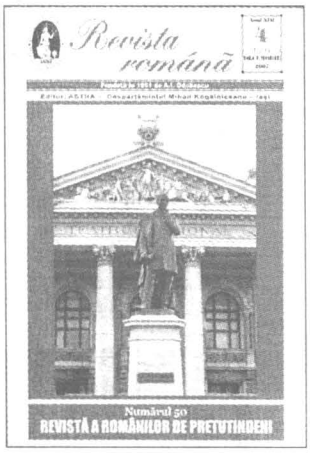

Revista română deschide numerele 2 și 4 pe 2007 cu editorialele lui Nicolae Turtureanu, *Un om norocos* și *Lirismul meu e stăpânit și rece*. Primul face referire la Octavian Paler și la una din cărțile acestuia, plasând discursul în contextul mai larg al epocii comuniste în care criticii scriau mai încifrat decât poeții și prozatorii, erau lămuriți să demoleze cărțile sale în fața studenților (între prezentele paranteze fie spus este părerea *absolut* pozitivă a senior editorului acestei reviste, Paler nefiind totuși prezent pe lista disidenților). Remarcabil rămâne, într-adevăr, volumul *Don Quijote în Est*, pentru analiza hiperlucidă a unui problematic, tiranizat de aflarea adevărului, fascinat totodată de himere. Al doilea editorial marchează 50 de ani de la moartea lui Mihai Codreanu.

Lucrările celei de-a 102-a Adunări Generale a ASTREI la Lipova au vizat alegerea unui nou președinte, prezentarea publicațiilor și meditații legate de devenirea istorică a națiunii române, clarificări legate de ce urmează să se întâmple cu ASTRA. Valeriu Matei, vicepreședintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, și candidat la Președinția Republicii Moldova, analizează, într-un interviu realizat de Călin Ciobotari, situația actuală din republică – o degringoladă, posibilitatea unirii cu România, exprimându-și speranța în schimbarea pe care o pot aduce alegerile care vor avea loc în 2009, răsturnarea de planuri privind situația controlată abuziv de puterea comunistă. „Putere executivă, putere legislativă, Republică – totul se numește Vladimir Voronin". La capitolul interviuri în numărul 4 răspunde poetul Baki Ymeri. Grigore Țugui ne amintește cum a fost constituit mitul lui Ștefan cel Mare, urmat fiind în linia ideatică de ridicarea monumentului domnitorului în Chișinău. Mai aflăm despre intoleranța limbii române în Ungaria, despre critica mică, criticaștrii, despre emisiuni TV plătite să prezinte anumite titluri de carte, despre revizitarea unor documente privind istoria orașului Iași, a Mânăstirii Voroneț, despre cum se vede România dincolo de Prut, mai cu seamă într-o „revistă a românilor de pretutindeni". În numărul 4 sunt evocate bătălia de la Țiganca, 90 de ani de la începutul eliberării Basarabiei, biserica în contextul luptei împotriva deznaționalizării, Crucea lui Ferenț. Un interes aparte reprezintă reperele literare legate de reîntregire.

Cafeneaua literară, Anul IV, octombrie 2007, revistă lunară editată de Centrul Cultural Pitești. Radu Ciobanu semnează editorialul despre eterna poveste a premiilor literare, despre cât de dorite și contestate sunt. Articolul se dorește a fi și o nuanțare a reflecțiilor lui Virgil Diaconu legate de lipsa de legitimitate a conceptului de masă. Scriitorul invitat la Cafenea este Corneliu Rădulescu. La rubrica Eveniment aflăm că Premiul Apollinaire, cel mai important premiu de poezie din Franța, i-a fost acordat Lindei Maria Baros. Sunt recenzate *Scrisoarea domnului Șirato* de Liliana Rus, *Călătorie. Exil* de Gheorghe Mocuța, *Jurnalul erotic* al lui Virgil Diaconu, iar Gaal Aron, Ștefan Al.-Sașa sunt prezenți cu poezii. Fără să aducă noutăți șocante, revista își are locul ei aparte în peisajul presei românești literare.

Gabriela TOMA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

martie 2008

♦ 1 martie 1788. 220 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Asachi**, scriitor, traducător, editor, publicist (1 mart. 1788 – 12 nov. 1869)

♦ 1 martie 1858. 150 de ani de la naşterea lui **George I. Pitiş**, folclorist, etnograf (1 mart. 1858 – 11 dec. 1920)

♦ 1 martie 1868. 140 de ani de la naşterea lui **Marcel Brândză**, botanist (1 mart. 1868 – 30 mart. 1934)

♦ 1 martie 1898. 110 ani de la naşterea lui **Constantin Daicoviciu**, istoric, arheolog (1 mart. 1898 – 27 mai 1973)

♦ 1 martie 1938. 70 de ani de la moartea lui **Gabriele d'Annunzio**, scriitor italian (12 mart. 1863 – 1 mart. 1938)

♦ 3 martie 1898. 110 ani de la naşterea actorului **Ion Talianu** (3 mart. 1898 – 21 apr. 1956)

♦ 4 martie 1678. 330 de ani de la naşterea compozitorului italian **Antonio Vivaldi** (4 mart. 1678 – 28 iul. 1741)

♦ 4 martie 1878. 130 de ani de la naşterea lui **Takeo Arshima**, scriitor şi critic literar japonez (4 mart. 1878 – 9 iun. 1923)

♦ 4 martie 1948. 60 de ani de la moartea lui **Antonin Artaud**, poet, dramaturg, actor, regizor şi scenarist francez (4 sept. 1896 – 4 mart. 1948)

♦ 5 martie 1953. 55 de ani de la moartea lui **Serghei Prokofiev**, compozitor, dirijor şi pianist rus (23 apr. 1891 – 5 mart. 1953)

♦ 6 martie 1928. 80 de ani de la naşterea scriitorului columbian **Gabriel García Márquez**, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1982

♦ 6 martie 1973. 35 de ani de la moartea scriitoarei americane **Pearl S. Buck**, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură, 1938 (26 iun. 1892 – 6 mart. 1973)

♦ 8 martie 1888. 120 de ani de la naşterea sculptorului **Corneliu Medrea** (8 mart. 1888 – 25 iul. 1964)

♦ 9 martie 1848. 160 de ani de la naşterea lui **Gheorghe Panu**, scriitor memorialist, om politic, ziarist (9 mart. 1848 – 6 nov. 1910)

♦ 10 martie 1993. 15 ani de la moartea lui **Dan Simonescu**, istoric literar, bibliolog, bibliograf (10 dec. 1902 – 10 mart. 1993)

♦ 12 martie 1838. 170 de ani de la apariţia, la Braşov, sub redacţia lui George Barițiu, a revistei săptămânale **„Gazeta de Transilvania"**

♦ 13 martie 1888. 120 de ani de la naşterea scriitorului şi diplomatului francez **Paul Morand** (13 mart. 1888 – 24 iul. 1976)

♦ 13 martie 1918. 90 de ani de la naşterea actriţei **Cella Dima**

♦ 13 martie 1928. 80 de ani de la premiera, la Bucureşti, a comediei cinematografice **Maiorul Mura**, în regia lui Ion Timuş

♦ 14 martie 1883. 125 de ani de la moartea lui **Karl Marx**, filosof, economist, sociolog, publicist german (5 mai 1818 – 14 mart. 1883)

♦ 14 martie 1908. 100 de ani de la naşterea lui **Maurice-Jean-Jacques Merleau-Ponty**, filosof francez (14 mart. 1908 – 3 mai 1961)

♦ 14 martie 1908. 100 de ani de la naşterea lui **Lester Allen Pelton**, inginer american (5 sept. 1829 – 14 mart. 1908)

♦ 16 martie 1888. 120 de ani de la naşterea poetului **Alexie Mateevici** (16 mart. 1888 – 13 aug. 1917)

♦ 17 martie 1883. 125 de ani de la naşterea lui **Urmuz**, prozator (17 mart. 1883 – 22 nov. 1923)

♦ 17 martie 1938. 70 de ani de la naşterea balerinului rus **Rudolf Nureev** (17 mart. 1938 – 6 ian. 1993)

♦ 18 martie 1823. 185 de ani de la naşterea lui **Constantin D. Aricescu**, scriitor, istoric, publicist (18 mart. 1823 – 18 feb. 1886)

♦ 18 martie 1858. 150 de ani de la naşterea lui **Rudolf Diesel**, inginer german (18 mart. 1858 – 29 sept. 1913)

♦ 18 martie 1973. 35 de ani de la moartea scriitorului **Demostene Botez**, fost preşedinte al Uniunii Scriitorilor (2 iul. 1893 – 18 mart. 1973)

♦ 19 martie 1933. 75 de ani de la naşterea actorului **Constantin Dinulescu**

♦ 20 martie 1828. 180 de ani de la naşterea dramaturgului norvegian **Henrik Ibsen** (20 mart. 1828 – 23 mai 1906)

♦ 21 martie 1808. 200 de ani de la moartea lui **Paul Iorgovici**, lingvist, istoric (28 apr. 1764 – 21 mart.1808)

♦ 21 martie 1928. 80 de ani de la naşterea pianistului, compozitorului **Valentin Gheorghiu**

♦ 22 martie 1868. 140 de ani de la naşterea lui **Mihail Dragomirescu**, estetician, prozator, critic literar (22 mart. 1868 – 25 nov. 1942)

♦ 22 martie 1908. 100 de ani de la naşterea lui **Virgil Gheorghiu**, poet, pianist (22 mart. 1908 – 7 mart. 1977)

♦ 22 martie 1923. 85 de ani de la naşterea artist francez de pantomimă **Marcel Marceau** (22 mart. 1923 – 22 sept. 2007)

♦ 22 martie 1943. 65 de ani de la premiera filmului **O noapte furtunoasă**, în regia lui Jean Georgescu

♦ 23 martie 1848. 160 de ani de la naşterea lui **Gabor Teglas**, arheolog şi istoric maghiar al antichităţii (23 mart. 1848 – 4 feb. 1916)

♦ 25 martie 1813. 195 de ani de la naşterea lui **Cezar Bolliac**, scriitor, publicist (25 mart. 1813 – 25 feb. 1881)

♦ 25 martie 1958. 50 de ani de la moartea lui **Paul Rivet**, etnolog francez (7 mai 1876 – 25 mart. 1958)

♦ 25 martie 1958. 50 de ani de la moartea lui **Ştefan Bezdechi**, filolog, traducător (24 apr. 1886 – 25 mart. 1958)

♦ 26 martie 1913. 95 de ani de la moartea poetului **Panait Cerna** (25 sept. 1881 – 26 mart. 1913)

♦ 26 martie 1918. 90 de ani de la moartea compozitorului francez **Claude Debussy** (22 iul. 1862 – 26 mart. 1918)

♦ 27 martie. **Ziua Mondială a Teatrului**

♦ 27 martie 1908. 100 de ani de la naşterea lui **Şerban Ţiţeica**, fizician (27 mart. 1908 – 28 mai 1986)

♦ 27 martie 1923. 85 de ani de la moartea lui **Sir James Dewar**, fizician, chimist englez (20 sept. 1842 – 27 mart. 1923)

♦ 27 martie 1923. 85 de ani de la naşterea lui **Shusaku Endo**, scriitor japonez (27 mart. 1923 – 29 sept. 1996)

♦ 27 martie 1968. 40 de ani de la moartea cosmonautului rus **Iuri Gagarin** (9 mart. 1934 – 27 mart. 1968)

♦ 28 martie 1868. 140 de ani de la naşterea scriitorului rus **Maxim Gorki** (28 mart. 1868 – 18 iun. 1936)

♦ 28 martie 1888. 120 de ani de la naşterea lui **Alexandru Kiriţescu**, dramaturg, publicist, traducător (28 mart. 1888 – 9 apr. 1961)

♦ 28 martie 1903. 105 ani de la naşterea lui **Nicolae Ciorănescu**, matematician (28 mart. 1903 – 2 apr. 1957)

♦ 28 martie 1943. 65 de ani de la moartea compozitorului rus **Serghei Rahmaninov** (1 apr. 1873 – 28 mart. 1943)

♦ 28 martie 1993. 15 ani de la moartea lui **Victor Felea**, poet şi critic literar (24 mai 1923 – 28 mart. 1993)

♦ 29 martie 1878. 130 de ani de la naşterea poetei **Elena Farago** (29 mart. 1878 – 4 ian. 1954)

♦ 29 martie 1908. 100 de ani de la naşterea poetului **Virgil Carianopol** (29 mart. 1908 – 6 apr. 1984)

♦ 30 martie 1923. 85 de ani de la naşterea muzicologului **Viorel Cosma**

♦ 31 martie 1933. 75 de ani de la naşterea lui **Nichita Stănescu** (31 mart. 1933 – 13 dec. 1983)

♦ 31 martie 1948. 60 de ani de la naşterea compozitorului **Adrian Enescu**

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Constantin NOICA – Essay on Faust 2

Nicolae LASCU – Tomis 3

Gheorghe CRUTZESCU – The Bucharest Post Palace 5

Georgeta FILITTI – Bucharest Archives – Tourism at the Seaside 8

Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 11

Centenary Virgil Carianopol 12

Florentina DOBROGEANU-IPSILANTE – A 17th Century Scholar – Stolnic Constantin Cantacuzino 14

Gabriela TOMA – Essay on Dimitrie Cantemir's *The Hieroglyphic History* 16

Contemporary Autographs – *Carolina ILICA* 18

Eurocertification in Romania 20

The Training for Eurocertification – The Training of Evaluators 21

Lelia RĂDULESCU – The Magic Library 27

News on Bucharest Metropolitan Library's Branches 28

Ion CONSTANTIN – Pantelimon Halippa – The Tribune of Bessarabia (II) 29

Nicolae PASCU GOIA – A Book on the Romanian Masters of Fine Arts 35

Catalogue 36

Gabriela TOMA – Reference Reviews – „Caietele Columna", „Revista română", „Cafeneaua literară" 38

Calendar – March 2008 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1

ABIDOR: Tel./Fax: 316.36.25. BMB: Tel./Fax: 316.83.00

Redacţia: Tel./Fax: 212.83.11

E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU

Director artistic: Mircea DUMITRESCU

Redacţia: Ion HOREA (redactor şef), Georgeta FILITTI

Iulia MACARIE (secretar de redacţie), Radu VLĂDUŢ

CUPON

ABONAMENT LA

BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....

Prenumele .....

Adresa .....

Cod..... Telefon.....

Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.

Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.

Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.

nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociaţia noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Preţul unui număr este de 2 RON. Preţul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON.

Tipărit la Tipografia SEMNE '94

Redacţia revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

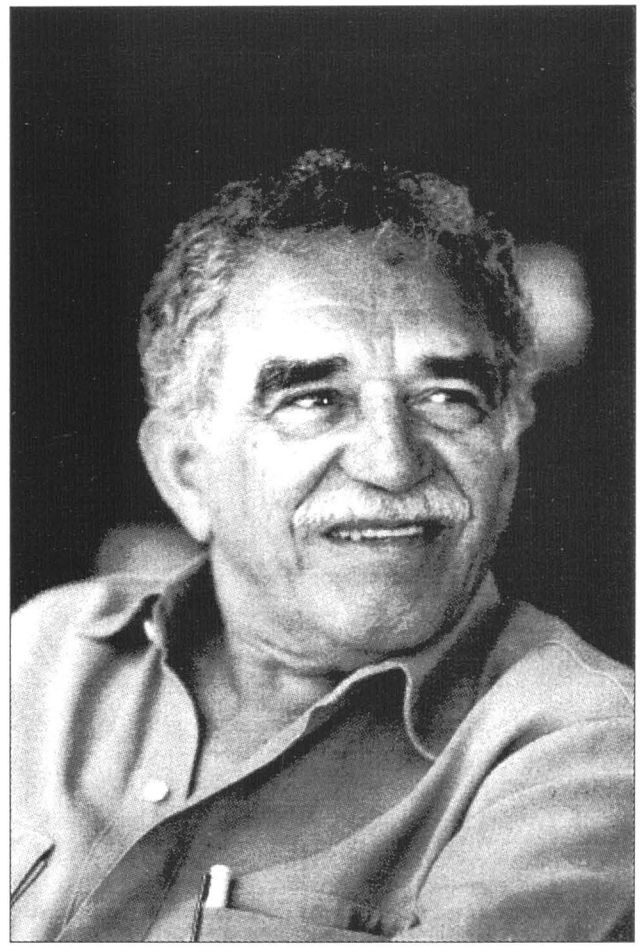

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

– 80 de ani –

„Tot ceea ce mă interesează mai mult pe lumea aceasta este procesul de creație.
Ce mister este, oare, acesta care face ca simpla dorință de a povesti să se prefacă
în pasiune, ca o ființă omenească să fie în stare să moară pentru ea;
să moară de foame, de frig sau din orice altă pricină,
numai pentru a plăsmui ceva ce nu poate vedea şi nici atinge…“

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

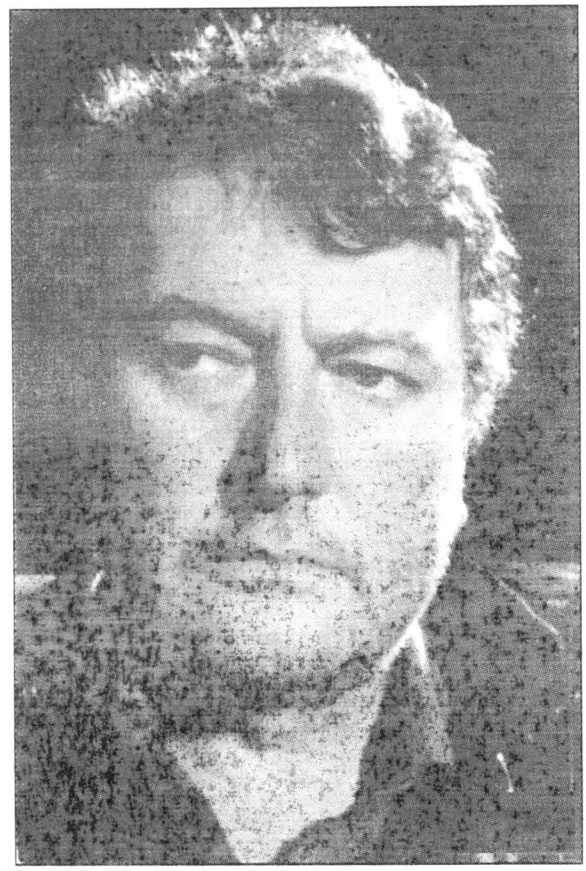

OVIDIU IULIU MOLDOVAN

1942 – 2008

„… Există un reper al creației mele profesionale în teatru, la care revin de foarte multe ori când mă gândesc la ceea ce am făcut până acum şi chiar la ceea ce am de făcut de-acum înainte. Acest reper se cheamă* Caligula *de Camus, în regia lui Horea Popescu. Este un text pe care l-am întâlnit într-un moment foarte necesar mie. El întruneşte, până la această oră, toate virtuțile şi ambițiile mele artistice şi, implicit, frământarea pe care o trăiesc în planul întrebărilor de profundă intimitate…“

ISSN 1454-0487

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro